

**T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AVRUPA BİRLİĞİ ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TÜRKİYE-AB ARASINDAKİ GERİ KABUL
ANTLAŞMASI ÇERÇEVESİNDE TÜRKİYE'DEKİ
AFGAN MÜLTECİLERİN DURUMU
(2001 SONRASI)**

EKRAMUDDİN BAYAZİDİ

2501040729

**TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. YEŞİM ÖZER**

İSTANBUL-2016



YÜKSEK LİSANS
TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN;

Adı ve Soyadı : EKRAMUDDİN BAYAZİDİ Numarası : 2501040729
Anabilim Dalı / Anasanat Dalı / Programı : AVRUPA BİRLİĞİ Danışmanı : DOÇ.DR.YEŞİM ÖZER
Tez Savunma Tarihi : 07.12.2016 Saati : 15:30
Tez Başlığı : TÜRKİYE-AB ARASINDAKİ GERİ KABUL ANTLAŞMASI ÇERÇEVESİNDE TÜRKİYEDEKİ AFGAN MÜLTECİLERİN DURUMU (2001 SONRASI)

TEZ SAVUNMA SINAVI, İÜ Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABULÜNE OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- PROF.DR.ÖMER ÖZKAN		Kabul
2 -DOÇ.DR.SEVİM BUDAK		KABUL
3- DOÇ.DR.YEŞİM ÖZER		Kabul

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1-DOÇ.DR.HÜSEYİN BARIŞ DOSTER		
2- YRD.DOÇ.DR.ENGİN SELÇUK		

ÖZ

Türkiye-AB Arasındaki Geri Kabul Antlaşması Çerçevesinde

Türkiye’deki Afgan Mültecilerin Durumu (2001 Sonrası)

Ekramuddin BAYAZİDİ

11 Eylül 2001 yılında yaşanan terör olayları tüm dünyanın dikkatini Afganistan’a çekmiştir. 1996-2001 yılları arasında Afganistan’da hâkimiyeti ele geçiren radikal terör örgütü Taliban ve El-kaide örgütü, ülkede sayısız trajedilere neden olurken Afganistan’ı küresel terör ve uyuşturucu merkezi haline getirmiştir. NATO barış gücü, Amerika Birleşik Devletleri (ABD) öncülüğünde Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararıyla Afganistan’a askeri müdahale gerçekleştirmiş ve bunun sonucunda Taliban rejimi sona ermiştir. Bu müdahale sonrası kurulan meşru hükümet ve yapılan uluslararası yardımlar ile ülkede barış ve güvenlik ortamı oluşturulması ve Afgan mültecilerin ülkeye geri dönmesi amaçlanmıştır. Ancak Afganistan-SSCB savaşı ve Afganistan’daki Taliban rejimi sırasında, İran ve Pakistan’a göç eden milyonlarca Afgan sığınmacının ülkeye geri dönüşü beklenilenden daha az ve yavaş olmuştur. Son yıllarda NATO güçlerinin Afganistan’dan çekilmesi, Taliban örgütünün giderek yeniden güçlenmesi ve IŞİD’in de ortaya çıkması ile Afganistan’dan yeni göç dalgaları başlamıştır. Ülkelerini terk eden Afganların büyük çoğunluğu, Avrupa ülkelerine gitmek için yasadışı yollarla Türkiye’ye gelmektedir.

Coğrafi konumu gereği Türkiye, kaçak Afganların bu ülkeye sığınmaları açısından önem teşkil etmektedir. Türkiye’ye sığınan Afgan mülteciler, hayatlarını korumaları için BMMYK’ya başvurmaktadır. Türkiye’de yaklaşık 26000 Afgan mülteci bulunmaktadır. Bu mülteciler Türkiye’nin elli farklı ilinde yaşamaktadırlar. Türkiye’nin Afgan mültecilere karşı tutumu 1951 yılında imzalanan Cenevre Sözleşmesi ve 1967 yılında imzalanan New York Protokolüne göre değerlendirmeye alınmaktadır. Bu sözleşmeler gereğince sığınmacılar, Türkiye’de kaldıkları süre boyunca çeşitli zorluklarla baş etmek zorunda bırakılmışlardır. Çalışma izinlerinin olmaması, sağlık ve eğitim haklarından yararlanamamaları ve herhangi bir maddi yardıma ulaşamamaları nedeniyle Afgan sığınmacılar, yasadışı yollarla üçüncü bir ülkeye gitmek zorunda kalmaktadırlar.

Afgan Devleti'nin, Afganistan'daki istikrarsızlığın sebeplerinden olan terör örgütleri, uyuşturucu ticareti ve insan kaçakçılığının engellenmesi konusunda, müdahil ülkeler ve uluslararası camianın yapacağı etkin yardımlara ihtiyacı olduğunu düşünmekteyiz.

Afganistanlı sığınmacıların üçüncü bir ülkeye kabulü konusunda BMMYK'nın daha etkin ve hızlı bir biçimde karar alması geçici bir çözüm yolu olarak görülebilmektedir. 1951 yılında imzalanan Cenevre Sözleşmesi gereği, koymuş olduğu coğrafi sınırlamayı kaldırmasının ve Afganistanlı sığınmacıları mülteci olarak kabul etmesinin bir diğer çözüm yolu olarak düşünülebilir.

Anahtar Kelimeler: Afganistan, Göç, Türkiye, AB, Mülteciler

ABSTRACT

EU-Turkey Readmission Agreement Between The Framework Of Afghan Refugees In Turkey (After 2001)

Ekramuddin BAYAZIDI

Afghanistan became the attraction point of the world after the September 2001 events. Between 1996-2001 the country was ruled by the radical and the fundamentalist group, Taliban. Under the rule of Taliban Afghanistan became the center of terrorism and heroin. Finally, after the 9/11 attack with the decisions of the United Nations Security Council the US and its allies NATO forces came to Afghanistan and ended the role of radical groups in the country, and installed a new legitimate government. The new government put its priority to bring back the immigrated Afghans back to their country, and reinstall peace and security in the wartorn Afghanistan. However, the immigration policy of Afghan government worked slower than expected. Millions of Afghan who immigrated to Pakistan and Iran during the Soviet invasion and later during the Taliban regime did not want to come back to their country immediately after 2001. Furthermore, recently the withdrawal of the NATO forces from the country led to the increase of the influences of Taliban regimes and the emergence of ISIS which in turn resulted to further migration from the country. Therefore, the migrated Afghans in order to reach Europe chose to come to Turkey in illegal way.

The refugees prefer to come to Turkey in order to reside, and apply for United Nations High Commissions for Refugees (UNHCR) to protect them. The number of Afghan refugees in Turkey are stated about 26.000, who live in 50 different cities of Turkey. The admissions of refugees, and their legal status in Turkey, sending them to admitted third country, or rejection of their cases are based on the 1951 Geneva Refugee Convention, and 1971 New York Protocol. However, this convention and protocol in which Turkey is part them cannot answer the problems of the refugees fully. Over their stay in Turkey they faces various kinds of issues like lack of having a working permit, and lack of education and healthcare. Therefore, Afghan refugees in Turkey due to lack of any financial assists chose to go to a third country in illegal

way. This work studies the situation of Afghan refugees in Turkey since 2001, the problem they faced, and the causes of migration from their country. Furthermore, this work touches upon the negative effectives of readmission agreement on Afghan refugee.

We believe that Afghan government need the effective assist of International community in order to fight terrorist groups, human and drug traffickers. The reinstallation of security in the country could be the most and the crucial tool for reducing level of Afghan immigrants and even stopping them from leaving their beloved country. The UNHCR's effective decisions regarding to Afghan refugees are considered to be as one the solutions. The withdrawal of geographical limitations of Turkey, which put in 1951 convention, and accepting Afghan asylum seeker as refugee in their country could be another solutions.

Keywords: Afghanistan, Migrations, Turkey, EU, Refugees,

ÖNSÖZ

Bu çalışma, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Birliği Anabilim Dalı'nda, yüksek lisans tezi olarak Doç.Dr. Sevim BUDAK, Doç.Dr. Yeşim ÖZER, Prof.Dr. Ömer ÖZKAN tarafından oluşan jüriye sunulmuş ve oybirliği ile kabul edilmiştir.

Yüksek lisans sürecinde hem danışmanımın hem de jürinin belirttiği hususlar dikkate alınmış, gözden geçirilmiş gerekli düzeltmeler ve eklemeler yapılmıştır.

Afganistan'da doğmuş ve Türkiye'de üniversite bitirmiş birisi olmanın verdiği duyarlılıkla; her iki ülke arasında siyasi, diplomatik, sosyolojik, hukuki, güvenlik ve istihbarat gibi pekçok konularda büyük ve ciddi sorunlar oluşturan Afgan mülteciler konusunu yüksek lisans tezi çerçevesinde incelenilmiştir.

Tezde, hem Türkiye Cumhuriyeti Devletinin hem de Afganistan Cumhuriyeti Devletinin resmi kaynakları hem de uluslararası resmi ve bilimsel kaynaklar kullanılmıştır. Her iki ülkenin, inceleme konusuna yönelik resmi bakış açıları ve çalışmaları ortaya konulmuştur.

Burada Sayın Hocalarım: Her zaman ve koşulda beni destekleyen, hatalarımı düzelteren başta tez danışmanım Doç.Dr. Yeşim ÖZER, Doç.Dr Sevim BUDAK, Prof.Dr. Ömer ÖZKAN'a sonsuz saygılarımı ve teşekkürlerimi sunmayı da büyük bir borç biliyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ	vii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
GRAFİKLER LİSTESİ.....	xiii
RESİMLER LİSTESİ	xiv
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

GÖÇ HAREKETLERİ BAĞLAMINDA AFGANİSTAN – TÜRKİYE İLİŞKİLERİ

1.1. Afganistan'dan Türkiye'ye Olan Göçün Tarihi.....	5
1.2. Göç Tarihi ve Göçmenlik	6
1.3. Uluslararası İnsan Kaçakçılığı.....	10
1.3.1. Geçiş Bölgeleri	11
1.4. Uluslararası Göç	14
1.5. Göçün Temel Nedenleri.....	19
1.6. Göçün Yol Açtığı Sorunlar.....	20
1.6.1. Göç Veren Ülke İçin Muhtemel Sorunlar.....	20
1.7. Afganistan'da Göç	20
1.7.1. Afganistan'da Göçün Başlama Tarihi	21
1.7.2. Afganistan'da Göçün Nedenleri	22
1.7.3. Afganistanlı Mültecilerin Sorunları	23

İKİNCİ BÖLÜM

GERİ KABUL ANTLAŞMASI

2.1. Geri Kabul Antlaşması.....	29
2.1.1. Geri Kabul Antlaşması Nedir?.....	29
2.1.2. Geri Kabul Antlaşması'nın Tarihçesi	29

2.1.3.Geri Kabul Antlaşması'nı Oluşturan Gruplar.....	30
2.1.4.Geri Kabul Antlaşması Nasıl İşler.....	30
2.2. Geri Kabul Antlaşmaları ve Türkiye	30
2.2.1. AB'ye Düzensiz Yasadışı Göç Yolları.....	31
2.2.2. AB-Türkiye Geri Kabul Antlaşması.....	31
2.2.3. Türkiye-AB Geri Kabul Antlaşması Kapsayan Ülkeler	35
2.2.4. Geri Kabul Antlaşması ve Türkiye:Türk Vatandaşları İçin Vizesiz Seyahat (Schengen Ülkeleri ve Diğerleri).....	35
2.2.5. Üçüncü Ülke Vatandaşlarının Geri Kabul Koşulları	35
2.3 Geri Kabul Antlaşması'nın AB'ye Sağladığı Avantajlar	37
2.4. Geri Kabul Antlaşması'nın Türkiye'ye Sağladığı Avantajlar ve Bu Antlaşma'nın Afganistanlı Sığınmacılar Üzerine Etkileri	38

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MÜLTECİLERLE YAPILAN ANKETLER ve BUNLARIN ANALİZİ

3.1. Araştırmanın Amacı.....	41
3.2. Araştırmanın Önemi.....	41
3.3. Evren ve Örneklem	41
3.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	42
3.5. Araştırmanın Yöntemi.....	42
3.6. Kadınlar ile Yapılan Anket	43

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular	47
4.2. Katılımcıların Maddi Durumlarına İlişkin Bulgular	49
4.3. Katılımcıların Eğitim Durumlarına İlişkin Bulgular.....	53
4.4. Katılımcıların Çalışma ve İş Durumlarına İlişkin Bulgular	57
4.5.Katılımcıların Yaşadıkları Bölgenin Güvenlik Durumuna İlişkin Bulgular	59
4.6. Katılımcıların Ülkesinden Ayrılma Nedenine İlişkin Bulgular	62

4.7. Katılımcıların Afganistan – Türkiye yolunda Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Bulgular.....	64
4.8. Katılımcıların Türkiye’de Karşılaştığı Sorunlara İlişkin Bulgular	67
4.9. Katılımcıların Avrupa’ya Gitme Amacına İlişkin Bulgular	69
4.10. Analiz Sonuçlarının Değerlendirilmesi.....	80
SONUÇ.....	87
KAYNAKÇA.....	92
EKLER.....	111



TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Kadınlarla Yapılan Anketlerin İstatistiksel Analizi.....	44
Tablo 2: Katılımcıların Medeni Durumu	44
Tablo 3: Katılımcıların Cinsiyeti.....	44
Tablo 4: Evliliğe Dair Verilen Cevaplar	45
Tablo 5: Uygulanan Şiddete Dair Verilen Cevaplar	45
Tablo 6: Kadınların Eşlerine Dair Veriler.....	45
Tablo 7: Ekonomik Duruma Dair Veriler	46
Tablo 8: Geçinme Durumlarına Dair Veriler	46
Tablo 9: Katılımcının Cinsiyeti ve Medeni Durumu	48
Tablo 10: Katılımcıların Maddi Durumu	49
Tablo 11: Katılımcıların Eğitim Durumu.....	53
Tablo 12: Katılımcıların İş ve Çalışma Durumu	57
Tablo 13: Yaşadıkları Bölgenin Güvenlik Durumu	59
Tablo 14: Ülkesinden Ayrılma Nedeni	62
Tablo 15: Yolda Yaşadıkları Sorunlar	64
Tablo 16: Frekans Analizi-SPSS, Türkiye'deki Sorunları	67
Tablo 17: Katılımcıların Avrupa'ya Gitme Amacı	69
Tablo 18: Katılımcıların Maddi Durumu	72
Tablo 19: Katılımcıların Eğitim Durumu.....	73
Tablo 20: Katılımcıların Çalışma Durumu.....	74
Tablo 21: Katılımcıların Yaşadıkları Bölgenin Güvenlik Durumu.....	75
Tablo 22: Katılımcıların Ülkelerinden Ayrılma Nedeni	76
Tablo 23: Katılımcıların Yolda Yaşadıkları Sorunlar	77
Tablo 24: Katılımcıların Türkiye'deki Sorunları	78
Tablo 25: Katılımcıların Avrupa'ya Gitme Amacı	79
Tablo 26: Afgan Mültecilerin Geri Dönüşü, Yerleştirmesi, Bilgilendirmesi Ve Geliştirmesi İçin Farklı Kurumlar Tarafından Harcanan Bütçe.....	83
Tablo 27: Destekli Dönüş-2012-2015- Köken Bölgeye ve Varış Bölgesine Dönüşler	84
Tablo 28: Afganistan'da Göç Koordinasyon Mekanizmaları .(Haziran 2015).....	85

Tablo 29: Afganistan Göç Koordinasyon Mekanizması-Temmuz 2015 Bölgesel Düzey	85
Tablo 30: Afganistan Göç Koordinasyon Mekanizması-Temmuz 2015 Bölgesel Düzey	86



GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1: Frekans Analizi, Katılımcıların Cinsiyeti	47
Grafik 2: Frekans Analizi, Katılımcıların Medeni Hali	48
Grafik 3: Frekans Analizi, Katılımcıların Medeni Hali	49
Grafik 4: Katılımcıların Maddi Durumu	52
Grafik 5: Katılımcıların Eğitim Durumu	56
Grafik 6: Katılımcıların Ülkesindeki Çalışma Durumu	58
Grafik 7: Katılımcıların Yaşadıkları Bölgedeki Güvenlik Durumu	61
Grafik 8: Katılımcıların Afganistan'dan Ayrılma Durumu	63
Grafik 9: Katılımcıların Yolda Yaşadıkları Sorunlar	66
Grafik 10: Katılımcıların Türkiye'de Yaşadıkları Sorunlar	68
Grafik 11: Katılımcıların Avrupa Ülkelerine Gitme Amacı	71
Grafik 12: Katılımcıların Maddi Durumu	73
Grafik 13: Katılımcıların Eğitim Durumu	74
Grafik 14: Katılımcıların Çalışma Durumu	75
Grafik 15: Katılımcıların Yaşadıkları Bölgenin Güvenlik Durumu	76
Grafik 16: Katılımcıların Ülkelerinden Ayrılma Nedeni	77
Grafik 17: Katılımcıların Yolda Yaşadıkları Sorunlar	78
Grafik 18: Katılımcıların Türkiye'deki Sorunları	79
Grafik 19: Katılımcıların Avrupa'ya Gitme Amacı	80

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1: Geçiş Yollarına Yönelik bir Fotoğraf	12
Resim 2: Göç Yolu Haritası	12
Resim 3: Mavi Sınır Üzerinden Yunanistan'a Geçişler	13
Resim 4: Afganistan Haritası ve Sınır Komşuları	13



KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AP	: Avrupa Parlamentosu
BM	: Birleşmiş Milletler
BMMYK	: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
BMNB	: Birleşmiş Milletler Nüfus Müdürlüğü
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
EGM	: Emniyet Genel Müdürlüğü
GİGM	: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü
GKA	: Geri Kabul Antlaşması
GKRY	: Güney Kıbrıs Rum Kesimi
HRW	: İnsan Hakları İzleme Örgütü
IPA	: Katılım Öncesi Yardım Aracı
ISAF	: Uluslararası Güvenlik Destek Gücü
KPK	: Karma Parlamento Komisyonu
NATO	: Kuzey Atlantik Antlaşma Örgütü
OECD	: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
SGDD	: Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği
SSCB	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyet Birliği
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
THY	: Türk Hava Yolları
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
WHO	: Dünya Sağlık Örgütü
YUKK	: Yabancılar ve Uluslararası Korunma Kanunu

GİRİŞ

İnsanlık tarihi kadar eski olan göç ve göçmenlik, farklı nedenlere bağlı olarak insanların bir coğrafi mekândan başka bir coğrafyaya yer değiştirmesini ifade etmektedir. Kimi zaman savaşlar sonucu, kimi zaman ekonomik ve kültürel nedenlerle bazen de insani iş gücü ihtiyacı sebebiyle göçler gerçekleşmektedir. Günümüzde bir başka ülkeye yerleşmek amacıyla vatandaşı olduğu ülkeyi terk eden insanların sayısı giderek artmaktadır. Savaşların sürdüğü ve sosyo - ekonomik durumu kötü olduğu Ortadoğu ve Asya ülkelerinden Avrupa ülkeleri başta olmak üzere güvenli ve sosyo - ekonomik durumu iyi olan ülkelere göçlerin son yıllarda belirgin olarak arttığı gözlemlenmektedir.

Afganistan son30-40 yıl içerisinde çeşitli nedenlerle iç ve dış savaşlara sahne olmuştur. Bu da ülke nüfusunun her dönemde göçe başvurmasına ve bu kişilerin farklı ülkelerde sığınmacı olarak yaşamasına sebebiyet vermiştir. En büyük göç ve sığınmacı hareketi 1980'li yıllarda ülkenin Sovyetler Birliği (SSCB) işgali sırasında vuku bulmuştur..Bu işgal neticesinde komşu ülkeler olan Pakistan ve İran başta olmak üzere tüm dünya ülkelerine göçler gerçekleşmiştir.

Afganistan ve Türkiye arasındaki iyi ilişkiler yirminci yüzyılın başından itibaren süregelen bir durumdur.. Nitekim Afganistan devleti, Türkiye Cumhuriyeti'ni resmen tanıyan ilk ülke olma vasfını taşımaktadır. Daha sonra Türkiye Cumhuriyeti askeri, sağlık ve ticaret alanları başta olmak üzere birçok alanda Afganistan devletine ve Afganistan halkına yardımda bulunmuştur. Afganistan halkının sığınmacı olarak çeşitli ülkelere göç ettiği 1980'li yıllarda yaklaşık 40.000 Afganistanlı sığınmacı Türkiye'ye göç etmiş ve ülkenin farklı illerine yerleştirilmiştir. O sığınmacıların az bir kısmı Avrupa ülkelerine giderken, büyük çoğunluğu Türk vatandaşlığını almış ve şu anda halen Türkiye'de yaşamaktadırlar.

Afganistan'da Taliban Örgütü'nün iktidarı ele geçirdiği 1996 yılından itibaren Afganistan halkının yeniden ülkeden göç etmeye başladığı ve bu göç hareketinin günümüze kadar devam ettiği görülmektedir. Bu yıllarda Afganistan'dan gelen sığınmacılar, geçici ikamet belgesi alarak üçüncü bir ülkeye mülteci olarak kabul

edilebilmek için Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK)'nin Ankara'daki ofisine başvuruda bulunmaktadırlar. Bu sığınmacılar genellikle yasadışı yollarla Türkiye'ye giriş yapmaktadır ve BMMYK tarafından dosyalarının incelenmesi ve üçüncü ülkelerce kabul edilebilmeleri için 2-5 yıl süreyle Türkiye'de ikamet etmektedirler. Ancak bu kişiler mültecilik statüsüne haiz değildirler.

Afganistan uyruklu yabancılar çoğunlukla 1997 yılından itibaren Türkiye'ye yasadışı yollarla giriş yapmışlardır. En çok 2001 ve 2008 yıllarında yasadışı yollarla ülkeye giriş yapan göçmenler yakalanmışken, bu yıllar arasında yaşanan yasa dışı göç vakalarında oldukça belirgin bir düşüş görülmüştür. 2014 genel seçim ve sonrasında çıkan sıkıntılardan dolayı Afganistan'dan Türkiye'ye giriş yapan yasadışı göçmen sayısı artmaya başlamıştır. Türkiye'ye yasa dışı göç eden mülteciler arasında Afgan mülteciler Suriyeli mültecilerden sonra ikinci sırada yer almaktadır.

İnsanların ülkelerindeki savaş ortamı ve zor hayat koşulları nedeniyle evlerini ve yurtlarını terk ederek kaçıp, daha iyi bir hayat koşullarına kavuşmak için verdikleri mücadele, yollarda ve açık denizlerde yaşadıkları zorluklar ve yüzlercesinin hayatlarına mal olan trajik ve üzücü olaylar herkes tarafından bilinmektedir. Türkiye'ye gerek sınır komşusu olan Irak, Suriye ve İran,gerekse komşu olmayan Afganistan ve Pakistan gibi ülkelere Türkiye'ye gelerek Avrupa ülkelerine göç etmeye çalışan bu insanların dramı aslında birbirine benzemektedir.

Türkiye 1951 Cenevre Sözleşmesi'ne koyduğu coğrafi sınırlama gereği, ülkesinin doğusundan gelen göçmenlere mülteci statüsü vermemektedir. AB – Türkiye GKA'dabu coğrafi sınırlama konusunda bir değişiklik olmamaktadır. AB– Türkiye GKA gereği, bu kişilerden biri yasadışı yollarla Türkiye üzerinden AB ülkelerine gitmişse, anlaşma yürürlüğe girdikten en az

3 yıl sonra Türkiye'ye iadesi yapılmaktadır. Suriyeli sığınmacılar dışındaki sığınmacılar bu sözleşmede düzensiz göçmenler olarak ifade edilmektedir. Afganistan'dan gelen sığınmacılar bu çerçevede anlaşmanın yürürlüğe girmesinden sonra Türkiye'ye iade edilecektir. Bu kişilerin Türkiye'de geri gönderme merkezlerinde tutulması ve kaynak ülkelere geri gönderilmesi esasa bağlanmıştır. Bu

düzensiz göçmenlerin geri gönderme merkezlerindeki idari gözetimi ve kaynak ülkelerine gönderme masrafları Türkiye tarafından karşılanmaktadır. Ek olarak geri dönüşlerin kolay olması için bu anlaşmadan bağımsız olarak Türkiye ve üçüncü ülkeler arasında ikili geri kabul anlaşmaları akdedilmesi planlanmaktadır. (1) Üçüncü bir ülke olan Afganistan ile Türkiye arasında geri dönüşlerle ilgili şu ana kadar herhangi bir sözleşme imzalanmamıştır. Gelecekte de bu minvalde bir anlaşma olabileceği umulmamaktadır. Zira Afganistan ülke içindeki mültecilerle olan problemlerini çözmekte zorlanmaktadır.

Önceki yıllarda Pakistan'a göç etmiş sığınmacıların Afganistan'a zorunlu geri dönüşleri devam etmektedir. Günlük 6000 – 8000 sığınmacı Pakistan'dan Afganistan'a giriş yapmaktadır. Aynı şekilde İran'dan da göçler devam etmektedir. İran'dan günlük 1000 – 1500 dolaylarında sığınmacı ülkeye giriş yapmaktadır. Bunlara ek olarak Taliban'ın etkili olduğu bölgelerden ülkenin başka şehirlerine göç etmiş 800.000 sığınmacı bulunmaktadır. Afganistan Mülteciler Bakanlığı bu insanların barınak ve beslenme gibi birincil sorunlarını çözmekte zorlanmaktadır (bkz.Afganistan Mülteciler Bakanlığı, Tolo News). Böyle bir durumda Afganistan'ın Türkiye ile geri kabul anlaşması imzalanması yakın gelecekte pek mümkün görünmemektedir.

AB – Türkiye GKA esasında Türkiye ve AB arasındaki karşılıklı siyasi çıkarları düzenlemektedir. Bu anlaşma, Suriye dışında göç eden diğer ülkelerin sığınmacılarına olumlu bir katkı sağlamamaktadır. Özellikle savaşın devam ettiği ve yaşam koşullarının hala kötü olduğu Afganistan'dan gelen sığınmacılar için durumun eskisinden daha kötü olduğu görülmektedir. AB – Türkiye GKA yürürlüğe girdikten sonra Afganistanlı sığınmacıların geri gönderme koşulları kolaylaşacaktır. Böylece daha iyi bir yaşam ümidiyle yollara düşen nice insanın hayal kırıklıkları ortaya çıkacaktır. Bu insanlar; gerek Afganistan – Türkiye arasında geçen zorlu yolculuk boyunca, gerek Türkiye'de kaldıkları sürece veya gerek Türkiye – Avrupa yolunda canları pahasına bir umut yolculuğunda çıkmaktadırlar. Nitekim kimi zaman Ege denizinin sularında, kimi zamanda İran dağlarında ve kimi zaman da Türkiye topraklarında çeşitli nedenlerle hayatlarını kaybetmektedirler. Ülkeyi terk etme

gerekçeleri farklı olsa da bu insanlar genellikle savaşın varlığı ve istikrarlı bir güvenlik ortamının olmaması nedeniyle umut yolculuğuna çıkmaktadırlar.

Bu yolculuktan önemli çıkar sağlayanlar şüphesiz insan kaçakçılık şebekeleridir. 2014 – 2016 yılları arasında sığınmacılar Türkiye içine kadar olan yolun bölümünü kendi imkânlarıyla kat etmekteydiler. Bu da yol masrafında bir azalmaya neden olurdu. Sadece Türkiye sınırından Yunanistan adalarına kadar olan bölümde kaçakçı şebekeleri yardımıyla yolculuk yapılmaktaydı. Mart 2016'dan beri Türkiye devleti ülkeye yasa dışı girişler konusunda ciddi önlemler almaya başladıktan sonra; bu yolculuk zorlaşmıştır. Bu nedenle sığınmacılar ancak kaçakçılık şebekelerin yardımıyla yola çıkabilmektedirler. Böylece yol masrafı 2015 yılına kıyasla %75 oranında artmıştır Kuşkusuz savaş ve güvensizlik ortamını fırsata çeviren bu kaçakçılık şebekeleri büyük bir sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca bu şebekelerin uluslararası faaliyet gösterebilmeleri için farklı ülkelerde farklı düzeylerde bağlantıları ve paydaşları olması gerektiği akla gelmektedir. Göç ve sığınmacıların durumu tartışılırken uluslararası insan kaçakçılığı konusunun da tartışılması konu bütünlüğü açısından oldukça önem arz etmektedir.

Bu çalışmanın çerçevesi, Afganistan'dan gelen ve Avrupa ülkelerine göç etmeye çalışan sığınmacılar üzerinden çizilmiştir. Geri kabul anlaşmaları (GKA), bir ülkeye ya da sınırları çizilmiş ülkelerde yasa dışı olarak hayatını sürdüren bireylerin anlaşma sağlanmış olan kaynak ülkelere ya da en son giriş yaptıkları ülkeye geri gönderilme işlevi görmektedir. AB TürkiyeGKA uyarınca; AB'ye üye ülkelere birine ya da Türkiye'ye yasa dışı yollarla giren insanlar, anlaşma gereği ifade edilen koşullar dâhilinde ilgili ülkeye geri gönderilirler. 16 Aralık 2013 yılında imzalanan bu anlaşma 28 Haziran 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu çalışma, Afganistanlı sığınmacıların göç nedenleri, Türkiye'deki yaşam koşulları ve gelecekte beklenenleri üzerine yoğunlaşmaktadır. Bununla birlikte AB – Türkiye GKA'nın bu insanların yaşamı üzerine olabilecek etkilerini araştırmayı amaçlamaktadır. Bu araştırma ayrıca gerçekleştirilmiş olan geniş kapsamlı bir anket çalışmasıyla da desteklenmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

GÖÇ HAREKETLERİ BAĞLAMINDA AFGANİSTAN – TÜRKİYE İLİŞKİLERİ

1.1. Afganistan'dan Türkiye'ye Olan Göçün Tarihi

Afganistan ile Türkiye arasındaki ilişkiler diğer alanlarda da olduğu gibi göç, sığınma ve mülteci konularında ve Afgan göçmenlerin Türkiye'ye göçü de çok eskilere dayanmaktadır. Afganistan vatandaşlarının Türkiye'ye göçü Türkiye Cumhuriyetinin yedinci cumhurbaşkanı Kenan Evren döneminde (1980'li yıllarda) Türk asıllı Afganların Rusya'nın Afganistan'ı işgal etmesi ve bu vatandaşların Rus savaşından kaçarak Türkiye'ye göç etmeleriyle başlamıştır. SSCB'nin Afganistan'ı işgalinden sonra Afganistan vatandaşlarının çoğu Pakistan'a kaçtılar. Daha sonra 1982 yılında Kenan Evren'in Pakistan ziyareti sırasında Evren, Türk kökenli Afganların kabulüne ilişkin belgeyi Türkiye'nin Pakistan'daki Büyük Elçiliği'nde imzalamıştır ve böylelikle birçok Türk kökenli Afganistan vatandaşı ailelerini Türkiye'ye getirilip yerleştirmişlerdir. ¹

Afganların Türkiye'ye ilk göçü, aralarında kadınlar ve çocukların da bulunduğu 400 kişinin askeri uçakla Pakistan'dan Adana Havaalanına gitmeleriyle başlamıştır.. Bu aileler Adana'da iki gün kaldıktan sonra Tokat'a yerleştirilmiştir.. Bir sene içerisinde Pakistan'dan Türkiye'ye gidip yerleşen Afgan mültecilerin sayısı beş bin kişiye ulaşmıştır. Tokat'ın Artova ilçesinde yerleştirilen göçmenler daha sonra Büyük Beybağı Mahallesi ve Yeşilyurt ilçesinde kendileri için yaptırılan konutlara yerleştirilmiştir.Yıllar içerisinde Tokatlılar ile kaynaşana Afgan kökenli aileler, evlilik yoluyla yerli vatandaşlar ile akrabalık ilişkileri de kurmuştur. ²

¹ Emrullah Öztürk;Türk Asıllı Afgan Mültecilerin 12 Eylül Döneminde İskan ve İstihdamı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2014,s.58-64;73-75

²Ibid,s.91-93

Afgan göçmenlerinin yeni kuşağı Türkiye'deki eğitimlerinin ardından devlet yönetiminin çeşitli kademelerinde ve her çeşit meslekte yer almışlardır. Türkiye'ye göç ettiklerinde küçük bir çocuk olup da daha sonra Aksaray'ın Ortaköy ilçesi kaymakamlık makamına ulaşan Hudayar Mete örnek olarak gösterilebilir. Ayrıca 1986 yılında Türkiye'ye getirilen Afgan göçmenler, Şanlıurfa'nın Ceylanpınar ilçesine getirilen Özbek asıllı Afganlar ise Evren Paşa Köyü'nde inşa edilen 214 konuta yerleştirilmiştir. Her bir aileye 20'şer dönüm tarla, 45 aileye bir traktör ve büyükbaş hayvan verilirken, zaman içinde nüfusu artan köy Ceylanpınar'ın bir mahallesi konumuna gelmiştir.. Afgan gençlerin bir kısmı ilçedeki inşaatlarda işçi olarak çalışırken bir kısmı da Türkiye'nin en büyük tarım işletmesi konumundaki Ceylanpınar Tarım İşletmesi, İlçe Özel İdare Müdürlüğü ve Karayolları Bölge Müdürlüğünde işe girmiştir.. Şuanki ilçedeki nüfusu üç binin üzerindedir. Afganlar'ın bir kısmı, işlerini geliştirince İstanbul'da Zeytinburnu'na yerleşerek, deri sektöründe faaliyet göstermeye başlamıştır..1982 yılında sadece Hatay'a yerleştirilen Afganların sayısı 600 kişiden oluşan 171 aileydi, şimdiki nüfusu ise 10 bin kişiyi aşmaktadır.

Hâlihazırda Türkiye'de yaşayan Afgan asıllı göçmenlerin çoğunlukla yaşadıkları şehirler ve bölgeler Tokat, Gaziantep, Şanlıurfa, Van, İstanbul Zeytinburnu ve Hatay'dır. Yukarıdaki bilgilerden yola çıkarak Afganistan ile Türkiye arasındaki göç ve mülteci hakkındaki ilişkilerin yaklaşık 40 yıl (1982) önce başladığı söylenebilir.³

1.2. Göç Tarihi ve Göçmenlik

Göç kavramı bir sosyo-kültürel sistemden diğerine geçişi kapsar. Bu geçiş sürecinde göç unsurunu yerine getirenler, farklı bir sistemin devamlılık gösterdiği yaşam şartlarına girmek durumunda kalırlar.⁴

Göç ve Göç Başlama Tarihi

³<http://t24.com.tr/haber/afgan-turklerinin-turkiyeye-gocu-ankara-aa,162444>

⁴ Hüseyin Bal, Kent Sosyolojisi, Isparta, Fakülte Kitabevi, 2008,s.93

Göç kavramı literatürde birçok farklı şekilde tanımlanmıştır. İlk olarak Türkçe Sözlükteki ifadesi gereği, insanların gerek ekonomik, gerek toplumsal, gerekse siyasi nedenlerle ülkelerinden başka bir ülkeye gitmeleri olarak ifade edilmiştir.⁵

Antropolojik bakış açısını yansıtan başka bir tanıma göre göç, “*nüfusun belli bir coğrafya üzerinde yer değiştirmesidir*”.⁶

Coğrafik bakış açısıyla göç, “*belirli bir süre için idari ve siyasi sınırların geçilmesi*” olarak tanımlanmıştır.⁷

Göç ve göçmenlik insanlık tarihi kadar eskidir. Fetihler ve sömürgeleştirme girişimleri her zaman bazı halkların yerlerinden edilmesine ve yeni yerleşimlere zorlanmasına neden olmuştur. Bu durumun sebebi yalnızca güvenlik sorunları değildir. Aynı zamanda çalıştırılmak üzere insan gücü temin edilmesiihtiyacı da önemli bir sebeptir.⁸

İnsan gücünün dışarıdan temin edilmesi tarihsel açıdan 16. yy.’a dayanmaktadır. Bu olgu; dünyanın belirli bölgelerinde şeker, kahve ve pamuk üretiminde çalıştırılacak kölelere gereksinim duyulması ile ortaya çıkmaktadır. Bu dönemde Portekizli gemiciler tarafından 15 milyona yakın köle,yukarıda belirtilen alanlarda çalıştırılmak üzere Karayipler’e götürülmüştür.⁹

Tarihin en büyük köle tüccarı olan İngiltere’de hükümet tarafından kölelerin çalıştırılması yasaklandıktan sonra göç olgusu ortaya çıkmıştır.Bu göç dalgası 19. yüzyıla doğru büyük artış göstermiş ve yaklaşık 17 milyon köle Avrupa’dan kendi topraklarına göç etmiştir.Bu dönemlerde sanayileşme de artış göstermeye başlamıştır. Kırsal bölgelerde yaşayan insanların ekonomik açıdan zor durumda

⁵ Türk Dil Kurumu, Büyük Türkçe Sözlük, “göç” maddesi, www.tdk.gov.tr

⁶ M. Kearney, (Editör: Robin Cohen), From The Invisible Feet: Anthropological Studies of Migration and Development, Theories of Migration, Edward Elgar Publishing England, 1996, s.374

⁷ S. Castles, International Migration At the Beginning of the Twenty-First Century: Global Trends and Issues, UNESCO, 2000, s.12

⁸ Y. Akan, İ. Arslan, Göç Ekonomisi, Ankara, Ekin Basın Yayın, 2008, s.3-4

⁹ Zeynep Aksoy; Uluslararası Göç ve Kültürlerarası İletişim; Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi;cilt:5; sayı.20;s.292

kalmalarıyla birlikte göç zirveye çıkmıştır. Özellikle 19. yüzyılda milyonlarca insan Çin ve Hindistan'dan Amerika ve Avrupa'ya sözleşmeli işçi olarak gönderilmiştir.¹⁰

Bu sürecin devamında Avrupa'da göç devam etmiştir. 1881 ile 1920 tarihleri arasında 27 milyon kişi Avrupa'dan göç etmiştir. Göçün durmasını sağlayan neden ise I. Dünya Savaşı olmuştur. Göçü sınıflandırmak veya göçün kaç türde gerçekleşebildiğini anlamak için ilk ayırımı iç göç ve uluslararası göç arasında yapılması gerekir. Buna ilaveten göç; yasal göç ve düzensiz göç (yasal olmayan) olarak da ikiye ayrılmıştır.

Göç (migration):

Göç kavramı, literatürde uluslararası sınırları geçerek başka bir sınır içerisinde yaşamaya devam etmek yada bir ülke içerisinde yaşam yerini değiştirmek olarak ifade edilmektedir. Göç hangi nedenle, ne kadar sürede olduğu önemsenmeden insanların yer değiştirmesi sonucu oluşan nüfus değişimleridir.¹¹

Göçmen (migrant)

Göçmen uluslararası düzeyde kabul edilen bir tanıma sahiptir. İnsanların bireysel rahatlıkları amacıyla ve herhangi bir zorlama söz konusu olmadan kendi özgür iradesiyle göç etme kararı aldığı durumlar olarak ifade edilir. Bu nedenle bu tanım, insanların kendilerini ve gelecek nesillerini sosyal ve ekonomik açıdan rahat etmeleri amacıyla başka bir ülkeye göç eden insanları kapsamaktadır.¹² Birleşmiş Milletler'in (BM) ortaya koyduğu tanım uyarınca da bireyin kendi vatandaşı olduğu ülkeden başka bir ülkeye en az 1 yıllık süre zarfında yerleşmesi sonucunda göçmen statüsü ortaya çıkmaktadır.¹³

Göçmen Kaçaklığı (smuggling)

¹⁰ , S. .GIDDENS, A. (2010). "Göçmenlerin Emek Piyasası Üzerindeki Etkisi", *Sosyoloji Başlangıç Okumaları*, Ed. Anthony Giddens, Ankara: Say Yayınları, 522

¹¹ T.C. İçişleri Bakanlığı, Göç İdaresi resmi internet sayfası, Göç Terim Sözlüğü, s.22

¹² ibid

¹³ Özer, s. 109.

İnsanların dolaylı ya da doğrudan bir şekilde, maddi çıkar elde etme amaçlı, bireyin vatandaşı olmadığı başka bir ülkeye kanun dışı yöntemlerle girişinin yapılması olarak ifade edilmektedir. Ancak tanım itibariyle her ne kadar insan ticaretine benzediği ifade edilse de insan haklarının ihlal edildiği bir durum söz konusu olmamaktadır.¹⁴Başka bir ifadeyle göçmen kaçakçılığı; dolaylı veya doğrudan mali veya maddi çıkar sağlamak üzere bir kişinin vatandaşı olmadığı bir ülkeye yasadışı girişinin sağlanmasıdır. Yasadışı giriş, sınırların yasal gerekliliklere uymadan geçilmesi anlamını taşımaktadır.¹⁵

Yukarıda da belirtildiği gibi; Birleşmiş Milletler (BM), referans kaynaklarında göçmen; bir yıllık zaman dilimi ya da daha fazla zaman için göç eden kişi olarak kabul edilmiştir. Yerleşmek niyetiyle başka ülkeye göç eden göçmen tanımı yerine bu tanım uluslararası metinlerde kullanılmaya başlanmıştır. Günümüzde göçmen; ekonomik göçmenler, bakmakla yükümlü olunan, mülteciler, sığınmacılar, geleneksel yerleşimciler alt başlıklarına ayrılmaktadır. Küreselleşme ile birlikte insan hareketliliği; mevsimlik ya da kısa dönemli kontratlarla çalışanlar, yılın yarı ya da belli dönemini başka ülkede geçiren yaşlılar, turizm, iş seyahati, sağlık nedeniyle seyahat edenler geçmiş ile kıyaslanmayacak oranda artmıştır. Ancak bu kişiler göçmen olarak nitelendirilmemektedir.¹⁶

Göçmen tanımının ülkeden ülkeye de değiştiği ifade edilmelidir. Örneğin, Almanya kendi ülkesinde doğan göçmen çocuklarını da göçmen olarak değerlendirirken, Amerika Birleşik Devletleri (ABD) bu konumdaki kişiye otomatik olarak vatandaşlık vermektedir. Bazı ülkeler kendi toprakları dışında doğmuş olsa da kişiyi anne veya babasının milliyetine dayalı olarak vatandaşlık verir iken, İsrail gibi devletlerde ülke dışında doğanların vatandaşlığı ülkeye girişleri ile birlikte verilmektedir.. Bu çeşitli ve değişken uygulamalar ülkelerarası karşılaştırma çalışmalarını zorlaştırmaktadır.¹⁷

¹⁴ T.C. İçişleri Bakanlığı, s.22

¹⁵ Özer, s. 110.

¹⁶ J. Jones and R. Chappell, (). National Statistics of United Kingdom, Population and Demography Division Office for National Statistics Population Trends 118 Winter 2004, s.17-21, www.ons.gov.uk

¹⁷ A. Messina and G. Lahav, The Migration Reader: Exploring Politics and Policies, Lynne Rienner Publishers, 2006, s.9

Mülteci

Bu tanım altında tanımlanan birey; yaşadığı ülkede birtakım sebeplerle baskı altında olduğunu düşünerek, devletine karşı güven duygusunu yitirmiş, bu nedenle başka bir ülkeye sığınmacı olarak başvuran ve bu durumu kabul edilen bireydir.¹⁸

Sığınmacılar

Sığınmacı tabirinin mülteci hüviyetini edininceye dek kendini koruma altına alabileceği bir bölgede yaşamını sürdüren kişi/kişiler için kullanıldığını söyleyebiliriz. “Sığınmacı, mülteci statüsü almaya yönelik başvurusu henüz karara bağlanmamış kişiler için kullanılan bir terimdir”.¹⁹ Bu doğrultuda sığınmacı statüsünün kişi/kişiler açısından mültecilik hakkını elde edininceye dek kavramın ismiyle müsemma biçimde bir korunak olduğunu söyleyebiliriz.²⁰

1.3. Uluslararası İnsan Kaçakçılığı

İnsan ticaretinin en belirgin özelliği, insan taciri olarak adlandırılan kişilerin kurbanlarını genellikle çaresiz bir durumda bulunan ve bu nedenle, başka bir ülkeye göç etmeyi bir çözüm yolu olarak gören insanlar arasından seçmeleridir. İnsan tacirleri, mağdur durumdaki bu insanları hedef ülke konumundaki ülkeye getirirler. İnsan tacirleri, bu insanları hedef ülkeye ulaştırırken sahte belgeler kullanırlar. Hedef ülkeye varan mağdurlar, insan tacirlerine ya borçlanmışlardır ya da vardıkları ülkede barınmak ve iş bulup çalışmak adına, insan tacirlerinin yardımına ihtiyaç duyacakları bir noktaya gelmişlerdir. Bu ilişki, onları insan ticaretinin konusu haline getirmiştir.²¹

İnsan ticaretinin amacı kaçırılan insanın hedef ülkelerde suç işlerine dahil edilmesidir. Bu insanlar çoğunlukla kaçak işçi olarak ağır işlerde

¹⁸ BMMYK, 1997: 183

¹⁹ T. Kılıç, “Bir İnsan Hakkı Olarak İltica” Uluslararası Göç Sempozyumu, Zeytinburnu Belediyesi Yayınları, İstanbul, 2005, ss.173-191

²⁰ www.hyd.org.tr

²¹ Türk Hukukunda İnsan Ticareti Suçu El Kitabı, 2009, s. 34

çalıştırılmaktadırlar. Ayrıca hırsızlık, yankesicilik, kadın ticareti, uyuşturucu dağıtıcılığı ve çocuk istismarı gibi suçlarda kullanılmaktadırlar.²²

Asya, Ortadoğu ve Afrika ülkelerinden deniz, hava ve karayoluyla Türkiye'ye yasal veya yasa dışı yollardan gelen yabancılar gelişmiş, zengin, demokratik ve insan haklarına saygılı Avrupa ülkelerine yönlendirilmektedir. Bu kişiler; Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının da içerisinde yer aldığı kaçakçılık faaliyetleri sonucunda özellikle İtalya, Almanya, Hollanda, Yunanistan ve İngiltere gibi bazı Avrupa ülkelerine ulaşmaktadırlar.²³ Göçmen kaçakçılığıyla uğraşan örgütler diğer ülkelerdeki insan tacirliği yapan şebekeler ile irtibat sağlayarak göçmenlerin gidecekleri ülkedeki barınma, gizlenme ve geçişi koordine etmektedirler.²⁴

1.3.1. Geçiş Bölgeleri

Afgan mültecilerin umut yolculuğunda ilk adım olan Türkiye'ye ulaşmak için kullandıkları güzergâhları sayacak olursak bu kişiler; İran sınırından Küçük Ağrı Dağı Doğubayazıt'a, Van'dan Özalp'e, Başkale'ye ve Hakkâri'den Yüksekova'ya giriş yaparlar. İkinci adım olan Avrupa'ya ulaşmak içinse Yunanistan sınırlarına varmak için Antalya Kaş sahilinden Meis Adası'na, Muğla Datça sahilinden Simi Adası'na ve Bodrum sahillerinden İstanköy (Kos) Adası'na, Aydın, Didim ve Kuşadası sahillerinden Susam (Samos) Adası'na, İzmir ve Çeşme sahillerinden Sakız (Chios) Adası'na, Balıkesir Ayvalık sahillerinden Midilli Adası'na geçerler. Bulgaristan sınırlarına varmak için ise Edirne Pazarkule sınırından Karaağaca, Trakya Meriç sınırından Sufli'ye, Trakya'dan ise Kumdere'ye, Paşaköy'e Karpuzlu'ya İpsala'yageçerler ve Enez bölgelerini kullanırlar.²⁵

Göçmen kaçakçılığı sadece cezai boyutu olan bir mesele olmayıp, aynı zamanda ahlaki, insan haklarına ilişkin idari ve sosyolojik boyutları olan geniş bir konudur. Göçmen kaçakçılığından mağdur olanların genellikle insanca yaşam sürebilecekleri ülke arama düşüncelerinden dolayı ülkelerini terk ettikleri gerçeğinin gelişmiş

²² Sedat Laçiner, Mehmet Özcan ve İhsan Bal, Türkiyeli Avrupa, İstanbul, Hayat Yay., 2004, s. 146

²³ IHAD, Türkiye İltica ve Sığınma Hakkı İzleme Raporu, s.6

²⁴ İbid, s.7

²⁵ T.C. İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, 2004, s.140

ülkelerce gözardı edilmemesi gerekmektedir. Bununla mücadelede mağdurlarının ekonomik ve yaşamsal ihtiyaçlarının giderilmesi çok önemli bir meseledir.

AB'nin vize, sığınma, göç politikaları ve istikrarın olmadığı kaynak ülkelerdeki mevcut durum, insanları göçmen kaçaklığı ile uğraşan örgütlere yönelmesine yol açmıştır. Göçmen kaçakçılara ödenen miktarlar göçmenlerin geldikleri ülke şartlarına ve gelir durumlarına göre hayli yüksektir. Buna göre yalnızca kendi ülkelerinde ekonomik ve kültürel açıdan orta veya üst seviyede bulunan insanlar bu göç yoluna çıkabilmektedirler. Sonuç olarak göç kaynağı olan devlet, tekrardan istikrarı sağlamak için en çok ihtiyacı olan eğitilmiş ve genç nüfus oranı gittikçe azalmaktadır. Göç alan devlet ise bu durumdan yararlanarak kendi nüfuslarını daha dinamik ve eğitilmiş hale getirirler.²⁶Geçiş bölgelerine yönelik çeşitli görseller aşağıdaki gibidir:

Resim 1:Geçiş Yollarına Yönelik bir Fotoğraf



<https://www.google.com.tr/search?q=afghan+refugees+road+map+to+europe>.

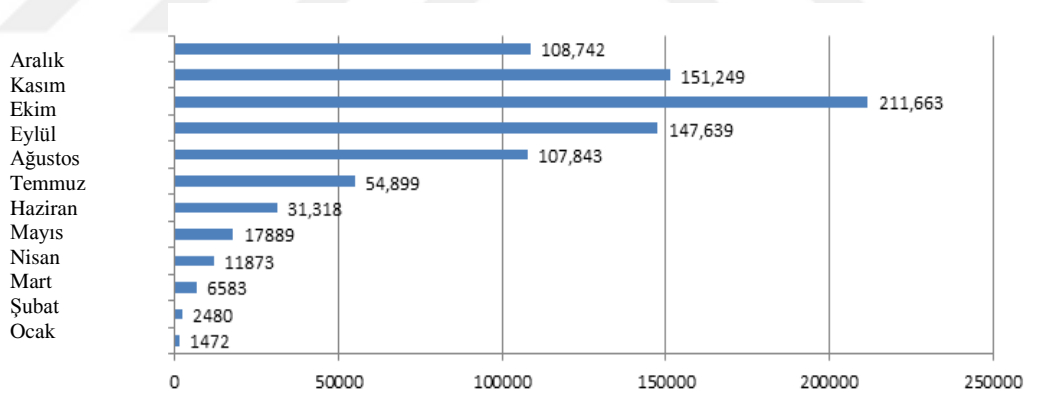
²⁶ T. E. Kelly, A Review of Research on Trafficking Women and Children to Europe IOM Migration Research Series 11, 2002, s. 3.

Resim 2: Göç Yolu Haritası



Resim 3: Mavi Sınır Üzerinden Yunanistan'a Geçişler

<https://www.google.com.tr/search?q=afghan+refugees+road+map+to+europe>.



Afganistan Mülteciler Bakanlığı ve BMMYK Dergisi 2015

Resim 4: Afganistan Haritası ve Sınır Komşuları



<http://www.apm.org.tr/Harita.aspx?KategoriID=ba095dcc-18ba-4142-baf3>

1.4.Uluslararası Göç

Göç kavramının uluslararası bir problem olarak ifade edilmesi 2000’li yıllarda değerlendirilmiştir.Tarihe bakıldığında, uzun yıllardır göçün sürekliliği görülmektedir. Fakat bu durumun bir sorun olarak algılanması yakın bir zamana tekabül eder.

Soğuk savaşın sonuçlanmasına kadar geçen zaman içerisinde uluslararası alanda göç kavramı üzerinde çok fazla durulmamıştır. . Fakat ABD, İngiltere ve Almanya’da yaşanan terör olayları göç kavramına yeni bir anlam katmıştır. ²⁷ 11 Eylül saldırısı ardından ABD’nin Afganistan ile ilgili politikaları değişime uğramıştır.²⁸

11 Eylül saldırısından sonra Birleşmiş Milletler konu üzerine tekrar eğilmiş ve 1368 sayılı karar ile terör olayları karşısında bütün araç ve birliklerle mücadele edilmesi

²⁷Matthew I. Mitchell, “The Perils of Population Movements In International Relations: New Directions For Rethinking The Migration-Conflict Nexus”, The Canadian Science Association Annual Meeting, Edmonton, 2012, s. 1, 8

²⁸Zafer Akbaş, “ABD’nin Ortadoğu Politikalarının Sürdürülebilirliği ve Ortadoğu’da Güç Mücadelesi” History Studies ABD ve Büyük Ortadoğu İlişkileri Özel Sayısı, 2011, s.3

kararını almıştır. Birleşmiş Milletler ABD’de olan terörizm saldırısının bütün milletleri tehdit eden bir unsur olarak görmüş ve kınamıştır.²⁹

Bu durum ardından 28 Eylül’de Birleşmiş Milletler 1373 sayılı karar uyarınca terör eylemleri uluslararası barışı tehdit eden bir unsur olarak görülmesi gerektiğinin üzerinde durulmuş ve teröre destek veren ülkelerin bu desteklerini geri çekmeleri ve teröre karşı yapılan anlaşmalara dâhil olmalarını talep etmiştir.³⁰

11 Eylül saldırısı ardından 7 Ekim tarihinde İngiltere ve ABD Afganistan’ı bombalamaya başlamıştır. Bu faaliyetin gerçekleştirmesinin arkasındaki nihai amaç; Taliban yönetimini lağvetmek ve terörist Usame Bin Ladin’i ortadan kaldırmaktır. Bu gelişmelerin ardından ABD El-Kaide Terör Örgütü lideri olarak görülen Usame Bin Ladin’in kendilerine teslim edilmesini talep etmiş, fakat Taliban yönetimi bu isteği geri çevirmiştir.³¹Bu durum üzerine Afganistan’a saldıran ABD, Taliban yönetimini ortadan kaldırmıştır.³²

Bu harekate NATO da dâhil olduktan sonra NATO anlaşmasının 5. Maddesi devreye alınmıştır... ; İlgili madde uyarınca; *“ taraflar, Kuzey Amerika’da veya Avrupa’da içlerinden bir veya birçoğuna doğrultulabilecek silahlı bir saldırının hepsine yöneltmiş bir saldırı olarak değerlendirileceği ve BM Yasası’nın 51. maddesinde tanınan bireysel ya da toplu öz savunma hakkını kullanarak, Kuzey Atlantik bölgesinde güvenliği sağlamak ve korumak için bireysel olarak ve diğerleri ile birlikte, silahlı kuvvet kullanımı da dahil olmak üzere gerekli görülen eylemlerde bulunarak saldırıya uğrayan taraf ya da taraflara yardımcı olacakları konusunda anlaşmıştır.”*³³

²⁹İrfan Polat, 11 Eylül Saldırıları ve Amerika Birleşik Devletlerinin Afganistan Müdahalesi, T.C. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Yrd. Doç. Dr. Timuçin Kodaman, Isparta, 2006, s. 93

³⁰Mehmet Akkurt, Afganistan’ın Yapılanmasında Siyasi ve Ekonomik Stratejiler, IQ Kültür-Sanat Yayıncılık, Birinci Baskı, İstanbul, 2005, s. 235-236.

³¹Süleyman Gündüz, Afganistan Taliban ve Ladin, Birey Yayıncılık, Birinci Baskı, 2001, s. 35.

³²Zafer Akbaş, “ABD’nin Ortadoğu...” , s. 4

³³Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütünün Antlaşma Metni, Washington D.C., 04 Nisan 1949

ABD'nin 11 Eylül 2001 sonrasında Afganistan'a karşı düzenlediği askeri operasyonların ardından bu bölgelerden göç hareketleri artmıştır. Daha önce; 1979 yılında SSCB'nin Afganistan işgalinden sonra mülteci akınları özellikle Pakistan'a yönelmiş; yaklaşık 2,5 milyon Afgan Pakistan'a sığınmıştır.³⁴SSCB işgali 1979-1989 yılları arasında Afganistan'dan göç hareketlerine yön verirken, 1989-1992 yılları arasında ülkedeki siyasi karışıklıklar Afganları göçe zorlamıştır.³⁵ ABD'nin Afganistan'ı işgal etmesi üzerine milyonları bulan sayıdaki Afgan bireyler tekrardan göçe zorlanmışlardır. Bu işgal hareketi üzerine Pakistan'a yaklaşık 2 milyon, İran'a 1,5 milyon Afgan vatandaşı göç etmiştir. Bu rakamlar zamanla azalmış ardından göç hareketleri Avrupa ülkelerine yönelmiştir..³⁶

11 Eylül'de gerçekleşen terör olayları sonrasında ABD tarafından ilan edilen “*şer eksemi*” adı altındaki ülkelere biri de Irak'tır. ABD hükümeti, Saddam Hüseyin yönetimine eleştirel bir bakış açısıyla yaklaşmış; ve ³⁷buna paralel olarak da 2003 yılında Irak'ı da işgal etmiştir.³⁸Mart 2003'te başlayan operasyon Mayıs 2003'te sona ermiştir. Ancak operasyonun ardından Irak'ta siyasi iktidarsızlığın artış göstermesi iç savaş vb. şeklinde kendini göstermiş; bunun neticesinde büyük sorunlar ortaya çıkmış ve sosyal hayat kötü bir hal almıştır.³⁹ Bu sosyal düzensizlik göç hareketinin başlamasına neden olmuştur. Bu gelişmeler neticesinde 2006 yılı itibariyle yaklaşık 1,5 milyon Iraklı ülkesinden göç etmek durumunda kalmıştır.⁴⁰

ABD'nin Orta Doğu'ya uyguladığı bu tarz müdahaleler, Orta Doğu'da siyasi istikrarsızlıklara yol açmaya başlamıştır. 2011 yılında Arap Baharı olarak adlandırılan halk ayaklanmaları göç hareketini destekler nitelik göstermiştir. Bu

³⁴Taşkın Deniz, “Uluslararası Göç Sorunu Perspektifinde Türkiye”, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 18, S. 1, 2014, s. 181

³⁵Arzu Güler, “Uluslararası Mülteci Rejimi: Afganistan Örneği Üzerinden Bir Rejim Etkinliği Analizi”, Uluslararası ilişkiler Dergisi, C: 9, S: 36, 2013, s. 110

³⁶UNCHR, “2005 Statistical Yearbook: Afghanistan”

³⁷Mustafa Aydın, Nihat Ali Özcan ve Neslihan Kaptanoğlu, Riskler ve Fırsatlar Kavşağında Irak'ın Geleceği ve Türkiye, TEPAV Ortadoğu Çalışmaları II, Ankara, Temmuz 2007, s. 28

³⁸Ferhat Pirinççi, “2003 Savaşı Sonrası Süreçte Irak'ta Siyasal Yapılanma”, Fırat Üniversitesi Orta Doğu Araştırmaları Merkezi Müdürlüğü İkinci Orta Doğu Semineri: Düünden Bugüne Irak (Uluslararası Katılımlı), 27-29 Mayıs 2004, Elazığ, Fırat Üniversitesi Basımevi, Cilt II, s. 483

³⁹Serhat Erkmén, “ABD'nin Irak'tan Çekilme Süreci: Irak'ta İşgalin Sonu Mu, Sonun Başlangıcı Mı?” Ortadoğu Analiz, C: 2, S: 21, Eylül 2010, s. 9

⁴⁰UNHCR, “2005 Statistical Yearbook: Iraq

hareketlerin yoğun olarak yaşandığı bir diğer ülke de Suriye'dir. 2011 yılında yönetime karşı müdahaleler başlamış ve Suriye vatandaşları ülkesinden göç etmeye başlamıştır.⁴¹BMMYK'nın son verilerine göre Dünya'da en çok mülteci üreten ülkelerin başında 5 milyon ile Filistin yer almaktadır. Bunu Suriye 3 milyon, Afganistan 2,7 milyon ile takip etmektedir.⁴²

11 Eylül 2011terör saldırısına karışanEl-Kaide kaynaklı teröristlerin göç yollarını kullanması, akabinde Avrupa'nın çeşitli kentlerinde yaşanan terör saldırılarının olması ve bu saldırılara kimi ülkelerdeki göçmenlerin karışması nedeniyle yasa dışı göçmenler ve sığınmacılar dışında yasal olarak bulunan göçmenlere karşı da güvensizlik ortamı oluşmuştur.⁴³Bu hadiseler sonucunda İslamofobik tutum küresel çapta bir yayılım kazanmış ve Müslümanların karalanmasına yönelik propagandalar artış göstermiştir. . Jyllands-Posten adıyla Danimarka'da bir gazetede 30 Eylül 2005 günü Müslümanlarla ilgili karikatürler yayımlanmış ve sonrasında bu kriz Norveç'e kadar uzamıştır.⁴⁴Avrupa'daki İslamofobik bakış açısını gösteren bir diğer olay ise bu karikatürlerin Fransa, Almanya, İspanya ve İtalya gibi ülkelerin gazetelerinde de yayımlanması olmuştur. Müslümanların beklediği özrün de gelmemesi dünyadaki tüm Müslümanların tepkisine neden olmuştur.⁴⁵The Daily Express'te 2005 yılı Ağustos ayında "İngiltere İslamla Savaşta" şeklinde atılan başlık İslamofobik eylemlere örnek olarak değerlendirilebilir.⁴⁶

Yukarıda ifade edilen olaylar göç kavramına farklı bir boyut katmıştır. Göç kavramı terörizm olgusuyla birlikte ifade edilmeye başlanmıştır. Dünyada göç hareketleri kitlesel bir boyut haline gelmiş ve sığınmacı ve mültecilerin sayılarında sürekli bir artış görülmeye başlanmıştır. Göç kavramı günümüzde en mühim güvenlik

⁴¹İHAD, 2011 Yılı Türkiye İltica ve Sığınma Hakkı İzleme Raporu, İnsan Hakları Araştırmaları Derneği, 2012, s. 1415

⁴²UNHCR, UNHCR Mid-Year Trends 2014,s. 3-5

⁴³Şebnem Köşer Akçapar, "Uluslararası Göç Alanında Güvenlik Algılamaları ve Göçün İnsani Boyutu", Küreselleşme Çağında Göç: Kavramlar, Tartışmalar, Der: S. Gülfer İhlamur-Öner ve N. Aslı Şirin Öner, İletişim Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, 2012, s. 566

⁴⁴Ali Kirman, "Müslümanların İslamofobi İle İmtihani", Diyanet Aylık Dergisi, S: 262, Ekim 2012, s. 5

⁴⁵Veysel Uysal ve Ali Ayten, "KarikatürKrizi Bağlamında Yerel-Evrensel Tutumlar ve Dindarlık", Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, C: 29, S:2, 2005, s. 28

⁴⁶Nihat Uzun, "Batı Medyasında Müslüman Algısı", Diyanet Aylık Dergisi, S: 262, Ekim 2012, s. 19.

problemleri içerisinde gösterilmeye başlanmıştır.⁴⁷ Yaşanılan olaylar neticesinde terör olaylarına maruz kalan ülkelerin güvenlik duvarları önemli yaralar almış ve bu ülkelerde mülteciler güvenlik zafiyeti olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. ⁴⁸Göç hareketi değerlendirmelerinin şekil alması ve uluslararası işbirliğinin artırılma gerekliliği göç yönetiminin düzenlenmesi ihtiyacını ortaya çıkarmıştır.

2013 yılına kadar göçmen sayılarında kademeli bir artış dikkat çekmektedir. Gelişmişlik düzeyine bakıldığında gelişmiş bölgelerde daha fazla göçmenin yaşadığı görülmektedir. En fazla göçmenin yaşadığı yerler Avrupa ve Kuzey Amerika'dır.. Gelişmiş ülkelerin yer aldığı Avrupa ve Kuzey Amerika en çok göç alan yerler arasında ilk sıralarda yer almaktadır. Bu verilerden yola çıkarak; uluslararası göç hareketlerinin özellikle gelişmiş bölgelere doğru artarak devam ettiği söylenebilir.

1990-2013 yılları arasındaki veriler incelendiğinde Kuzey Amerika'daki nüfusun 25 milyonunu göçmenlerin oluşturulduğu gözlemlenmektedir. Bu sayıya her geçen yıl 1.1 milyon göçmen eklenmektedir.⁴⁹

Dünyanın tamamında göç hareketi az gelişmiş ülkelere çok gelişmiş ülkelere doğru rota belirlemiştir. En çok göç alan ülkeler dünyanın en gelişmiş ülkeleridir. Göçün nedeni yalnızca savaş değildir. 2. Dünya Savaşı sonrasında ekonomik açıdan gelişim göstermeye başlayan ülkeler dışarıdan işçi alımıyla göç kavramına destek vermişlerdir. Özellikle Almanya, Fransa, Belçika gibi ülkeler bu hareketi destekler yönde hareket etmişlerdir..⁵⁰

1950'lerde uluslararası göç dünyanın pek çok bölgesini tehdit eden bir unsur haline gelmeye başlamıştır. Nüfusun hareketlilik kazanması ve yoğun nüfus değişimleri göç kavramının çeşitlenmesine neden olmuştur. Göç, özellikle yerel toplulukların

⁴⁷Tolga Sakman, "Göç ve Güvenlik: Avrupa Birliği'nde Göçün Güvenlik Perspektifinde Yorumlanması", Uluslararası Güvenlik Kongresi Bildiri Kitabı, Ed: Hasret Çomak ve Ayşegül Gökalg Kutlu, Kocaeli Üniversitesi Matbaası, 1. Baskı, Kocaeli, 2014, s. 565

⁴⁸Hanifi Sever, Muhammed Sever, "Avrupa Birliği ve Türkiye Ekseninde Yasadışı Göç ve İltica Paradoksu: Domino Etkisi Sonrası Yaşananlar", Polis Bilimleri Dergisi, C.15, S.2, 2013, s. 92.

⁴⁹OECD, The Future of International Migration to OECD Countries Regional Note West Africa, OECD/IFP Secretariat, Fransa, 2008-2009, s. 2-4

⁵⁰ORSAM, Küresel Göç ve Avrupa..., s. 9.

entegrasyonu ve ulusal ekonomiler arasındaki küresel ilişkilerin sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bunun sebebi insanların güvenlik arayışı ya da daha iyi hayat koşulları bulabilmek adına köylerden kentlere, bir ülkeden başka bir ülkeye, ülkeden de kıtalara göç eder duruma gelmesi ve bu durumun neticesi olarak hem göç veren hem de göç alan ülkelerde toplumsal dönüşümlerin kaçınılmaz bir hal kazanmasıdır. ⁵¹

Göç kavramını dönemlere bölerek değerlendirmek gerekirse 2000 yılı öncesi ve 2000 yılı sonrası olmak üzere bir ayırım yapmak mümkündür. . Bunun sebebi 2000 yılına kadar göç kavramı uluslararası boyutlara erişmemişken, 2000 yılı sonrası ortaya çıkan gelişmeler ve yaşanan birtakım olaylar göç kavramının uluslararası olarak değerlendirilmesine neden olmuştur. ⁵²

Göç kavramının birçok ülkenin hakimiyet alanına giren bir şekilde gelişim göstermesiyle bu konuda yapılan çalışmalar hızlandırılmış ve uluslararası işbirliği anlaşmaları yapılmaya başlanmıştır. ⁵³

1.5.Göçün Temel Nedenleri

İnsanlık tarihi boyunca çeşitli nedenlerin sonucu olarak gelişen göçolgu, buldukları ülkenin yaşam standartları, isyanlar, insanlar arası eşitsizlik, toplum içi dışlanma, etnik çatışmalar ve savaşlar vb. birçok dinamiğe bağlı olarak gelişim göstermiştir. Bu bağlamdaki en dikkat çekici göç 40 seneden beri süre gelen ve günümüzde gittikçe şiddetini arttıran, Taliban, rejimi IŞİD ve buna ağırlı diğer sebepler neticesinde ortaya çıkan Afgan göçüdür. ⁵⁴

Afganistan'daki göçün geçmişine bakıldığı zaman 1979 tarihli SSCB müdahalesi neticesinde 18 milyon nüfusa sahip olan Afganistan'ın üçte biri ülkelerini terk etmek zorunda bırakılmıştır. Bu durum neticesinde Pakistan, Afganlı mülteciler için

⁵¹Stephen Castles, "International Migration At The Beginning Of The Twenty-First Century: Global Trends and Issues", International Social Science Journal 52, No: 165, 2000, s. 269

⁵²A. İçduygu, S. Erder ve Ö. F. Gençkaya, Ulus-devlet Oluşumundan Ulus-Ötesi Dönüşümlere, Mirekoç Proje Raporları, TÜBİTAK, 2009, s. 15.

⁵³ T. Deniz, Uluslar Arası Göç Sorunu Perspektifinde Türkiye, TSA / Yıl: 18 S: 1, 2014, s. 178

⁵⁴<http://www.kafkas.edu.tr/dosyalar/iibfdergi/file/03/7.pdf>

ülkesine ABD'den askeri, ekonomik ve diplomatik alanlarda önemli yardımlar alırken, öte yandan dünyada en çok mülteci barındıran ülkelerden biri olmasına rağmen İran çok az dış yardım almıştır.

Dünya siyasetini şekillendiren ülkelerin, Vietnam ve Afganistan örneklerinde mülteci sorununu çözümden farklı tutum sergilemeleri, sorunun daha büyük bir dış politika önceliğinin bir parçası olduğunu göstermektedir. Afganistan'daki Sovyet işgalinin 1992'de sona ermesi ile birlikte yaklaşık 1,5 milyon mülteci ülkeye geri dönmüştür.⁵⁵

1.6. Göçün Yol Açtığı Sorunlar

1.6.1. Göç Veren Ülke İçin Muhtemel Sorunlar

Göç veren ülkede nüfus azalması yaşanır. Bu bağlamda kırsal kesim veya merkezde yapılabilecek yatırımlarda verimsizlik ortaya çıkar.. Göç veren yerlerde nüfus demografisine bakıldığında çoğunluğu yaşlılar oluşturur. Öte yandan ülkenin kalkınması yavaşlar ve göç veren ülke ekonomik olarak gelişemez. Göç eden beyinlerin göç ettikleri ülkelerde sağladıkları kolaylıklardan kendi ülkelerindeki insanlar belirli bir maddiyat karşılığında yararlanmaya çalışırlar.⁵⁶

1.7. Afganistan'da Göç

Yukarıda da belirtildiği gibi; Afganistan'da ilk göç dalgası 1979 Sovyetler Birliği'nin Afganistan'a girmesiyle başlamıştır. Asya'nın kalbi olarak bilinen Afganistan; 635,000km² yüzölçümüyle %75 dağlık araziye sahip bir ülkedir. Afganistan; doğuda Çin, batıda İran, kuzeyde Türkmenistan, Özbekistan ve Tacikistan; güney ile güneydoğuda Pakistan ile sınırdadır.

1979 yılında Sovyetler Birliği'nin işgali ve daha sonra ayakta kalabilmek için dışarıya yaslanan, mevcudiyetini kendi iç dengeleri ve kaynakları ile sağlayamayan bir yapının oluşması ve uluslararası terör şebekelerinin bu ülkeye yönelmesi

⁵⁵Stephen Castles, Mark j. Miller, Göçler Çağı Modern Dünya'da Uluslar Arası Göç Hareketleri, 2008

⁵⁶<http://www.forumalew.org/soru-lar-ve-cevap-lar/539336-gocun-yol-actigi-olumlu-ve-olumsuz-sorunlar-nelerdir.html>

Afganistan halkının kendi malını mülkünü bırakıp diğer ülkelere göç etmelerine neden olmuştur.⁵⁷

1979 yılından 1990 yılına kadar 1. Göç dalgası ile 2,5 milyon Afganistanlı mülteci İran ve Pakistan'a göç etmek zorunda kalmıştır.1990 dan itibaren iç savaşın başlaması ve daha sonra Taliban'ın ortaya çıkmasıyla bu göç günümüze kadar devam etmiştir.

1.7.1. Afganistan'da Göçün Başlama Tarihi

Yeryüzünde var olan gerçekliğin temsili aslında insanların yeryüzünde yaşamları boyunca belli bir güzergâh üzerinde hareket halinde olmasıdır. İnsanların hareketleri bu güzergâh üzerindendüşünüldüğünde yerdeğiştireninsan göç eden insan olmaktan çıkarve dünyadakigüzergâhınıgerçekleştiren insanadönüşür.⁵⁸

Şüphesiz Afganistan dünyanın en önemli göç veren ülkelerinden biridir ve Afganistan halkı da dünyanın en büyük göçmen kesimini oluşturur. Ferdi ya da toplu olarak yapılan bu göçler çoğunlukla iki ülkeye (Pakistan ve İran) yapılmıştır. Bu iki ülkeye yapılan göçlerin nedenlerini aşağıdaki gibi belirtebiliriz:

- Sınırların uzun olmasından dolayı kolaylıkla geçişyapılabiliyor olması
- Halklarının dini ve mezhebi yakınlıkları
- Kültürel ve dilyakınlığı
- Fiziki yakınlık

Son 40 yılda Afganların diğer ülkelere göç etmesi Sovyetler Birliği'nin Afganistan'a girmesinden sonraki süreci kapsamaktadır. 6 milyondan fazla insan İran ve Pakistan'a sığınmak zorunda kalmıştır. Bunların büyük bir kısmı İran'a ve Pakistan'a yerleşmişlerdir.⁵⁹

⁵⁷ B. Aras, Ş. Toktaş, Güvenlik, Demokrasi ve İstikrar Sarmalında Suriye ve Afganistan, NISAN 2008, s. 47.

⁵⁸ İlhan Tekeli, Göç Ve Ötesi, 2008, s.45

⁵⁹ Chris Johnson,Nejla Khandak, Karalıktaki Ülke Afganistan, Tahran, 2002, s.23

Afganistan dünya coğrafyasının en hüzünlü ülkelerinden biridir. Yaklaşık 40 yıldan beri devam eden savaş, Afganları çaresizce göçe zorlamış ve zorlamaya devam etmektedir.

2001 yılına kadar Afganlar iç savaş ve Taliban baskıları nedeniyle Afganistan'ı terk etmek zorundakalıyordu. 2001 yılında ABD'nin askeri müdahale ile Taliban'ı mağlup edilmesiyle Afganistan'da yeni bir siyasal yapı inşa edildi. . İran, Pakistan ve başka ülkelere Afganistanlı mülteciler ülkelere geri dönmeye başladılar. Bu durum Afgan ekonomisini canlandırmış ve mültecilerin geri dönmesi ülkeyi her açıdan etkilemiştir.2013 yılı itibariyle Afganistan topraklarında yer alan yabancı askerlerin ülkeden ayrılmasıyla güvenlik ve işsizlik oranında ciddi bir artış meydana gelmiştir. Bu durum insanları göçe zorlamış ve illegal yollardan göç faaliyetleri görülmeye başlamıştır. Afganistan'dan yasadışı yollarla önce Türkiye'ye oradan da Avrupa'ya göçmek amacıyla birtakım yollar bulunmuştur.

2013 yılı sonrasında Afganistan devletinin siyasi ve ekonomik açıdan kötü bir duruma düşmesinin nedeni, yabancı askerlerin yurttan ayrılması olmadığı çok bariz bir durumdur. Yabancı askerlerin ülkeden ayrılmasıyla büyük bir sermaye de yurdu terk etmiştir. Hem nakit para hem de beşeri sermaye ülkeden çıkmaya başlamıştır;dolayısıyla da Afganistan şu anda ekonomik açıdan çok zayıf olması nedeniyle güçsüz bir devlet olarak anılmaktadır..

2015 yılı verileri uyarınca Suriye'den sonra en çok göç veren ülke 2,6 milyon kişiyle Afganistan olmuştur. Bu da ülke nüfusunun yaklaşık %10'una tekabül etmektedir...Son tahlilde; Afganlarbüyük bir ivmeyleTürkiye üzerinden Avrupa'ya gitmek amaçlı ülkelerini terk etmektedirler.⁶⁰

1.7.2.Afganistan'da Göçün Nedenleri

Afganistan, coğrafi açıdanbakıldığında, Orta Asya ve Orta Doğu'nun kesiştiği bir noktada yer almaktadır;dolayısıyla da stratejik açıdan önem teşkil eden bir yere

⁶⁰ <http://www.aljazeera.com>, <http://morr.gov.af/fa/page/article>

sahiptir. Doğu ve güney sınırlarında Pakistan, batısında İran ve kuzeyinde Türkmenistan, Tacikistan ve Özbekistan gibi ülkeler mevcuttur.

Tarih boyunca birçok ülkenin işgaline uğrayan Afganistan'ın son yüzyılında sırasıyla İngiltere, SSCB ve ABD'nin bu coğrafyaya yönelik politik ve askeri müdahaleleri olmuştur. 2001 yılında meydana gelen 11 Eylül olayları sonrasında El-Kaide'nin ve onların yöneticilerinin Afganistan'a yerleştiği iddiaları ve o yıllardaki Taliban rejiminin bu soruna sessiz kalması ABD ve koalisyon güçlerinin ülkeye müdahalesine neden olmuştur.

Afganistan'ın sosyo-kültürel yapısına göre halen kentlerinin büyük ve optimum düzeyde bir hayat standardına sahip olmadığı görülmektedir. Afganistan halkının eğitim seviyesi; yabancı ülkeler tarafından yapılan müdahale sonrası oldukça geri kalmıştır. Hala ülkenin birçok yerinde modern anlamda lise ya da üniversite bulunmamaktadır.⁶¹

Afganistan'ın ekonomik duruma göre ülkenin iktisadi yapısının ardı ardına yaşanan siyasi müdahaleler sonrası tamamen çöktüğü belirtilmektedir ve ülkede yıllardır süregelen iç ve dış savaş nedeniyle bir devlette olması gereken ekonomik kurumlardan, hazine, vergi, gümrük idareleri gibi birçok temel kamusal kurumun ya zayıf olduğu ya da hiç kullanılmadığı görülmektedir.

Özetle Afganistan'ın ekonomik, siyasi ve sosyal açıdan yaşadığı ve yaşamakta olduğu dalgalanmalar, Afغانhalkın çoğunu, özellikle gençleri işsizlik ve güvenlik nedeniyle göç etmeye zorlayan bir faktör olmuştur.

1.7.3. Afganistanlı Mültecilerin Sorunları

Mülteci olmak, mültecilere tanınan yaşam standartlarının düşüklüğü nedeniyle oldukça zordur. . Uzun yıllardan bu yana da yoğun olarak yasadışı göçe konu olan Afganistanlı vatandaşların sosyo-ekonomik durumu, ülkedeki belirsizlik nedeniyle

⁶¹ Bülent Çiçekli ve Oğuzhan Ömer Demir, 'Türkiye Koridorunda Yasadışı Göçmenler', Ankara, 2013, s.443

son derece kritik bir hal almıştır.⁶² Afganistan'ın ekonomik ve siyasi durumuyla ilgili ülkenin iktisadi yapısının yaşanan siyasi müdahaleler sonrası tamamen çökme noktasına geldiği görülebilmektedir. Ülkede yıllardır süregelen bu savaşlar nedeniyle bir devlette olması gereken ekonomik kurumlar ve hazine, vergi ve istihdam politikası teşekkül edemediği görülmektedir.⁶³

Afganistan'da siyasi, sosyal ve ekonomik açıdan yaşanan zorluklar ve bu faktörlerin ani değişimler göstermesi halkın göç etmesine neden olan birtakım etkenlerdendir. Genç nüfus ülkede kalmayarak göç etmektedir. Genç nüfus bilindiği üzere ülkelerin beşeri sermayesi ve kalkınması açısından önemli bir etkidir. Afganistan'da gençlerin göç etmesi ülkenin kalkınmasını engellemekte ve zorlaştırmaktadır. Gençlerin işsizlik ve güvenlik nedeniyle vatanlarından göç etme kararı aldıkları bilinen bir gerçektir. Bu durum Afganistanlı gençlerini adaletsiz sistem içerisinde en alt tabakada olarak görmelerine neden olmaktadır.⁶⁴

Çeşitli yollarla Afganistan'dan çıkıp ve çok tehlikeli yollarla Türkiye'ye gelmeye çalışan Afganistanlı vatandaşlar sağlık, eğitim, çalışma, kanun önünde eşitlik vb. insani haklardan faydalanmadığı görülmektedir. Afganistanlı mültecilerin arasında kendilerine karşı ayrımcılık yapıldığı ve diğer halklara sağlanan kolaylıkların kendilerine sağlanmadığı düşüncesi yaygın olarak bulunmaktadır.⁶⁵

Gerek kültürel gerekse geçmiş tarihi ortak olan Afganistan ve Türkiye halkların arasında mülteciler için uygulanan yaşam şartların Avrupa ülkelerinde uygulanmakta olan göçmen politikalarından daha ileri düzeyde olması beklenmektedir.⁶⁶

1.7.3.1. Afgan Mültecilerin Sağlık Sorunları

Suriyeli mülteciler ve Irak'tan kaçarak Türkiye'ye sığınan diğer etnik unsurların her türlü tedavilerini ücretsiz olarak hastanelerde yapmalarına imkân tanınırken, çeşitli

⁶² Dünyada Ve Türkiye'de Yasadışı Göç, 2001.

⁶³ Çiçekli ve Demir, 2013

⁶⁴ Political Conditions, Security And Human Rights Situation in Afghanistan, Report on Immigration Service, 2002

⁶⁵ Afganistan Mültecileri, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, Zeytinburnu/İstanbul, 2015

⁶⁶ Afganistan Mültecileri, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, Zeytinburnu/İstanbul, 2015

yollarla Türkiye'ye sığınan Afganistan vatandaşlarının ise ücretsiz tedavi ve ilaç hakkında mahrum bırakılmaktadır. Afganistanlı göçmenler devlet hastanelerinde SGK ücretinin iki katı ücret ödemekte ve ilaçlarını da eczane fiyatı üzerinden satın almaktadırlar. Cerrahi operasyonlarda, ameliyat, yatak ve diğer işlemler için çok ciddi ücretler talep edilirken, Suriye ve Irak'tan gelen sığınmacılardan ise tüm bu işlemler karşılığında bir ücret alınmadığı gibi, ilaçları da parasız olarak temin edilmektedir. Mali durumu iyi olmayan hastaların tedavileri ancak derneklerimizin araya girerek, tanıdık doktorlardan rica ederek gerçekleştirilmesiyle sağlanmaktadır.⁶⁷ Bu çerçevede çeşitli faaliyetlerde bulunan dernekler bulunmaktadır. Bu derneklerin gönüllülük esasını uyarınca Afgan mülteciler için sağlamaya çalıştıkları olanaklar aşağıdaki gibidir;

- A. Afganistan'dan kaçarak Türkiye'ye sığınan ve burada ikamet etmek durumunda kalmış olan sığınmacıların için kamu hastanelerinde sağlık hizmeti görebilmelerinin sağlanması,⁶⁸
- B. Afganistan'dan gelen sığınmacıların Türkiye'de sığınan ve burada ikamet etmek durumunda kalmış olan sığınmacıların arasında mali durumu iyi olmayanların dernek, kaymakamlıkça veya muhtarlıkça tespitlerinin yapılarak bu kişilere ayrıca kimi yardımların ulaştırılmasının sağlanması
- C. Afganistanlı çocukların rutin çocukluk çağı aşılarının yapılmasını ve yaşlıların buldukları yerlerde bakım ve tedavilerinin yapılması.
- D. Afganistanlı sığınmacıların İstanbul'da yoğun olarak zor şartlar altında yaşadığı bölgeler; Zeytinburnu, Küçükçekmece, Bağcılar ve Fatih çevresinde olduğundan ilgili belediyelerin özellikle konuya önem vermesinin sağlanması

1.7.3.2. Afgan Mültecilerin Eğitim Sorunları

Afganistanlı vatandaşlardan yıllar önce Türkiye'ye gelmiş ve burada ikamet etmek durumunda kalmış olanların çocukları vatandaşlık ve uzun süreli ikamet ve benzeri

⁶⁷Afganistan Mültecileri, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, Zeytinburnu/İstanbul, 2015

⁶⁸Afganistan Mültecileri, 2015

sorunlardan dolayı okul çağında eğitim ve öğrenim görme hakkından mahrum bir yaşantı sürmektedirler. Bu durumun bir kaç sebebi vardır. Birincisi bu öğrenciler, yabancı muamelesi görmekte, kimlikleri olmadığından yabancı statüsünde misafir öğrenci olarak okullara kabul edilmektedir. İkincisi okulların; üçüncüsü sınıfların yetersizliğidir. Dördüncüsü sınıflarda misafir öğrenci olarak kabul edilen öğrencilerin diğer öğrenciler tarafından dışlanmasıdır. . Diğer öğrenciler karne alırken, Afganistanlı göçmen öğrencilere karne verilmemektedir. Diğer öğrencilerin sağlık aşuları yapılırken, bu öğrenciler TC vatandaşı olmadıkları gerekçesiyle aşuları yapılmamakta, bu durum ise öğrenci velilerini sağlık açısından endişeye sevk etmekte, çocuklarının aşısız çocuklarla bir sınıfta olmalarını haklı olarak istemeyerek, Afganistan vatandaşı olan öğrencilerin ya aşularının yapılmasını ya da okuldan alınmalarını talep etmektedirler⁶⁹. Yukarıda bahsi geçen derneklerin gönüllülük esasını uyarınca Afgan mülteciler için sağlamaya çalıştıkları olanaklar aşağıdaki gibidir;;

- A. Öğrenciler için Zeytinburnu, Sefaköy, Küçükçekmece, Fatih, Bağcılar'da Belediyeler ve Kaymakamlıklar tarafından anaokulların kurulmasını, uygun binalarda dersliklerin, sınıfların açılmasını;
- B. Adaptasyonu ve derslerinde başarılı olmaları için Afganistanlı öğrencilerle ilgilenecek öğretmenlerin atanarak görevlendirilmelerini
- C. Yoksul olan öğrenciler için kırtasiye, ders kitap ve defterlerinin karşılanmasını
- D. Misafir statüsündeki öğrencilerin de okullarda aşularının yapılmasını ve diğer ihtiyaçlarının karşılanmasını
- E. Diğer göçmen öğrencilere tanınan bütün hak ve hukuksalardan eşit şekilde Afganistanlı öğrenciler için de tanınmasını istiyorlar.

⁶⁹Mahmut Kaçan;Türkiye'deki Afgan mültecilerin durumu, http://www.multeci.net/index.php?option=com_content&view=article&id=339%3Atuerkiyedeki-afgan-mueltecilerin-durumu&catid=51%3Amkacan&Itemid=28&lang=tr; 03.04.2015 (erişim tarihi: 05.06.2016)

F. Lise ve Üniversite çağına gelmiş olan öğrencilerin Tömer gibi benzeri kurumlarda veya Belediye Kültür Merkezleri'nde açılacak kurslarda ücretsiz Türkçe kurslarının verilmesini veya bu kursların açılması ile ilgili Türkiye Cumhuriyeti devleti tarafından bu sorunların çözebilmesi için yardım sağlanması

Zira kısa sürede Afganistan'a dönmeleri savaş ve istikrarsızlık nedeniyle mümkün görülmemektedir.

1.7.3.3. Afgan Mültecilerin Oturma İzni Sorunları

Afganistanlı vatandaşların yıllardır muzdarip oldukları oturma ve çalışma izinleriyle ilgili sorunları devam etmektedir. Göç İdaresi'nin kurulmasına müteakip, birçok Afganistanlının geçmiş yıllarda aldıkları ikamet belgeleri iptal edilmiş olup, bu kişiler geçici oturma kartıyla ikamet etmektedirler. İşlemleri daha kolay olduğu gerekçesiyle Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından “*turistik ikamet*” almaları teşvik edildiği söylenmektedir. Böylece yasalardan habersiz birçok Afganistanlı mülteci aldıkları turistik ikamet ile geçmişte kazandıkları haklarını kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalmışlardır. Bilindiği üzere turistik ikamet sahipleri, süre bitiminde sürekli ikamet alamadıkları gibi, bunlardan ciddi bir harç ücreti de talep edilmektedir.⁷⁰

Hatta bazı Afganistanlı mültecilerin ikamet süresinin bitmesi ve harç ücretini ödeyememekten dolayı ikametini yenileyememekte ve özgür dolaşma haklarını kaybetmektedirler.⁷¹

Afgan mültecilerin Türkiye’de geçici ikamet izni aldıktan sonra yaşadıkları muhtelif miktarda sorunlar mevcuttur..⁷²

⁷⁰Afganistan Mültecileri, 2015

⁷¹Afganistan Mültecileri, 2015

Afgan mülteci dosyalarının BMMYK tarafından hızlı değerlendirilmemesi nedeniyle sorunlar büyümeye başlamaktadır. Bu durum mültecilerin telafi edilmesi güç sorunlar yaşamalarına neden olmaktadır. Afgan mülteciler haricindeki diğer mülteciler 2 seneden az bir zaman içerisinde BMMYK'dan cevap alabilmelerine karşın Afgan mülteciler bu cevabı 7 sene kadar bekledikleri olmuştur.

Bu durumun nedeni Afgan sığınmacıların dosyalarının göçmenleri bünyesinde barındıran ülkeler tarafından uzun yıllar içerisinde incelenmesidir. Ankara BMMYK Ofisi, ifade edilen ülkeler siyasi hareket ettikleri için dosyalarını gönderemiyoruz gibi ifade kullanarak Afgan mültecileri mağdur etmektedirler. Bu göçmen kabul eden ülkeler belli milletin üyesi olan göçmenleri kabul etmektedirler. Ancak İnsan Hakları Komisyonu bildirisinde de ifade edildiği üzere, mülteci olarak kabul edilen bütün sığınmacılar eşit muamele görmelidir. Ancak bu muamele Türkiye'de tamamen farklı bir hal almıştır. Bazı ülkelere mensup mülteciler kısa süre içerisinde BM'den maddi yardım alabilmektedir. Ancak Afganistanlı mülteciler için bu durum tamamen ters bir vaziyette ilerlemektedir. BMMYK tarafından 100 Afgan'dan yalnızca 1 tanesine yardım ulaşmaktadır.

BMMYK yalnızca mülteci sıfatına sahip olarak değerlendirilen ve mültecilik başvurusu yapıp cevap bekleyen bireylerden sorumludur. Bunun dışında kalan mülteciler sosyal haklardan mahrum kalmaktadır. Ekonominin yetersiz olması nedeniyle birçok mülteci, özellikle çocuklar beslenme ve sosyal hayatlarını yaşama konusunda büyük sıkıntılar yaşamaktadırlar. Özellikle Afgan mültecilerin Türkiye'de barınması büyük bir problemdir. Bu konuda hükümet tarafından mülteciler hakkında herhangi bir adım atılmamaktadır. Türkiye'de Afganistanlı bir mülteci, banka hesabı açamaz, insanların faydalandığı hizmetlerden faydalanamaz, hatta kendine ait bir mobil hat bile satın alamamaktadır. Mülteci ailelerin çocuklarına herhangi bir sağlık hizmeti vb. konularda yardım sağlanmamaktadır. Türkiye'den ayrılana kadar Afganistanlılar herhangi bir eğitim ve sağlık alanında bir hizmetten faydalanamamaktadırlar.

İKİNCİ BÖLÜM

GERİ KABUL ANTLAŞMASI

2.1.Geri Kabul Antlaşması

2.1.1. Geri Kabul Antlaşması Nedir?

Geri kabul anlaşmaları (Readmission Agreement), yasadışı yollardan bir ülkeye düzensiz olarak giriş yapan kişi veya kişilerin onurlu bir biçimde ülkelerine geri gönderilmelerini sağlayan bir antlaşmadır.

Dar anlamda geri kabul antlaşmaları akit devletler için kendi vatandaşlarının kabul etme yükümlülüğünü öngörmektedir ve geri kabul antlaşmalarının kapsamına üçüncü devlet vatandaşlarının ve vatansızların geri kabulü de dahil edilerek antlaşmasının kapsamının genişletilmesi mümkündür.⁷³

2.1.2. Geri Kabul Antlaşması'nın Tarihçesi

Geri kabul antlaşması ilk olarak 1950-1960 yıllar arasında Belçika, Hollanda ve Lüksemburg Benelüks Ekonomik birliği adı altında göç eden göçmenleri kontrol edebilmek için başlanmıştır, antlaşmasıyla kendi iç sınırlarını ortadan kaldırıp ve dış sınırlarını oluşturulmuş ve Fransa, Almanya ve Avusturya ülkeler ile geri kabul antlaşmaları yapıldıktan sonra Benelüks devletlerine düzensiz göçmen veya yasadışı göçmen olarak giden kendi vatandaşlarını ve üçüncü vatandaş ülkelerini geri kabul yükümlülüğü ihdas edilmiştir.

Berlin Duvarının yıkılmasıyla Doğu Avrupa ve Merkezi Avrupa arasındaki düzensiz göç hareketi temelini oluşturdu, iç sınırının kaldırılmasıyla Schengen üyesi olmayan ülkeler ile geri kabul antlaşması imzalanmaya başladı.

⁷³ Nuray Ekşi, Türkiye Avrupa Birliği Geri Kabul Antlaşması, İstanbul, 2016.

Şchengen üyesi olan ülkeler ilk olarak Polonya ile 29 Mart, 1991 yılında imzalandı⁷⁴.

AB, Ortadoğu'dan kaynaklanan düzensiz göçü önleyebilmek için Türkiye ile 16 Aralık 2013 tarihinde Geri kabul antlaşmasını imzaladı.⁷⁵

2.1.3. Geri Kabul Antlaşması'nı Oluşturan Gruplar

Geri kabul anlaşmaları genel olarak 3 grubu kapsar:

- Gittiği ülkeden ikamet etme şartlarına sahip olmayan ya da süresi dolmuş olan anlaşmaya tabii olan ülke vatandaşları,
- Bu anlaşmayı kabul eden ülkeyi geçiş ülke olarak kullanan üçüncü ülke vatandaşları,
- Ülkeye girişi esnasında koşulları tamamlamış olan ancak belirli bir zaman sonra bu durumdan uzaklaşan taraf ülke vatandaşları.

2.1.4. Geri Kabul Antlaşması Nasıl İşler

Coleman'ın ifadesine göre ülkeler arası geri kabul antlaşması söz edebilmek için geri kabule konu mülteci gruplara ayırmak lazımdır, (1) Vatansızlar, (2) Üçüncü devletlerin vatandaşları, (3) Eski vatandaşlar, (4) Mülteciler,

Burada geri kabul antlaşması sadece üçüncü ülke vatandaşlarını kapsamaktadır.

2.2. Geri Kabul Antlaşmaları ve Türkiye

2.2.1 AB'ye Düzensiz Yasadışı Göç Yolları

Türkiye'de 1995-2008 yılları arasında yaklaşık 763.000 kişi yasadışı göç nedeniyle tutuklanmıştır. Bu kişilerin yarıya yakını Afganistan, Irak, İran, Pakistan ve ya Suriye vatandaşları tarafından oluşmaktadır. Bu mültecilerin asıl yapmak istedikleri Türkiye üzerinden Avrupa'ya geçmektir. Geçiş yapan mültecilerin Türkiye'ye giriş

⁷⁴ Peter Van Elsuwege, Readmission Agreements Concluded by the EU, Universiteit GENT, Belguim. 2011. s. 8-9.

⁷⁵ Mülteci Hakları Koordinasyonu, Ankara, multecihaklari.org

yaptıkları temel giriş noktaları doğuda İran ve Suriye ülkelerin sınırlardır. Türkiye'den ayrılırken, göçmenler çoğunlukla Ege kıyılarından deniz yoluyla ve kara yoldan (Meriç, Nehri üzerinde) Yunanistan'a geçiyorlar. Bu göç süreci gittikçe İstanbul ve İzmir daha önemli bir nokta olmuştur.⁷⁶

Geri kabul antlaşmaları düzensiz göçmenlerin, antlaşmada belirlenen usul ve esaslara göre bir akit devletten diğerine gönderilmesini sağlamak amacıyla yapılan antlaşmalardır. Dar anlamda geri kabul antlaşmaları akit devletler için kendi vatandaşlarını kabul etme yükümlülüğü ön görmektedir. Geri kabul antlaşmalarının kapsamına üçüncü devlet vatandaşlarının ve vatansızların geri kabulü de dahil edilerek antlaşmalarının kapsamının genişletilmesi mümkündür. Avrupa birliği tarafından yapılan geri kabul antlaşmalarının kapsamı oldukça geniş tutulmuş ve antlaşmaya taraf olan devletlerin sadece kendi vatandaşları değil vatansızlarda dahil üçüncü devlet vatandaşlarının geri kabulü düzenlenmiştir.

2.2.2 AB-Türkiye Geri Kabul Antlaşması

Geri kabul anlaşması, genel olarak, bir ülkeye yasadışı yollarla giriş yapan sığınmacıların anlaşma imzalanan kaynak ülkeye veya en son transit geçiş yaptıkları ülkeye geri gönderilmesini kapsamaktadır. Yaklaşık on yıllık görüşmeler ve müzakerelerin sonunda Türkiye ile Avrupa Birliği (AB) arasında 16 Aralık 2013 tarihinde imzalanan ve 1 Ekim 2014 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren Geri Kabul Antlaşmasının temel amacı ise, Türkiye, veya Danimarka, İngiltere ve İrlanda dahil olmamak üzere diğer AB ülkelerinin ikamet etme koşullarını sağlamayan veya sağlayamaz durumda olan kişilerin bu antlaşmada belirlenen şartlar ve kurallar çerçevesinde ilgili kaynak ülkeye geri gönderilmesini amaçlamaktadır⁷⁷. Bu anlaşmaya göre;

⁷⁶ Ahmet İçduygu, Kentler ve Göç, 'Türkiye, İtalya, İspanya', İstanbul Bilgi Üniversitesi, İstanbul, Temmuz 2012.

⁷⁷Orçun Ulusoy; Geri Kabul Anlaşması; AB ve Türkiye, [http://www.multeci.net/index.php?option=com_content&view=article&id=271:geri-kabul-anlamas-ab-ve-tuerkiye&catid=47:orcun\(erişim tarihi: 10.08.2016\)](http://www.multeci.net/index.php?option=com_content&view=article&id=271:geri-kabul-anlamas-ab-ve-tuerkiye&catid=47:orcun(erişim tarihi: 10.08.2016))

İllegal yollarla Türkiye üzerinden anlaşmaya taraf olan AB ülkelerine giriş yapan veya bu ülkelerde buldukları sırada yasadışı duruma düşen Türk, üçüncü ülke vatandaşları veya vatansız kişilerin anlaşmada belirlenmiş olan kurallar ve koşullar çerçevesinde Türkiye'ye geri alınmasını ve illegal yollarla AB ülkeleri üzerinden Türkiye'ye giriş yapan veya Türkiye'de buldukları sırada yasadışı duruma düşen AB ülkeleri, üçüncü ülke vatandaşları veya vatansız kişilerin anlaşmada belirlenen koşullar ve kurallar çerçevesinde ilgili AB ülkesine iade edilmesini hedeflemektedir. Türkiye ile AB arasındaki GKA'da belirlendiği üzere tarafların üçüncü ülke vatandaşlarını anlaşmanın yürürlüğe girmesinden itibaren üç senelik bir geçiş süresi sonunda kabul etmeye başlamaları öngörülmektedir.⁷⁸

Geri Kabul Antlaşması, iki önemli niteliğe sahiptir. Birincisi, bu bir uluslararası antlaşma olup hem Türkiye hem de Avrupa Birliği açısından belirli anlam taşımaktadır. AB açısından, anlaşmanın yürürlüğe girmesinden itibaren, AB hukukunun ayrılmaz bir parçasını oluşturacaktır ve AB'nin diğer uluslararası anlaşmaları gibi ABAD tarafından yorumlanabilecektir. Türkiye açısından ise, kanun hükmünde sayılmış olup, Türk mahkemeleri tarafından, Türkiye'nin diğer uluslararası anlaşmaları gibi yorumlanabilecektir. İkincisi, GKA ülkeden çıkarma sürecinin son halkasıdır ve sınır dışı etmenin tamamlayıcısıdır öyle ki; GKA altında ilgili kişi veya kişilerin kabulü ile ilgili detaylı olarak düzenlemeler getirerek, ülkeden çıkarma sürecinin anahtarı olarak düşünülebilmektedir.⁷⁹

Bu bağlamda:

Yasadışı olarak Avrupa ülkelerine giden ya da bu ülkelerde mevcut oldukları esnada vizesi bitip de yasadışı bir duruma düşen Türk vatandaşları ve Türkiye üzerinden Antlaşmaya taraf başka ülke ya da ülke grubuna geçiş yapmış üçüncü ülke vatandaşlarının anlaşmada ortaya koyulan koşullar ve normlar kapsamında Türkiye'ye geri alınmasını.⁸⁰

⁷⁸ <http://www.ab.gov.tr>

⁷⁹ İlke Göçmen, Ankara Avrupa Birliği Çalışmaları Dergisi, 2014, s.23-24

⁸⁰ Göçmen, s. 22

Yasal olmayan yollarla AB ülkeleri üzerinden Türkiye'ye gelen ya da Türkiye'de buldukları sırada yasadışı hale düşen AB üyesi ülkeler ve üçüncü ülke vatandaşlarının anlaşmada ortaya koyulan koşullar ve normlar kapsamında ilgili AB ülkesi-ne iade edilmesini düzenlemektedir.⁸¹

Göç ve uluslararası korumaya ilişkin AB ve uluslararası standartlarla uyumunu tutan Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, 11 Nisan 2013 tarihinde kabul edilmiştir. Söz konusu kanunla yabancıların Türkiye'ye giriş, Türkiye'de kalış ve Türkiye'den çıkışlarına ilişkin iş ve prosedürlerin (göç politikalarının saptanmasına ilişkin çalışmalar da dahil olmak üzere) yürütülmesine imkân verecek biçimde İçişleri Bakanlığı'na bağlı "Göç İdaresi Genel Müdürlüğü" kurulmuştur. İfade edilen kanunun, ikamet izinleri, düzensiz göçmenlerin idari gözetimi ve sınır dışı edilmeleri ile uluslararası koruma sistemine ilişkin maddeleri Nisan 2014'ten itibaren yürürlüğe girmiş durumdadır.⁸²

İdarenin etkililiğini çoğaltmak amacıyla ilk olarak elektronik ve termal cihazlarla donatılması olmak üzere, sınır güvenliğinin artırılması, göçmen kabul ve geri gönderme merkezlerinin derecelerinin yükseltilmesi, sınır güvenilirliğinden sorumlu kısımların birleştirilmesi ya da daha etkili duruma getirilmesi gibi çalışmalar da sürmektedir.

Geri Kabul Anlaşması, Türkiye ve AB'nin Anlaşmayı kendi usullerine (Türkiye açısından TBMM tarafından onaylanması ve Resmi Gazete'de yayımlanması gereklidir) makul olarak onaylamalarını müteakip, akit tarafların birbirlerine onay için gerekli usulleri tamamladıklarını bildirdikleri tarihi takip eden ikinci ayın birinci gününde yürürlüğe girecektir.

Geri Kabul Anlaşması'nın 4. ve 6. maddelerinde ortaya konulan yükümlülükler (üçüncü ülke vatandaşlarının kabul edilmesi) genel anlamıyla Antlaşma'nın yürürlüğe giriş tarihinden 3 yıl sonra uygulanmaya başlayacaktır. Ancak, Türkiye ile çift geri kabul anlaşması ya da benzer düzenlemeleri bulunan üçüncü ülke

⁸¹ Göçmen, s. 22

⁸² ibid

vatandaşları ve vatansız bireylerin iadeleri için 3 yıllık geçiş süresi beklenmeyecek ve bu bireylerin iadeleri Geri Kabul Antlaşması yürürlüğe girdiği tarihten itibaren başlayacaktır.⁸³

Geri Kabul Antlaşması'nın üçüncü ülke vatandaşları bakımından yürürlüğe girmesinden sonra, Türkiye üzerinden geçerek AB ülkelerine giden düzensiz göçmenlerin Türkiye'den AB üyesi ülkeye geçtiğinin anlaşmada ortaya koyulan tekniklerle belgelenmesi ve bunların Türkiye tarafından değerlendirilip kabul edilmesi halinde Türkiye'ye iade edilmeleri söz konusu olacaktır. Türkiye'nin AB'nin geri kabul müracaatını kabul etmemesi halinde, ilgili bireyin Türkiye'ye iadesi gerçekleşmeyecektir.

Türkiye üzerinden geçerek AB ülkelerine giren düzensiz göçmenlerin Türkiye'ye iade edilmeleri yalnız bu bireylerin Türkiye'den geçerek AB'ye girdiklerinin Türkiye tarafından kabul edilmesi halinde söz konusu olabilecektir. Türkiye'nin, AB'den gelen geri kabul müracaatını anlaşmada ortaya koyulan koşullara/ normlara makul olmadığı gerekçesiyle kabul etmemesi durumunda ilgili bireyin Türkiye'ye iadesi yapılamayacaktır.

Türkiye-AB Geri Kabul Antlaşması gereğince düzensiz göçmenlerin iade masrafları gönderen ülke tarafından karşılanacaktır. Türkiye'den AB ülkelerine geçtikleri saptanarak Türkiye'ye iade edilen düzensiz göçmenlerin geri gönderme merkezlerinde idari gözetim altında kaldıkları sürece barınma ve ülkelere geri göndermelerine ilişkin harcamalar ise Türkiye tarafından karşılanacaktır. Adı geçen antlaşmanın yürürlüğe girmesinden bağımsız olarak, Türkiye'de yakalanan ve ülkelere gönderilmek için geri gönderme merkezlerinde tutulan düzensiz göçmenlerin masrafları hâlihazırda da Türkiye tarafından karşılanmaktadır. Geri kabul antlaşmaları, genel olarak, bir ülkede ya da sınırları belirlenmiş bir takım ülkede yasadışı olarak bulunan bireylerin anlaşma yapılmış kaynak ülkeye ya da en son transit geçiş gerçekleştirdikleri ülkeye geri gönderilmesini düzenler.

⁸³ Bkz. Geri kabul antlaşması 4 ve 6. maddeleri

2.2.3 Türkiye-AB Geri Kabul Antlaşması Kapsayan Ülkeler

AB-Türkiye Geri Kabul Antlaşması bütün üye ülkeleri kapsamamaktadır. İngiltere, Danimarka ve İrlanda için farklı durumlar söz konusudur. İngiltere ve İrlanda AB'nin Özgürlük, Güvenlik ve Adalet bacağına farklı kurallara tabi olduklarından, AB'nin vize politikası ve akdettiği Geri Kabul Antlaşmaları bu iki ülkeyi doğrudan/kendiliğinden bağlamamaktadır.

Danimarkaise, Schengen üyesi olduğundanvize muafiyeti konusunda yapılacakdüzenleme bu ülkeyi bağlamaktadır.⁸⁴

2.2.4 Geri Kabul Antlaşması ve Türkiye:Türk Vatandaşları İçin Vizesiz Seyahat (Schengen Ülkeleri ve Diğerleri)

Vizenin kaldırılmasına ilişkin görüşmeler sırasındaAvrupa Komisyonu, Türkiye'ninvizeyeilişkin yasal düzenlemelerini ve idari uygulamasını incelenmiştir. Yol haritasındavizeserbestisi olmasıiçin aranılan şartlar 5 başlık altında toplanmıştır.

- Belgelerin güvenirliliği (documents security)
- Göç yönetimi (migration managment)
- Kamu düzeni ve kamu güvenliği (public order security)
- Temel haklar(fundımental rıghts)
- Düzensiz göçmenlerin geri kabulü (readmassion of irregular migrants)

Türk vatandaşlarının vize almaksızın AvrupabirliğiiçinAvrupa Komisyonu'nun ön gördüğübütünkriterlerin karşılanması gerekmektedir. Yol haritası uyarınca her bir başlık altında Türkiye'den beklenen ve yerine getirilmesi gereken yükümlülükler şunlardır.⁸⁵

2.2.5 Üçüncü Ülke Vatandaşlarının Geri Kabul Koşulları

Uluslararası hukuka göre bir devletin, ülkesinden geçerek başka ülkelere giden üçüncü devlet vatandaşlarını ve bu bağlamda vatansızları kabul etme

⁸⁴ Ekşi, 2016.

⁸⁵ Ekşi, s. 40-41

yükümlülüğubulunmamaktadır. Bu sonucusağlayan bir uluslararası teamül demevcut değildir. Ancak Roig/Hoddliston, son zamanlarda “iyi komşuluk ilişkileri” (good neighbourly relations) esası uyarınca böyle biryükümlülüğundoğduğundan sözedildiğini belirtmiştir. Bu esasuyarınca üçüncü devletlerden düzensizgöçü destekleyen veya tolere eden transit devletler, üçüncü devlet vatandaşlarını geri kabulyükümlülüğü altındadırlar. Geri kabul antlaşmalarına üçüncü ülke vatandaşlarını ve vatansızların dâhil edilmesiyle, akit devletler, geri kabul antlaşmasının bizzat kendisinden kaynaklananyükümlülük altınagirmektedir. Geri kabul antlaşmaları, birer antlaşma olarak hiçşüphesiz uluslararasıhukukun kaynaklarıarasında yer alırlar. Bununla beraber eğer geri kabul antlaşması olmasaydı devletleri üçüncü ülkevatanlılarını ve vatansızları geri kabul etme yükümlülüğü altınasokan başkabiruluslararası hukuk kuralından sözedilmeyecekti.

Antlaşmanın 4. Maddesinin 1. Fıkrası uyarınca Türkiye'nin, AvrupaBirliğiüyesi birdevletin, üçüncü ülke vatandaşlarını veya vatansızları geri kabul etmesi için bazı şartların gerçekleşmesi gerekmektedir.

Talep eden üyedeveletinülkesinegirme, ülkesindebulunan veyaikamet etmeye ilişkin yürürlükte olan koşulları sağlayamayan veya artıksağlayamayan bir üçüncü ülke vatandaşı veya vatansız kişinin olması gerekir. Gerigönderilecekkişinin düzensiz göçmen konumunda olup olmadığı, talep eden devletin mevzuatınagörebelirlenecektir.⁸⁶

Avrupa Birliğiüyesi devlet, Türkiye'den üçüncü devlet vatandaşı veya vatansız geri kabul etmesini isterse, söz konusu şahsın düzensizgöçmen durumunda olup olmadığıTürkhukukunagöredeğil,AvrupaBirliğiüyese devletinin hukukuna görebelirlenecektir.

Türkiyeüçüncüülkevatanlılarını veya vatansızları anlaşmada öngörülenişlemlerdışında başkaherhangi bir işleminyerine getirilmesine geri kalmaksızın gerikabuledecektir.

⁸⁶ Ekşi, s. 87-88

TürkiyeAvrupaBirliği GeriKabul Antlaşması'nın “tanımlar” başlığıtaşıyanbirincimaddesinin (g) bendindeikametiznin kapsamıbirhaylidaraltılmıştır.⁸⁷

Bu bentte geçerliikametizni olduğu halde sankigeçerliikametizni yokmuşgibi muamele görecek iki farklı kişiye yer verilmiştir. Birincisi,ikamet iznialmakiçin başvuran veikametiznitalebisonuçlanıncayakadar kendisine geçiciikametizni verilenkişinin sahipolduğu buizin, ikametizni kapsama dışındatutulmuştur. İkinci iltica talep eden ve talebi sonuçlanıncaya kadar verilengeçiciikametizni de ikametizni kapsamı dışındatutulmuştur. İkametizni sayılmayan bu iki husus ciddi bazı sorunları da beraberindegetirmektedir. Çünküikametizni ya da ilticastatüsü almak içinbaşvurankişininelindeülkede yasal olarakülkede oturma hakkı sağlayangeçiciikametizniolmasınarağmengeri kabul antlaşmasında bu izin ikametizni olarak kabul edilmediğindensöz konusu kişidüzensiz göçmen olarak muamele görme riskiyle karşı karşıya kalacaktır. Ancak böylebirsonuçgeri kabul antlaşmasının ruhuna aykırı olduğu gibiilticayailişkinuluslararası antlaşmayada aykırıdır.⁸⁸

2.3 Geri Kabul Anlaşması'nın AB'ye Sağladığı Avantajlar

Bu anlaşmanın Avrupa birliğine önemli faydaları olmuştur. Bu anlaşma sayesinde Avrupa'ya yasadışı yollarla gelen mültecileri geri gönderme konusunda yapılması gerekenleri Türkiye gibi köprü ülkeler üzerine yıkmış ve bu sorumluluktan kurtulmuştur. Ayrıca Avrupa'ya doğru düzensiz göç hareketinde bulunan mültecilerin önlenmesi ve buna karşın birtakım tedbirler alınması hedeflenmiştir. Bu açıdan değerlendirildiğinde Geri Kabul Antlaşması AB'nin mülteciler üzerinde uyguladığı bir siyasi araçtır. Diğer yandan insan haklarını savunan Avrupalı vatandaşlar Türkiye üzerinden düzensiz göç hareketinin gerçekleştiği, Kıbrıs, Yunanistan, Bulgaristan gibi ülkelerde mülteci durumunda olan bireyler hakkında

⁸⁷http://www.ab.gov.tr/files/pub/turkiye_ab_vize_muafiyeti_sureci_ve_geri_kabul_anlasmasi_hakkin_da_temel_sorular_ve_yanitlari.pdf

⁸⁸ Ekşi, 2016

hukuki yaptırımlar ve birtakım konular hakkında prosedür temin edemediği için endişeli durumdadırlar.⁸⁹

2.4.Geri Kabul Antlaşması'nın Türkiye'ye Sağladığı Avantajlar ve Bu Antlaşma'nın Afganistanlı Sığınmacılar Üzerine Etkileri

Türkiye bu anlaşma sayesinde vizesiz bir şekilde Avrupa'ya seyahat etme kapılarını aralamıştır. Bu sürecin tamamlanması yaklaşık olarak 3 yıl içerisinde tamamlanması beklenmektedir. Bu anlaşmanın Türkiye'ye sağladığı en önemli fayda budur.

Türkiye – AB arasında GKA'nın Afganistanlı sığınmacılar üzerindeki etkisini birkaç açıdan görmek mümkündür. Bu anlaşma sonucunda Türkiye – Yunanistan sınırlarında kontrollerin sıklaşması ve önlemlerin artması sonucu Türkiye'nin geçiş ülke olma vasfını azaltmaktadır. Bu nedenle Avrupa'ya gitmek için Afganistan'dan Rusya'ya geçip Bulgaristan sınırından AB ülkelerine giriş yolunun kullanılması artacaktır. Böylece Türkiye'ye yeni gelen sığınmacıların sayısının azalacağı düşünülmektedir.⁹⁰ Fiilen Türkiye'de bulunan Afganistanlı sığınmacılar için GKA'nın olumsuz etkileri olması beklenmektedir. Afganistan'dan ayrılırken ülkeye geri dönmeksizin tek amaçları AB ülkelerine gitmek olan bu insanların, sınırları geçme olasılığı zorlaşacaktır. Türkiye'de geri gönderme merkezlerinde yaşamaya devam edecekler ve sonunda dönmek istemedikleri Afganistan'a geri dönecekler. Afganistan'dan ayrılmalarına neden olan koşulların tümünün aynen devam ettiği bir ortamda tekrar dönüş yapmaları onların yeniden ülkeden ayrılmalarına neden olabilmektedir.

GKA çerçevesinde 4 Nisan 2016 tarihinde Yunanistan'dan Türkiye'ye getirilen ve 202 kişiden oluşan ilk sığınmacı kafesi içinde çoğunluğu Afganistan, Pakistan ve

⁸⁹Mülteci Hakları Koordinasyonu, Ankara.

⁹⁰Hayatullah Jawad, Jan Koehler, Kristof Gosztonyi, Reasons of the current Afghan migration to the UE. A report by: Afgan human rights research anda advocacy organisation. 2016

Bangladeş uyruklu idi.⁹¹Afganistan İstanbul Başkonsolosluğunda yapılan görüşmelerde,gelen 30 kişinin tamamının Afganistan'a geri gitmek istemediğini belirtti. Ayrıca bir kişinin İran doğumlu sığınmacı olduğu ve daha önce hiç Afganistan'da yaşamadığı için kimlik tespitinde zorluklar yaşandı. Başkonsolosluk tarafından geri dönüş belgeleri hazırlanmasına rağmen hiç birinin Afganistan'a gitmeyi kabul etmediği görüldü. Sığınmacılar yaşadığı bölgelerinin Taliban etkisi altında olduğu ve ülkede can güvenliğinin bulunmadığını belirttiler. Bu sığınmacılar polis eşliğinde geri gönderme merkezlerine nakledildi (Afganistan İslam Cumhuriyeti, İstanbul Başkonsolosluğu).

Diğer taraftan Afganistan ve Türkiye arasında şu ana kadar ikili bir GKA bulunmamaktadır. Afganistan'ın mevcut güvenlik ve ekonomik sorunları düşünüldüğünde yakın gelecekte böylesi bir anlaşmanın olabileceği mümkün görülmemektedir. Zira Pakistan ve İran'dan zorunlu dönüş yapan mültecilerin yanı sıra güvenlik nedeniyle iç göçlerin varlığı neticesinde ülkede çok sayıda mülteci bulunmaktadır. Devletin tüm bu insanlara barınak ve yaşam koşullarını sağlamakta zorluk çekmektedir. Ne yazık ki Türkiye'den gelecek olanlara da aynı imkânsızlıklar beklemektedir.

Bir diğer grup ise üçüncü ülkeler tarafından kabul edilmesi için Ankara'daki BMMYK'e mültecilik için başvuran ve yıllardır Türkiye'de bekleyen Afganistan vatandaşlarıdır. Bunların toplam sayısı 26.000 civarında olup Türkiye'nin 50 farklı ilinde yaşamaktadırlar. Suriye'deki savaştan sonra daha çok Suriyeli mülteciler kabul edildiğinden bu kişilerin üçüncü ülkeler tarafından kabulü giderek zorlaştı. Bunun sonucunda 7 Mayıs 2014 tarihinde Afganistanlı mülteciler Ankara'da 45 gün süren oturma eylemine imza attılar ⁹²(Bu bekleyenler arasında Ağrı'da yaşayan Ali Marad Rızayi isimli mülteci yaşadığı zor koşullara daha fazla dayanamayarak kendini iple asarak canına kıymıştır⁹³ GKA'nın bu grup sığınmacılar üzerinde de olumsuz etkileri

⁹¹(<http://www.haberler.com/turkiye-ye-geri-gonderilecek-ilk-multeci-kafilesi-8322102-haberi/>).

⁹²http://www.bbc.com/turkce/haberler/2014/05/140530_afgan_multeciler).

⁹³(<http://agridahaber.com/afgan-multeci-issizlikten-intihar-etti-42059h.htm>).

olacaktır. Mülteci olarak zaten az sayıda kabul edilen Afganistanlıların, sözü edilen anlaşmanın yürürlüğe girmesinden sonra daha da seyrek olarak kabul edileceği düşünülmektedir. Yıllardır üçüncü ülkeler tarafından kabul edilmeyi bekleyen bu insanların bekleme süresinin giderek uzaması yukarıdakine benzer trajik olayların artmasına sebep olabileceği düşünülmektedir.



ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MÜLTECİLERLE YAPILAN ANKETLER ve BUNLARIN ANALİZİ

3.1.Araştırmanın Amacı

Yukarıda açıklanan konjonktürel durumdan yola çıkarak; mevcutta gerek Türkiye’de hayatlarını idame ettirmek üzere; gerekse Türkiye üzerinden Avrupa ülkelerine ulaşmak amacını taşıyan mültecilerin içinde buldukları durumu ortaya koymak amacıyla bir kalitatif çalışma gerçekleştirilmiştir. Diğer bir ifadeyle bu araştırma, Afganistan’dan kaçak yollarla Türkiye’ye giriş yapan mültecilerin sorunları, ülkelerini terk etme sebepleri ve ilerideki planları hakkında görüşleri ifade edebilmek amacıyla hazırlanmıştır.

3.2.Araştırmanın Önemi

Bu araştırma Afgan mültecilerin sorunlarını ele almak açısından, Türkiye’nin mültecilere karşı göstermiş olduğu müsamaha ve mültecilerin her alanda yaşadıkları insanlık dramlarını göz önüne sermek açısından önem teşkil etmektedir.

3.3. Evren ve Örneklem

Bu araştırmada 132 kişi ile anket yapılmıştır. Bu ankette 132 Afgan mülteciye 59 soru yöneltilmiştir. Sorular beş seçenekli olarak katılımcılara sunulmuştur. Her soru, katılımcıların seçme ihtimali olan beş seçeneğe sahiptir;

1- Kesinlikle Hayır,

2- Hayır,

3- Kararsızım,

4- Evet ve

5- Kesinlikle evet.

Anket sonuçları istatistiksel programlar (IBM, SPSS-20) kullanılarak analiz edilmiştir. Analizde sadece frekans ve % dikkate alınmıştır. Analiz sonuçları aşağıdaki grafikler ve tablolarda açıklamaları ile birlikte verilmiştir. Tablolarda f frekansı ve % ise katılımcıların yüzdesi göstermektedir.

Örnekleme hesaplamak için $n = \frac{\left[\left(\frac{t.s.}{d}\right)\right]^2}{1 + \frac{\left[\left(\frac{t.s.}{d}\right)\right]^2}{N}}$ formülü kullanılmıştır.

Yukarıdaki formülde;

n: örnekleme sayısı

N: evren büyüklüğü

t: güven düzeyine karşılık gelen tablo değeri (%95) (1,96),

s: evren için tahmin edilen standart sapma (0,5)

Veriler yukarıdaki formülde yerine yazıldığında;

$$n = \frac{\left(\frac{1,96 \times 0,5}{0,05}\right)^2}{1 + \frac{\left(\frac{1,96 \times 0,5}{0,05}\right)^2}{10000}} = 370$$

3.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmaya katılan örnekleme sayısı 370 olarak hesaplanmıştır. Ancak araştırma sırasında yapılacak olan ankete katılımcıların eksik cevap vermeleri ve birçok katılımcı ülkede kaçak yaşadığı için bu ankete cevap vermek istememeleri nedeniyle 132 kişiyle sınırlı kalmak durumunda kalmıştır.

3.5. Araştırmanın Yöntemi

Bu bölümde direk kaynak ülke (Afganistan) ve/veya ikinci ülkeden (İran, Pakistan,) Türkiye ve özellikle İstanbul'a gelen Afganistanlı sığınmacılar ile yapılan anket

sonuçları ve değerlendirme sonuçları paylaşılacaktır. Ankete katılanların büyük bir kısmını kaçak olarak Türkiye’de yaşayan ve herhangi bir oturma iznine sahip olmayan mülteciler oluşturmaktadır.

3.6. Kadınlar ile Yapılan Anket

Bu anket, İran ve Türkiye’de yaşamakta olan Afganistan uyruklu kadın mülteciler ile onları mülteci olmaya zorlayan faktörler ve problemleri öğrenmek amacıyla yapılmıştır. Anketimiz 13 beş seçenekli sorudan oluşmaktadır ve anketi tam olarak cevaplayanların sayısı ise 33’tür. Afganistan’da kadınların problemleri erkeklerin problemlerine ek olarak küçük yaşta evlendirme, erkek baskısı ve şiddet, kan davaların çözümünde kullanılmak, istediği ve sevdiği kişiyle evlenememek vb. şeklinde ifade edilebilir. Anketimiz IBM-SPSS programı ile analiz edilmiştir ve analizin istatistiksel sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1: Kadınlarla Yapılan Anketlerin İstatistiksel Analizi

Statistik													
Statistik	Soru 1	Soru 2	Soru 3	Soru 4	Soru 5	Soru 6	Soru 7	Soru 8	Soru 9	Soru 10	Soru 11	Soru 12	Soru 13
Doğru	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33
Hata	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ortalama	3.33	3.61	2.88	2.24	3.55	2.91	3.61	3.03	2.39	4.64	2.30	2.76	2.36
Mediyn	4.00	4.00	2.00	2.00	4.00	3.00	4.00	4.00	2.00	4.00	2.00	2.00	2.00
Mod	4	4	2	1	4	4	4	4	2	4	2	2	2
Std. Sapma	1.42	1.22	1.49	1.30	1.27	1.12	.998	1.13	1.24	7.132	1.13	1.78	1.24
Variyans	2.04	1.49	2.23	1.68	1.63	1.27	.996	1.28	1.55	50.86	1.28	3.18	1.55
Minimum	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1
Maximum	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Toplam	110	119	95	74	117	96	119	100	79	153	76	91	78

Ankete katılan tüm mülteciler evlilik durumunu evli olarak cevaplamışlardır.

Tablo 2: Katılımcıların Medeni Durumu

Katılımcıların Medeni Durumu		
Evlilik Durumu	Frequency	%
Evli	33	100.0

Aynı şekilde aşağıda sonucu verildiği ve yukarıda da bahsedildiği gibi anketi cevaplayan tüm mültecilerin cinsiyeti kadın olarak cevaplanmıştır.

Tablo 3: Katılımcıların Cinsiyeti

Katılımcıların Cinsiyeti		
Cinsiyeti	Frequency	%
Kadın	33	100.0

Aşağıda da görüldüğü gibi ankete katılanların en büyük rakamla yüzde 36.36'sı küçük yaşta istemediği biriyle ailesi tarafından evlenmek zorunda kaldıklarına dair sorusuna EVET cevabı vermiştir, aynı soruyu katılımcıların yüzde 24.24'ü KESİNLİKLE EVET cevabı vermiştir. Sonuç olarak ankete katılanların çoğu (%60.60) bu soruya katıldıklarını söyleyip küçük yaşta ve istemedikleri biriyle zorla evlendirildiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 4: Evliliğe Dair Verilen Cevaplar

Küçük yaşta ailem tarafından istemediğim kişiyle evlendirildim		
Seçenekler	Frequency	%
Kesinlikle Hayır	4.00	12.12
Hayır	9.00	27.27
Evet	12.00	36.36
Kesinlikle Evet	8.00	24.24
Total	33.00	100.00

Ankete katılan kadınların yüzde 69.70'i en büyük rakamla evlendikten sonar eşinin ailesi ve kayınları tarafından şiddete maruz kaldıklarını belirtmiştir. Buna karşı katılımcıların yaklaşık yüzde 21'i bu soruya hayır cevap verip bu duruma karşılaşmadıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 5: Uygulanan Şiddete Dair Verilen Cevaplar

Kayınlarım tarafından bana şiddet uygulandı		
Seçenekler	Frequency	%
Kesinlikle Hayır	3.00	9.09
Hayır	4.00	12.12
Karasızım	3.00	9.09
Evet	16.00	48.48
Kesinlikle Evet	7.00	21.21
Total	33.00	100.00

Bu ankete katılanların yüzde 21.21'i kayınların tarafından şiddet görmediklerini ifade ederken, yüzde 69.69'ü ise bunlara karşı cevap vermişlerdir.

Tablo 6: Kadınların Eşlerine Dair Veriler

Eşim Taliban tarafından öldürüldü		
Seçenekler	Frequency	%
Kesinlikle Hayır	6.00	18.18
Hayır	21.00	63.64
Evet	3.00	9.09
Kesinlikle Evet	3.00	9.09
Total	33.00	100.00

Aşağıdaki tabloda sonucu daha açık olarak verildiği gibi ankete katılanların yüzde 24'ü çocukken defalarca tacize uğradıklarını ifade etmişlerdir ve buna karşı katılımcıların 68'i bu soruya HAYIR cevabı vermiştir. Ayrıca katılımcıların yüzde 6'sı ise kararsız olduklarını beyan etmişlerdir.

Cocukken defalarca tacize uğradım		
Seçenekler	Frequency	%
Kesinlikle Hayır	12.00	36.36
Hayır	11.00	33.33
Karasızım	2.00	6.06
Evet	6.00	18.18
Kesinlikle Evet	2.00	6.06
Total	33.00	100.00

Bu soruda ise katılımcıların çoğu ekonomik açılarından durumlarının kötü olduğunu ifade ederek Afgan kadınların en büyük sıkıntılarında biri olarak bu faktörü beyan etmiştir. Katılımcıların yüzde 30'ü de ekonomik olarak iyi olduklarını söylemiştir.

Tablo 7: Ekonomik Duruma Dair Veriler

Ekonomik olarak durumumuz çok kötüydü		
Seçenekler	Frequency	%
Kesinlikle Hayır	2.00	6.06
Hayır	7.00	21.21
Karasızım	4.00	12.12
Evet	11.00	33.33
Kesinlikle Evet	9.00	27.27
Total	33.00	100.00

Bu soruda ise Afgan kadınlarının en büyük sıkıntılarında biri olarak ifade edilen konuya değinmiştir. Afgan kadın çoğu evinin ve ailesinin tek ekmek getirenidir. İşsizlik oranı çok yüksek olan Afganistan'da ve kadınların yüzde 80'inden daha fazlası okuma – yazması olmadığından dolayı bu konu kadınların en büyük sıkıntılarında biri olarak sözkonusudur.

Tablo 8: Geçinme Durumlarına Dair Veriler

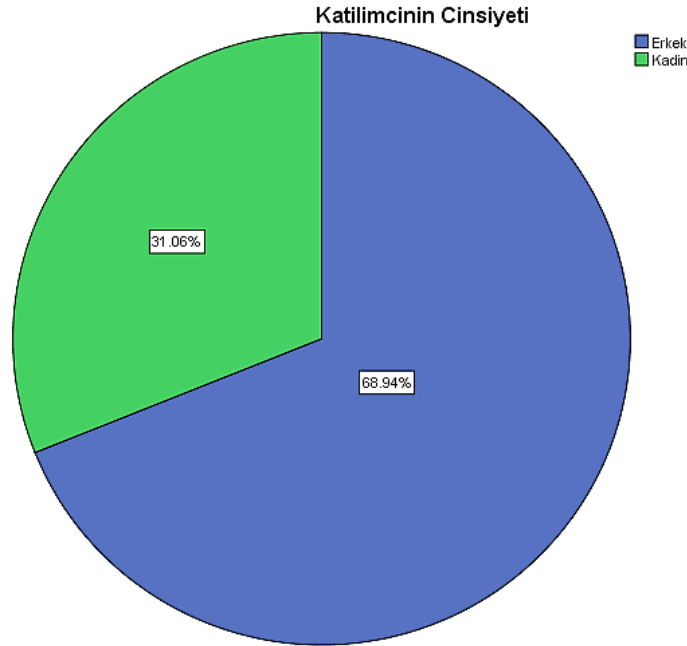
Bes kişilik bir ailenin tek ekmek getireniyim		
Seçenekler	Frequency	%
Kesinlikle Hayır	3.00	9.09
Hayır	13.00	39.39
Karasızım	1.00	3.03
Evet	16.00	

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

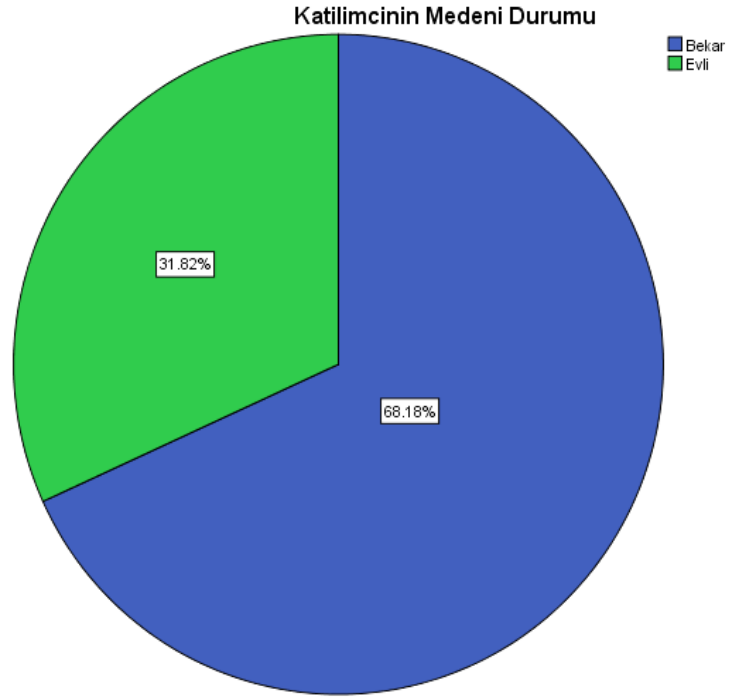
4.1. Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Grafik 1’de gösterildiği üzere, ankete katılan mültecilerin 91’i yani %68.94’ü erkekkatılımcı;41’i yani %31.06’lık bir kısmı da kadın katılımcılardan oluşmaktadır. Erkeklerin kadınlardan daha fazla olmasının sebebi ise, katılımcıların hemen hemen hepsi kaçak ve illegal yollardan buraya gelmesidir ve yüzde 31 oranında kadının bulunmasının sebebi de aile olarak buraya gelenlerle anketlerin gerçekleştirilmiş olmasıdır.



Grafik 1: Frekans Analizi, Katılımcıların Cinsiyeti

Ayrıca bu ankette, katılımcılara medeni durumu da sorulmuştur, Grafik 2’de verildiği üzere, katılımcıların 90’ı yani %68.18’inin medeni durumu bekar; %31.82’si de evlidir.

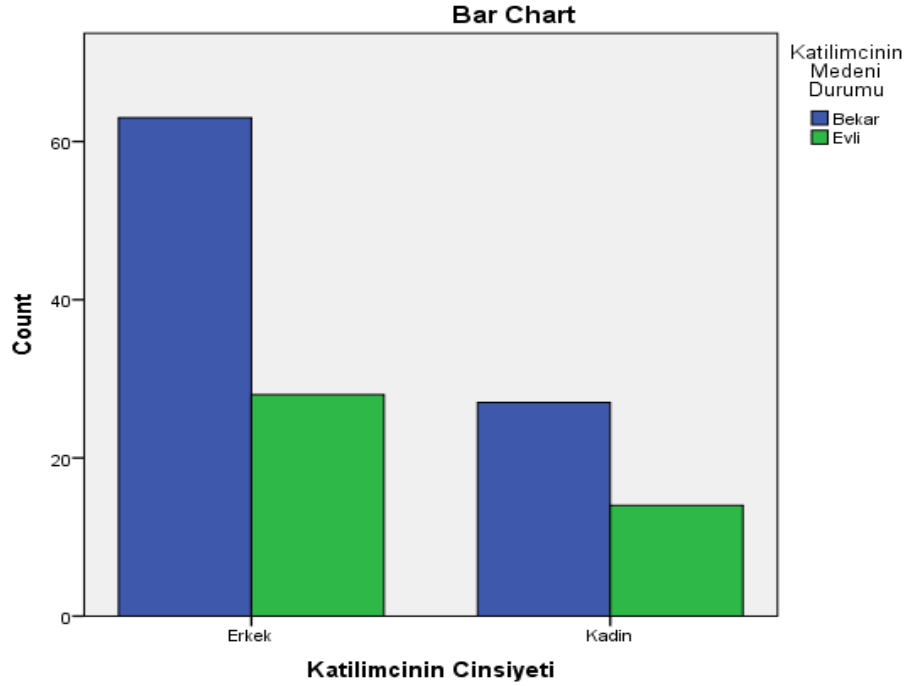


Grafik 2: Frekans Analizi, Katılımcıların Medeni Hali

Tablo 9: Katılımcının Cinsiyetine Medeni Durumu

Katılımcının Cinsiyeti	Katılımcının Medeni Durumu		Toplam
	Bekar	Evli	
Erkek	63	28	91
Kadın	27	14	41
Total	90	42	132

Bu durumun detayı ise, aşağıda Grafik3'te verilmiştir.



Grafik 3: Frekans Analizi, Katılımcıların Medeni Hali

Analiz sonuçları, gruplara bağlı olarak aşağıda ayrı tablolar ve grafikler ile verilmiştir ve her bir grup ve tabloya ait açıklama ve değerlendirme tablonun/grubun altında yapılmıştır.

4.2. Katılımcıların Maddi Durumlarına İlişkin Bulgular

Katılımcıların Maddi Durumu ile İlgili;

Tablo 10: Katılımcıların Maddi Durumu

Sorular	Kesinlikle Hayır		Hayır		Kararsızım		Evet		Kesinlikle Evet		Total	
	F	%	f	%	f	%	F	%	F	%	f	%
Afganistan'da iyi bir gelire sahiptim	4	3.03	7	5.30	9	6.82	46	34.85	66	50.00	132	100
Yaşadığım bölgede işsizlik oranı çok yüksekti	6	4.55	14	10.61	0	0.00	60	45.45	52	39.39	132	100
NATO güçlerinin çıkmasıyla birlikte ekonomi çöktü	5	3.79	7	5.30	19	14.39	24	18.18	77	58.33	132	100
Güvenlik ve istikrarsızlık nedenleriyle işimi kaybettim	9	6.82	8	6.06	1	0.76	60	45.45	54	40.91	132	100
Devam eden savaşlar nedeniyle iç sermaye de yurtdışına taşındı	8	6.06	8	6.06	18	13.64	56	42.42	42	31.82	132	100
Talibanın yanında DAİŞ'in ortaya çıkışıyla yabancıların ülkede yatırımını durdurdu	10	7.58	8	6.06	29	21.97	33	25.00	52	39.39	132	100
İstikrarsızlık ve yabancıların	10	7.58	8	6.06	12	9.09	33	25.00	69	52.27	132	100

Tabloda verilmiş olan frekans analizi sonuçlarına göre, ankete katılan 132 mülteçiden 66 kişi yani %50.00'lik bir kısmı Afganistan'da iyi bir gelire sahip miydiniz sorusuna kesinlikle evet cevabını vermiştir ve bunun yanında katılımcıların yüzde 34.85'ini oluşturan 46 kişi ise, aynı soruya evet cevabı vermiştir. Bu soru genel olarak değerlendirilirse 132 kişiden 112'si yani katılımcıların yüzde 84.85'lik bir kısmı kendi ülkesinde iyi bir gelire sahip olduklarına rağmen Avrupa ülkelerine göç etmek amacıyla evini ve toprağını terk etmiştir. Diğer yandan bu soruya kararsızım cevabı verenlerin sayısı 9 kişi (%6.82) olup, sadece 7 kişi (%5.30) ve 4 (%3.03) kişi sırasıyla hayır ve kesinlikle hayır cevabını vermiştir. Ayrıca bu frekans analizinin sonuçlarına göre; Afganistan'da yaşadığı bölgede işsizlik oranı ile ilgili soruya katılımcıların yüzde 39.40'ını oluşturan 52 kişi kesinlikle evet cevabını işaretlemekle birlikte katılımcıların yüzde 45.45'ini oluşturan 60 kişi ise evet cevabı vermiştir, bu soruya kararsızım cevabını veren olmamıştır, 14 kişi ve 6 kişi ise sırasıyla hayır ve kesinlikle hayır cevaplarını işaretlemiş bulunmaktadır, sonuç olarak katılımcıların çoğunluğu teşkil eden 112 kişi (%84.85) yaşadıkları bölgede istikrarsızlık oranının çok yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Bunlarla birlikte ekonominin çökmesini NATO güçlerinin Afganistan'dan çıkmasını sebep gösterenlerin sayısı yüzde 76.50 ile 100 kişiyi aşmıştır, yani 77 kişi kesinlikle evet cevabı vermiş olanlar ile 24 kişi evet cevabı olanların toplamı olarak dikkate alındığında yukarıdaki rakama varılmıştır. Bu soruya 19 kişi kararsız cevabı vermiş olup; sırasıyla hayır ve kesinlikle hayır cevabını verenlerin sayısı ise 7 ve 5tir.

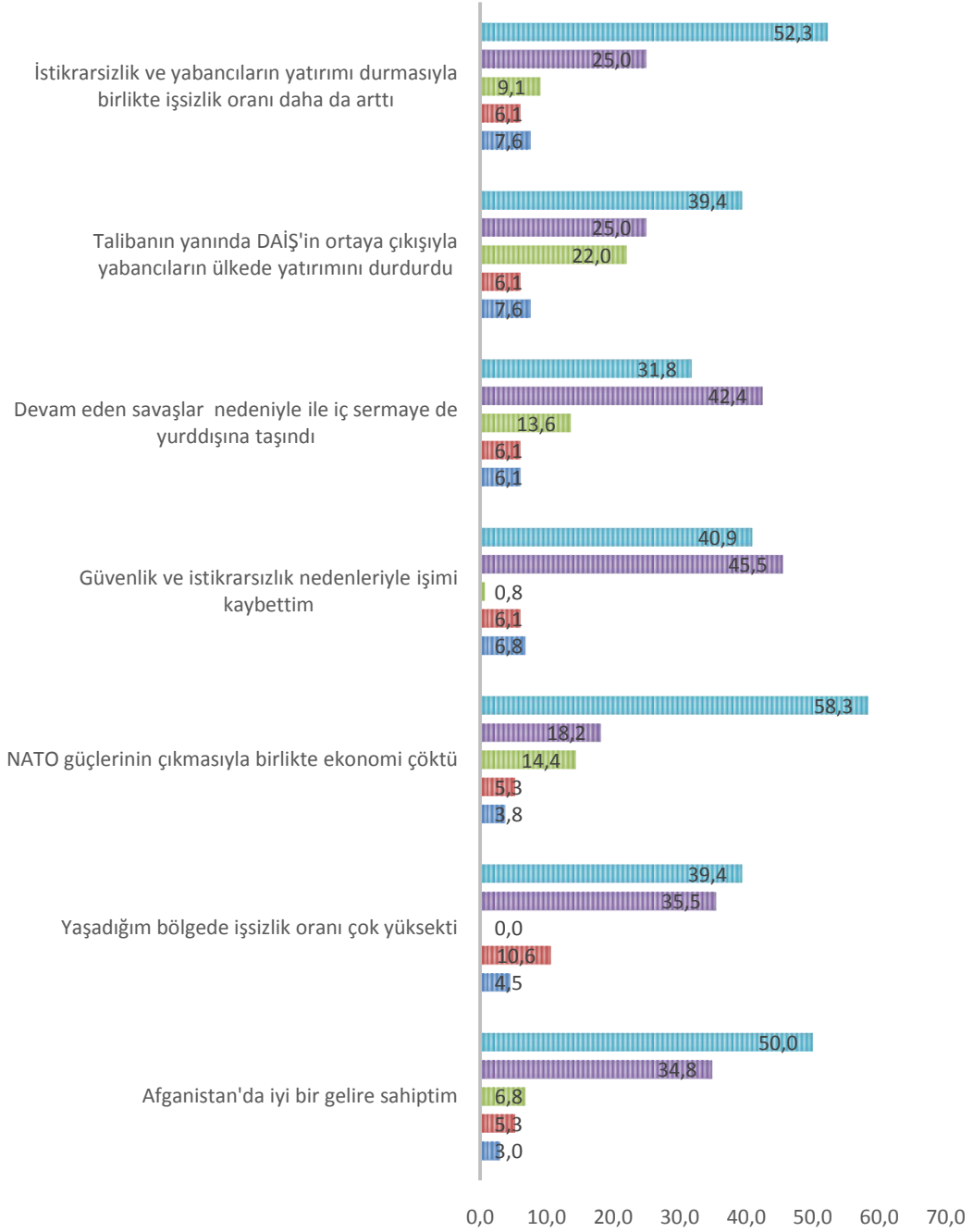
Güvenlik ve istikrarsızlık nedenleriyle işini kaybedenlerin sayısı yüzde 41 kesinlikle evet ile yüzde 45 evet cevaplarının toplamı olarak 114 kişi (%86) olmaktadır, bununla birlikte bu soruya zıt cevap verelerin sayısı toplam 17 kişi yani toplam katılımcıların yaklaşık olarak yüzde 13'ünü teşkil etmektedir. Buna ek olarak devam eden savaşlar nedeniyle iç sermayenin yurtdışına taşınıldığını ve bu da ekonomiye ters etki ettiğinin inancında olanların sayısı 108 kişi yani toplam katılımcıların yaklaşık olarak yüzde 74'lük bir kısmını oluşturmuştur, bu konuya katılımcıların 18'i kararsız olduklarını belirtmişlerdir ve 16 kişi ise olumsuz cevabı vermiştir. Yabancı

yatırımını durdurulmasını, İŞİD'in ortaya çıkmasını sebep gösterenler ise toplam 132 katılımcının yüzde 64'ünü oluşturmuştur, ayrıca bu soruya 29 kişi kararsız cevabı vermiştir, buna ilaveten 18 kişi de bu konu hakkında diğerleriyle hemfikir olmadıklarını belirtmişlerdir.

Bu bölümün son sorusunda ise katılımcılara yabancı sermayenin işsizlikle etkisi yöneltmiştir, bu soruya ise 102 kişi yabancı yatırımının durdurulması direk olarak işsizliğe etki ettiğinin inancında olduğu söyleyenlere karşı 19 kişi buna karşı olduklarını belirtmiştir ve katılımcıların yüzde 9'u ise kararsız olduklarını söylemişlerdir. Sonuç olarak bu grubun değerlendirmesini yapacak olursak; katılımcıların çoğu; istikrarsızlık, NATO güçlerinin çıkması, iç savaşın devam etmesi, Taliban'ın yanında İŞİD'in ortaya çıkması sebepleriyle iç sermayenin yurtdışına taşındığı, yabancı yatırımın durdurulduğu, ülkede büyük oranda işsizlik ve ekonominin çöküş yaşadığı kanaatini taşımaktadırlar.

KATILIMCILARIN MADDİ DURUMU

■ Kesinlikle Evet ■ Evet ■ Kararsızım ■ Hayır ■ Kesinlikle Hayır



Grafik 4: Katılımcıların Maddi Durumu

4.3. Katılımcıların Eğitim Durumlarına İlişkin Bulgular

Katılımcıların Eğitim Durumu ile İlgili;

Tablo 11: Katılımcıların Eğitim Durumu

Sorular	Kesinlikle Hayır		Hayır		Kararsızım		Evet		Kesinlikle Evet		Total	
	f	%	f	%	F	%	f	%	f	%	f	%
Savaşlar ve istikrarsızlıklar eğitimi devam edememe neden oldu	7	5.30	9	6.82	21	15.91	57	43.18	38	28.79	132	100
Fakirlik yüzünden eğitime devam ettiremedim	9	6.82	14	10.61	26	19.70	31	23.48	52	39.39	132	100
Talibanın okulları yakmasıyla çocukların eğitimine devam edemedi	6	4.55	8	6.06	13	9.85	34	25.76	71	53.79	132	100
Yaşadığım bölgede Talibanın etkili olması ve kızların okula gitmelerini yasakladığı için çocukların eğitimsiz kaldı	12	9.09	10	7.58	4	3.03	41	31.06	65	49.24	132	100
Yaşadığım şehirde üniversite olmadığı ve ekonomik sıkıntıdan diğer şehirlere gidemediğim için eğitimi devam ettiremedim	12	9.09	8	6.06	22	16.67	50	37.88	40	30.30	132	100
Ailemin tek ekmek getireni olduğum için eğitime devam edemedim	9	6.82	8	6.06	9	6.82	47	35.61	59	44.70	132	100
Taliban tarafından okula devam ettiğim takdirde ölümle tehdit edildim	12	9.09	7	5.30	10	7.58	56	42.42	47	35.61	132	100

Tabloda verilmiş olan frekans analizi sonuçlarına göre, ankete katılan 132 mülteci den 38 kişi yani %28.79'lık bir kısmı Afganistan'daki savaşlar ve istikrarsızlıklar dolayısıyla eğitime devam edememelerine neden olduğunu belirtip kesinlikle evet cevabını vermiştir ve bunun yanında katılımcıların yüzde 43.18'ini oluşturan 57 kişi ise, aynı soruya evet cevabı vermiştir. Bu soru genel olarak değerlendirilirse 132 kişiden 95'i yani katılımcıların yaklaşık olarak yüzde 72'lik bir kısmı kendi ülkesinde devam eden savaşlar ve istikrarsızlıklar nedenleriyle eğitimlerine devam edememiş ve bu yüzden Avrupa ülkelerine gitmek amacıyla evini ve toprağını terk etmiştir. Diğer yandan bu soruya kararsızım cevabı verenlerin sayısı 21 kişi (%15.91) olup sadece 9 kişi (%6.82) ve 7 (%5.30) kişi sırasıyla hayır ve kesinlikle hayır cevabını vermiştir.

Ayrıca bu frekans analizinin sonuçlarına göre; Afganistanlı mültecilerin fakirlik yüzünden eğitimine devam edememeleri ile ilgili soruya katılımcıların yüzde 39.40'ını oluşturan 52 kişi kesinlikle evet cevabını işaretlemekle birlikte katılımcıların yüzde 23.48'ini oluşturan 31 kişi ise evet cevabı vermiştir, bu soruya

kararsızım cevabını verenlerin sayısı 26 kişi (katılımcıların yüzde 19.70) olmuştur, 14 kişi ve 9 kişi ise sırasıyla hayır ve kesinlikle hayır cevaplarını işaretlemiş bulunmaktadır, sonuç olarak katılımcıların çoğunluğunu teşkil eden 83 kişi (yaklaşık olarak yüzde 63) fakirlikten dolayı eğitimlerine devam edemediklerini belirtmişlerdir.

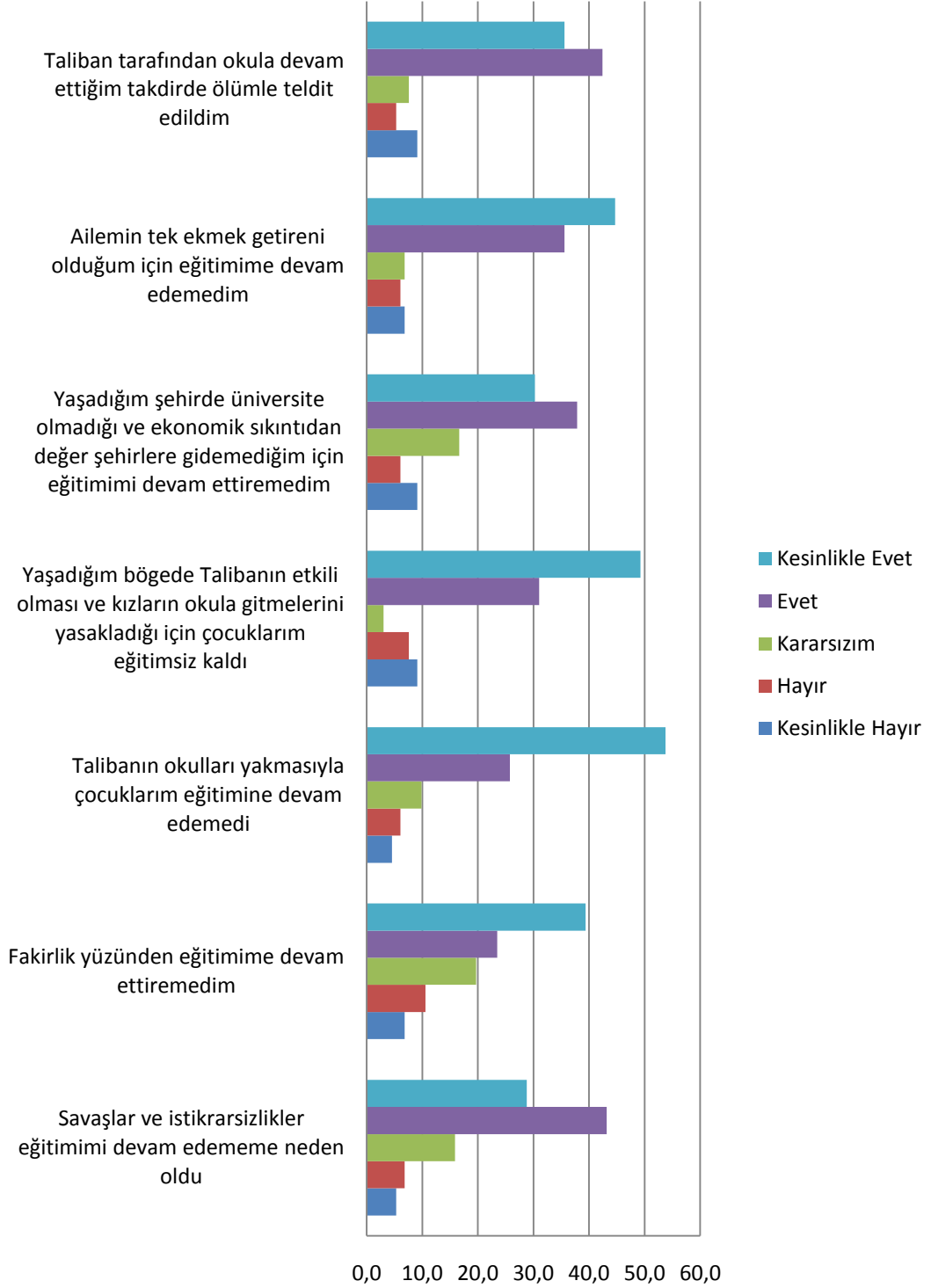
Bununla beraber okulların Taliban tarafından yakılması ile çocuklarının eğitime devam edemediği için Afganistan'dan çıkmayı karar verdiklerinin belirtmiş olanların sayısı yaklaşık toplam katılımcıların yüzde 79'u ile 100 kişiyi aşmıştır, yani 71 kişi kesinlikle evet cevabı vermiş olanlar ile 34 kişi evet cevabı vermiş olanların toplamı olarak dikkate alındığında yukarıdaki rakama varılır, bu soruya 13 (%9.85) kişi kararsız cevabı ve sırasıyla hayır ve kesinlikle hayır cevabını verenler ise 8 (%6.06) ve 6 (%4.55) tir.

Yaşadığı bölgede Taliban'ın etkili olması ve kızların okula gitmesi yasakladığı nedenleriyle çocuklarının eğitimsiz kalacağını düşündüğü için ülkeyi terk etmeye karar verenlerin sayısı 65 kişi yani yaklaşık olarak yüzde 49 kesinlikle evet ile 41 kişi yani toplam katılımcıların yaklaşık yüzde 31 evet cevaplarının toplamı olarak 106 kişi (%80) olmaktadır, bununla birlikte bu soruya zıt cevap verenlerin sayısı toplam olarak dikkate alınırsa 22 kişi yani toplam katılımcıların yaklaşık olarak yüzde 17'sini teşkil etmektedir. Buna ek olarak yaşadığı şehirde üniversitenin bulunmamasını sebep gösteren ve bunun için, çocuklarının ve/veya kendisinin rahat bir şekilde eğitimlerine devam edebilmesi için ülkeden çıktığını söyleyenlerin sayısı 90 kişi yani toplam katılımcıların yaklaşık olarak yüzde 68'lik bir kısmını oluşturmuştur, bu konuya katılımcıların 22'si kararsız olduklarını belirtmişlerdir ve 20 kişi ise bunu sebep olarak göstermeyecek şekilde soruya cevabı vermiştir. Katılımcıların çoğu da eğitimlerine devam edememenin ana sebebini kendisinin bir ailenin tek ekmek getireni olduğunu belirtmişlerdir, bu yüzden Afganistan'dan çıkanların sayısı toplam 132 katılımcının yüzde 80'ünü yani 90 kişi oluşturmuştur, ayrıca bu soruya 9 kişi kararsız cevabı vermiştir, buna ilaveten 17 kişi de bu konu hakkında diğerleriyle hemfikir olmadıklarını belirtmişlerdir. Bu bölümün son sorusunda ise katılımcılara okula devam ettikleri halde ölümle tehdit edilip

edilmedikleri sorusu yöneltmiştir, bu soruya ise 103 kişi yani %78 olumlu cevap verirken, bunlara karşı 19 kişi buna olumsuz cevap verdiklerini belirtmiştir ve katılımcıların yaklaşık olarak yüzde 8'ü ise kararsız olduklarını söylemişlerdir.



Katılımcıların Eğitim Durumu



Grafik 5: Katılımcıların Eğitim Durumu

4.4. Katılımcıların Çalışma ve İş Durumlarına İlişkin Bulgular

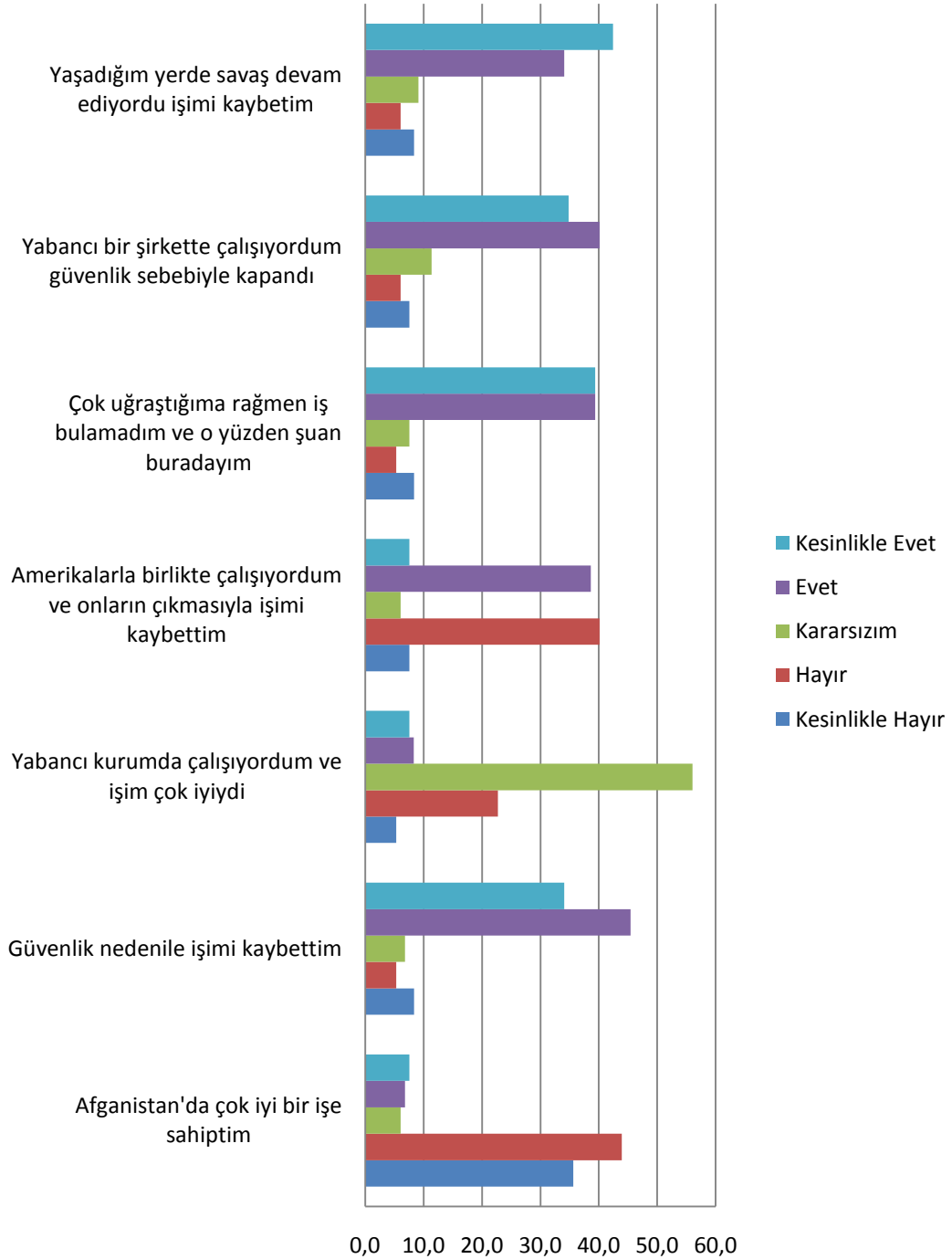
Katılımcıların Çalışma ve İş Durumu ile İlgili;

Tablo 12: Katılımcıların İş ve Çalışma Durumu

Sorular	Kesinlikle Hayır		Hayır		Kararsızım		Evet		Kesinlikle Evet		Total	
	f	%	F	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Afganistan'da çok iyi bir işe sahiptim	47	35.61	58	43.94	8	6.06	9	6.82	10	7.58	132	100
Güvenlik nedeniyle işimi kaybettim	11	8.33	7	5.30	9	6.82	60	45.45	45	34.09	132	100
Yabancı kurumda çalışıyordum ve işim çok iyiydi	7	5.30	30	22.73	74	56.06	11	8.33	10	7.58	132	100
Amerikalılarla birlikte çalışıyordum ve onların çıkmasıyla işimi kaybettim	10	7.58	53	40.15	8	6.06	51	38.64	10	7.58	132	100
Çok uğraştığıma rağmen iş bulamadım ve o yüzden şuan buradayım	11	8.33	7	5.30	10	7.58	52	39.39	52	39.39	132	100
Yabancı bir şirkette çalışıyordum güvenlik sebebiyle kapandı	10	7.58	8	6.06	15	11.36	53	40.15	46	34.85	132	100
Yaşadığım yerde savaş devam ediyordu işimi kaybettim	11	8.33	8	6.06	12	9.09	45	34.09	56	42.42	132	100

Yukarıdaki tabloda verilmiş olan frekans analizi sonuçlarına göre, ankete katılan 132 mülteci den sadece yüzde 7.6'sı Afganistan'da çok iyi bir işe sahip olduklarına rağmen işi bırakıp Türkiye'ye geldiklerini kesinlikle evet cevabı vererek onaylamış bulunmaktadır, bunun yanında ise yüzde 6.8'lik bir kısmı ise aynı soruya evet cevabı vermişlerdir, ayrıca bu soruya 8 kişi de kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Bunun yanında mültecilerin yüzde 44'ü en büyük rakam ile bu grubun birinci sorusuna hayır ve 47 kişi (ankete katılanların yüzde 35.6'sını oluşturmaktadır) kesinlikle hayır demişlerdir. Genel olarak bunu değerlendirecek olursak katılımcıların yaklaşık yüzde 14.4'ü kendi ülkesinde çok iyi bir işe sahip olduklarına rağmen toprağını terk ettiklerini beyan etmiştir ve buna karşı yüzde 80'i da iyi bir işe sahip olmadıklarını söylemişlerdir. Ayrıca bu frekans analizinin sonuçlarına göre; Afganistanlı mültecilerin bu grubun ikinci sorusunda güvenlik ve istikrarsızlığın işlerine olan olumsuz etkilerinden söz etmişlerdir. Buna göre; katılımcıların yüzde 34'ü (45 kişi) kesinlikle evet diyenler ile birlikte yüzde yaklaşık yüzde 45'i (60 katılımcı) ve toplamda 105 kişi yani katılımcıların yüzde 79'u güvenlik ve istikrarsızlık nedenleriyle işlerini kaybettikleri söylemiştir. Buna karşın aynı soruya katılımcıların yüzde 5.30 hayır diyenleriyle yüzde 8.33 kesinlikle hayır diyenler de olmuştur ki toplam üzerinden değerlendirecek olursak katılımcıların yüzde 13.63'ü aynı güvenlik ve istikrarsızlıkların işine etki etmediğinin kanaatinde olduğunu görebilmekteyiz.

Katılımcıların Ülkesindeki Çalışma Durumları



Grafik 6: Katılımcıların Ülkesindeki Çalışma Durumu

4.5.Katılımcıların Yaşadıkları Bölgenin Güvenlik Durumuna İlişkin Bulgular

Katılımcıların Yaşadıkları Bölgenin Güvenlik Durumu ile İlgili;

Tablo 13: Yaşadıkları Bölgenin Güvenlik Durumu

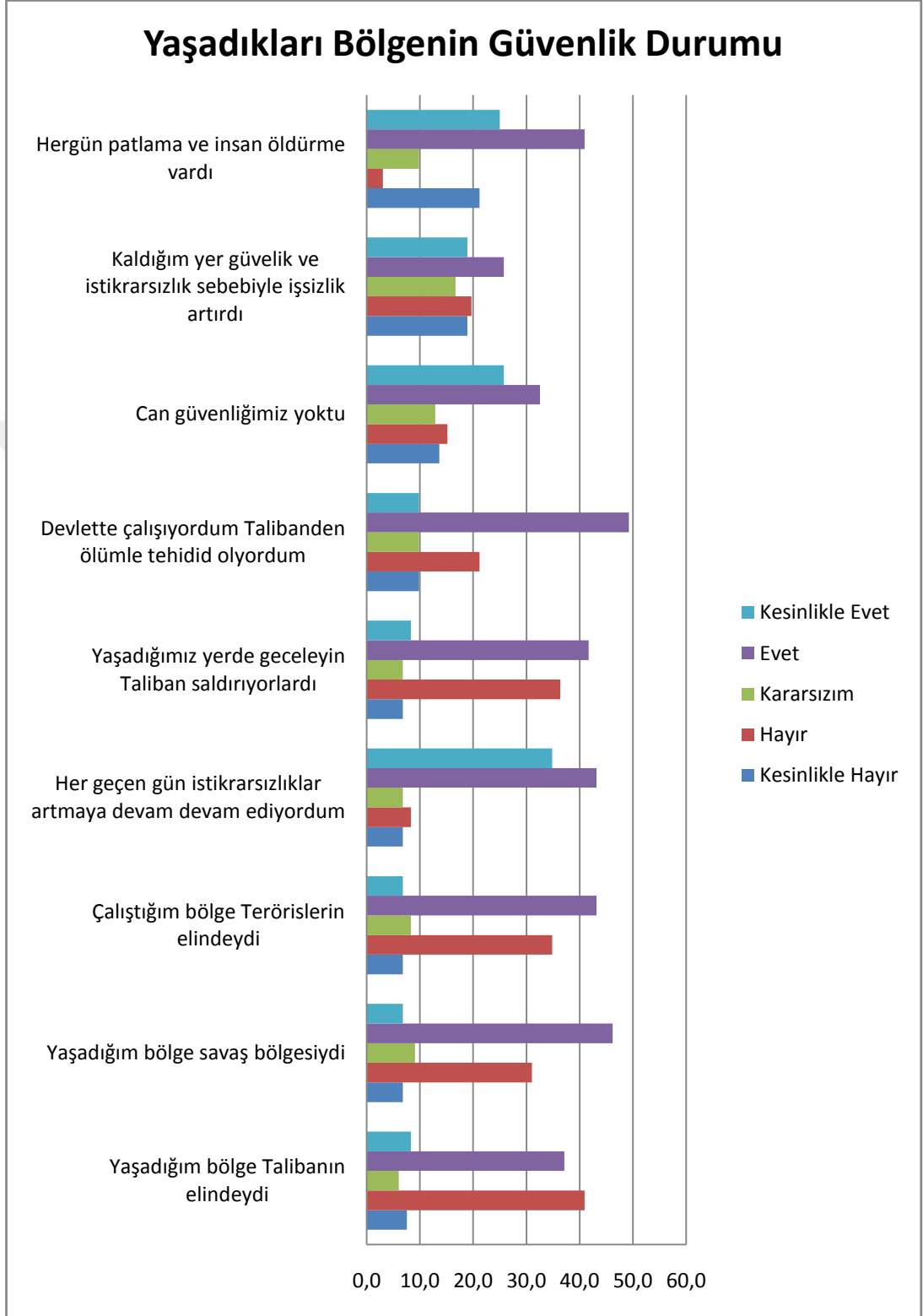
Sorular	Kesinlikle Hayır		Hayır		Kararsızım		Evet		Kesinlikle Evet		Total	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yaşadığım bölge Talibanın elindeydi	10	7.58	54	40.91	8	6.06	49	37.12	11	8.33	132	100
Yaşadığım bölge savaş bölgesiydi	9	6.82	41	31.06	12	9.09	61	46.21	9	6.82	132	100
Çalıştığım bölge teröristlerin elindeydi	9	6.82	46	34.85	11	8.33	57	43.18	9	6.82	132	100
Her geçen gün istikrarsızlıklar artmaya devam ediyordu	9	6.82	11	8.33	9	6.82	57	43.18	46	34.85	132	100
Yaşadığımız yerde geceleyin Taliban saldırıyorlardı	9	6.82	48	36.36	9	6.82	55	41.67	11	8.33	132	100
Devlette çalışıyordum Taliban tarafından ölüme tehdit oluyordum	13	9.85	28	21.21	13	9.85	65	49.24	13	9.85	132	100
Can güvenliğimiz yoktu	18	13.64	20	15.15	17	12.88	43	32.58	34	25.76	132	100
Kaldığım yerde güvenlik ve istikrarsızlık sebebiyle işsizlik arttı	25	18.94	26	19.70	22	16.67	34	25.76	25	18.94	132	100
Her gün patlama ve insan öldürme vardı	28	21.21	4	3.03	13	9.85	54	40.91	33	25.00	132	100

Tabloda verilmiş olan frekans analizi sonuçlarına göre, ankete katılan 132 mülteci'den 60 kişi yani %46'lık bir kısmı Afganistan'da yaşadıkları bölgenin Taliban'ın elinde olduğunu iddia etmişlerdir ve bunun yanında katılımcıların yüzde 6.06'sı, aynı soruya kararsızım cevabı ve yaklaşık olarak yüzde 48'i de hayır cevabı vermiştir. Bu soru genel olarak değerlendirilirse 132 kişiden 112'si yani katılımcıların yüzde 84.85'lik bir kısmı kendi ülkesinde iyi bir gelire sahip olmalarına rağmen Avrupa ülkelerine gitmek amacıyla evini ve toprağını terk etmiştir. Diğer yandan bu soruya kararsızım cevabı verenlerin sayısı 9 kişi (%6.82) olup sadece 7 kişi (%5.30) ve 4 (%3.03) kişi sırasıyla hayır ve kesinlikle hayır cevabını vermiştir.

Ayrıca bu frekans analizinin sonuçlarına göre; Afganistan'da yaşadığı bölgede işsizlik oranı ile ilgili soruya katılımcıların yüzde 39.40'ını oluşturan 52 kişi kesinlikle evet cevabını işaretlemekle birlikte katılımcıların yüzde 45.45'ini oluşturan 60 kişi ise evet cevabı vermiştir; bu soruya kararsızım cevabını veren olmamıştır, 14 kişi ve 6 kişi ise sırasıyla hayır ve kesinlikle hayır cevaplarını işaretlemiş bulunmaktadır, sonuç olarak katılımcıların çoğunluğu teşkil eden 112 kişi (%84.85) yaşadıkları bölgede istikrarsızlık oranının çok yüksek olduğunu

belirtmişlerdir. Bunlarla birlikte ekonominin çökmesini NATO güçlerinin Afganistan'dan çıkmasını sebep gösterenlerin sayısı yüzde 76.50 ile 100 kişiyi aşmıştır, yani 77 kişi kesinlikle evet cevabı vermiş olanlar ile 24 kişi evet cevabı olanların toplamı olarak dikkate alındığında yukarıdaki rakama varılır, bu soruya 19 kişi kararsız cevabı ve sırasıyla hayır ve kesinlikle hayır cevabını verenler ise 7 ve 5 kişidir. Güvenlik ve istikrarsızlık nedenleriyle işini kaybedenlerin sayısı yüzde 41 kesinlikle evet ile yüzde 45 evet cevaplarının toplamı olarak 114 kişi (%86) olmaktadır, bununla birlikte bu soruya zıt cevap verelerin sayısı toplam 17 kişi yani toplam katılımcıların yaklaşık olarak yüzde 13'ünü teşkil etmektedir.

Buna ek olarak devam eden savaşlar nedeniyle iç sermayenin yurtdışına taşındığını ve bu da ekonomiye ters etki ettiğinin inancında olanların sayısı 108 kişi yani toplam katılımcıların yaklaşık olarak yüzde 74'lük bir kısmını oluşturmuştur, bu konuya katılımcıların 18'i kararsız olduklarını belirtmişlerdir ve 16 kişi ise olumsuz cevap vermiştir. Yabancı yatırımını durdurulmasını, İŞİD'in ortaya çıkmasını sebep gösterenler ise toplam 132 katılımcının yüzde 64'ünü oluşturmuştur, ayrıca bu soruya 29 kişi kararsızım cevabını vermiştir, buna ilaveten 18 kişi de bu konu hakkında diğerleriyle hemfikir olmadıklarını belirtmişlerdir. Bu bölümün son sorusunda ise katılımcılara yabancı sermayenin işsizliğe etkisi yöneltmiştir, bu soruya ise 102 kişi yabancı yatırımının durdurulması direk olarak işsizliğe etki ettiğinin inancında olduğu söyleyenlere karşı 19 kişi buna karşı olduklarını belirtmiştir ve katılımcıların yüzde 9'ü ise kararsız olduklarını söylemişlerdir.



Grafik 7: Katılımcıların Yaşadıkları Bölgedeki Güvenlik Durumu

4.6. Katılımcıların Ülkesinden Ayrılma Nedenine İlişkin Bulgular

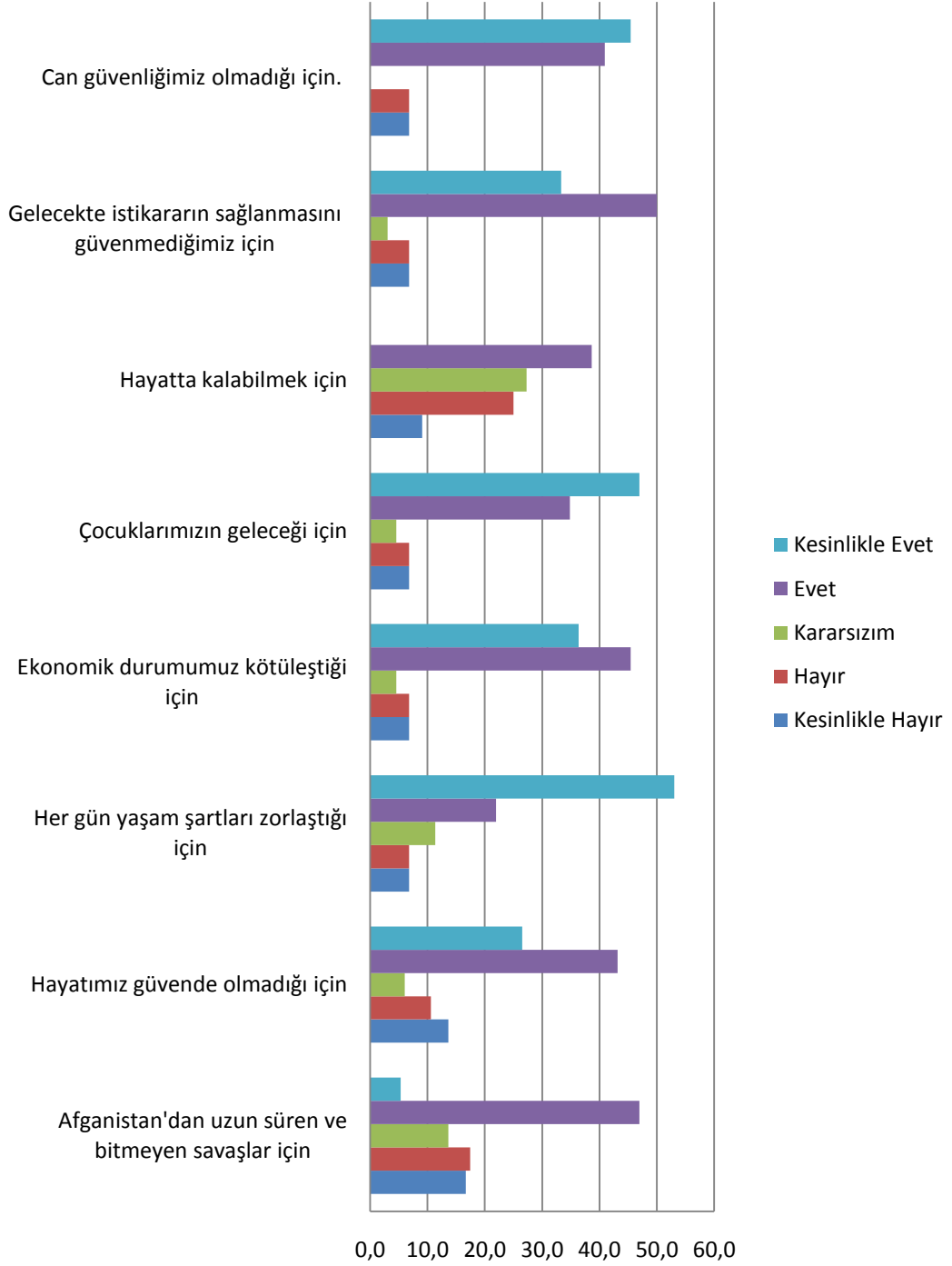
Katılımcıların Ülkesinden Ayrılma Nedeni ile İlgili;

Tablo 14: Ülkesinden Ayrılma Nedeni

Sorular	Kesinlikle Hayır		Hayır		Kararsızım		Evet		Kesinlikle Evet		Total	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	F	%
	Uzun süren ve bitmeyen savaşlar için	22	16.67	23	17.42	18	13.64	62	46.97	7	5.30	132
Hayatımız güvende olmadığı için	18	13.64	14	10.61	8	6.06	57	43.18	35	26.52	132	100
Her gün yaşam şartları zorlaştığı için	9	6.82	9	6.82	15	11.36	29	21.97	70	53.03	132	100
Ekonomik durumumuz kötüleştiği için	9	6.82	9	6.82	6	4.55	60	45.45	48	36.36	132	100
Çocuklarımızın geleceği için	9	6.82	9	6.82	6	4.55	46	34.85	62	46.97	132	100
Hayatta kalabilmek için	12	9.09	33	25.00	36	27.27	51	38.64	0	0.00	132	100
Gelecekte istikrarın sağlanmasına güvenmediğimiz için	9	6.82	9	6.82	4	3.03	66	50.00	44	33.33	132	100
Can güvenliğimiz olmadığı için.	9	6.82	9	6.82	0	0.00	54	40.91	60	45.45	132	100

Katılımcıların ülkeden ayrılma nedenlerine bakıldığında; katılanlar arasında birinci soruya evet ve kesinlikle evet diyenler sırasıyla 62 (%46,9) ve 7 (%5,3) olarak görülmektedir. Toplamda 132 kişiden 69 (%52,2)'u uzun süren ve bitmeyen savaşlar nedeniyle ülkeden ayrıldıklarını belirtmişlerdir. Hayatta kalma kaygısının önemli bir neden olduğu görülmektedir. Katılımcılardan “hayatımız güvende olmadığı için” sorusuna evet ve kesinlikle evet diyenlerin toplamı 92 kişi olarak saptanmıştır.. Bu, katılımcıların %69,6'sını oluşturmaktadır. Buna karşın bu soruya hayır ve kesinlikle hayır diyenlerin toplamı 32 kişidir. Buna göre katılımcıların %24,2'sinde hayat güvenliği kaygısı ön planda olmadığı saptanmıştır. Benzer bir ifade olan “can güvenliğimiz olmadığı için” sorusuna evet ve kesinlikle evet cevabı veren katılımcıların sayısı 114 olarak saptanmıştır. Bu da %86.4 oranını oluşturmaktadır. Bu soruya 18 (%13.6) kişi hayır ve kesinlikle hayır yanıtını vermiştir. Katılımcılardan 99 (%74.9) kişi “her gün yaşam şartları zorlaştığı için” sorusuna evet ve kesinlikle evet yanıtı verirken 18 (%13.6) kişi ise hayır ve kesinlikle hayır yanıtını vermiştir. Bu soru karşısında 15 (%11.3) kararsızım yanıtını vermiştir. 108 (%81.7) kişi ekonomik durumun kötüleşmesini gerekçe gösterirken 108 (%81.7) kişi ise çocuklarının geleceğini gerekçe olarak göstermiştir. Buna karşın hayatta kalabilmeyi gerekçe gösterenler sadece 51 kişi olup katılımcıların %38.8'ini oluşturmaktadır.

Katılımcıların Afganistan'dan Ayrılma Nedeni



Grafik 8: Katılımcıların Afganistan'dan Ayrılma Durumu

4.7.Katılımcıların Afganistan – Türkiye yolunda Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Bulgular

Katılımcıların Afganistan – Türkiye yolunda Yaşadıkları Sorunlar ile İlgili;

Tablo 15: Yolda Yaşadıkları Sorunlar

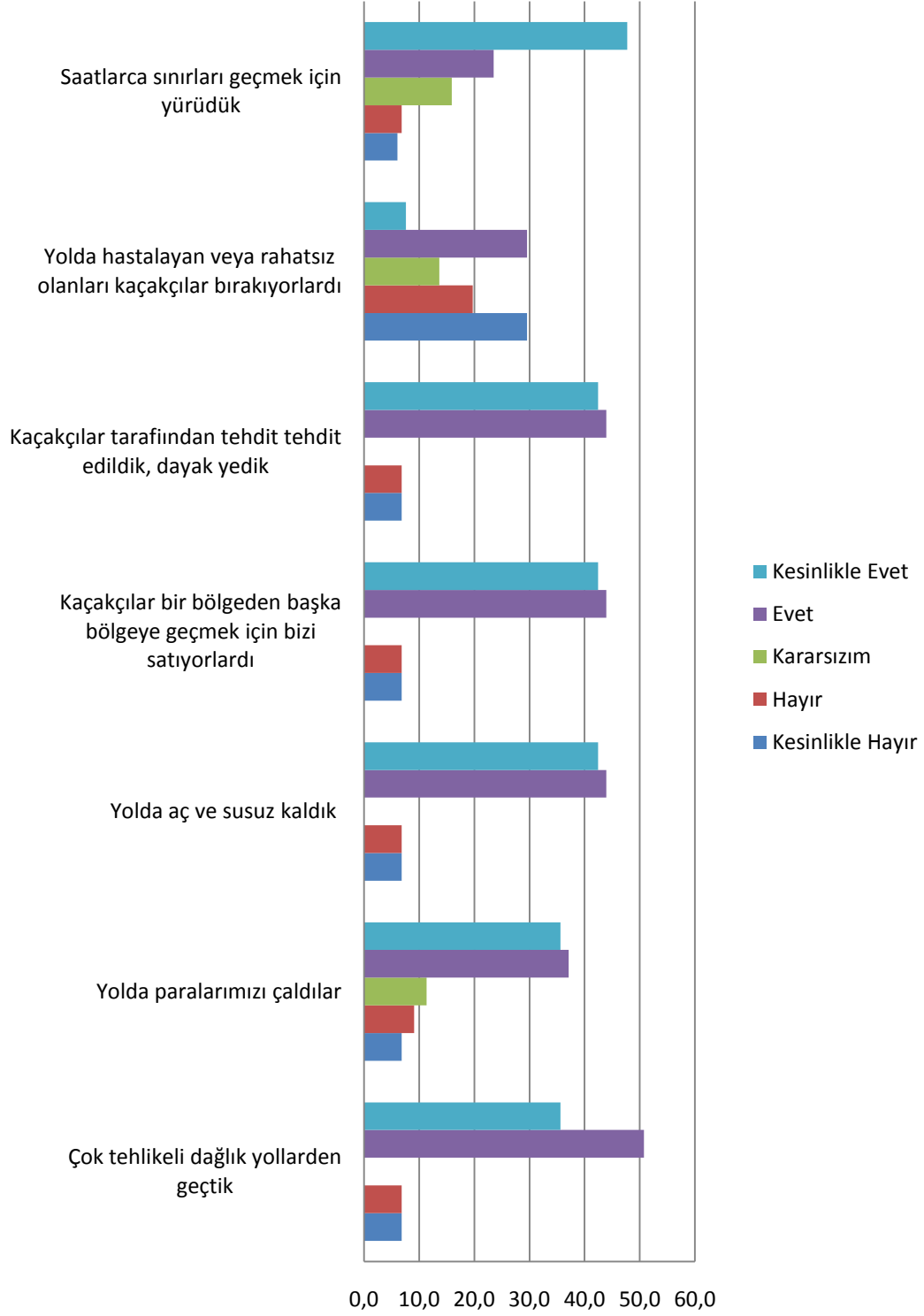
Sorular	Kesinlikle Hayır		Hayır		Kararsızım		Evet		Kesinlikle Evet		Total	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Çok tehlikeli dağlık yollardan geçtik	9	6.82	9	6.82	0	0.00	67	50.76	47	35.61	132	100
yolda paralarımızı çaldılar	9	6.82	12	9.09	15	11.36	49	37.12	47	35.61	132	100
yolda aç ve susuz kaldık	9	6.82	9	6.82	0	0.00	58	43.94	56	42.42	132	100
kaçakçılar bir bölgeden başka bölgeye geçmek için bizi satıyorlardı	9	6.82	9	6.82	0	0.00	58	43.94	56	42.42	132	100
kaçakçılartarafından tehdit edildik, dayak yedik	9	6.82	9	6.82	0	0.00	58	43.94	56	42.42	132	100
yoldahastalanan veya rahatsız olanları kaçakçılar bırakıyorlardı	39	29.55	26	19.70	18	13.64	39	29.55	10	7.58	132	100
Saatlerce sınırları geçmek için yürüdük	8	6.06	9	6.82	21	15.91	31	23.48	63	47.73	132	100

Yukarıdaki tabloda verilmiş olan frekans analizi sonuçlarına göre, ankete katılan 132 mülteçiden 114 kişi yani yaklaşık olarak %86'lık bir kısmı Afganistan – Türkiye yolunda çok dağlık ve tehlikeli yollardan geçtiklerini beyan etmişlerdir ve bunun yanında aynı soruya katılımcıların yüzde 14'ü hayır cevabını vermişlerdir;, bu soruya kararsız cevabı veren olmamıştır. Bu grupta bir diğer soruda katılımcıların yüzde 73'ü yolda paralarının çaldıklarını söylemiştir, yüzde 11.36'sı ise kararsızım cevabını vermiştir ve yüzde 16'sı da böyle bir olayla karşılaşmadıklarını söylemiştir. Bir diğer soruda ise, ankete katılanların 114'ü yolda aç ve susuz kaldıklarını iddia etmiştir;yüzde 14 oranında kişi de aynı soruya zıt cevabı vermiştir.. Bir diğer soruda ise, ankete katılanların 114'ü yolda bir bölgeden başka bir bölgeye geçerken göçmen tacirliğine maruz kalıp; kaçakçılar tarafından “satıldıklarını” söylemişlerdir ve yüzde 14 te aynı soruya zıt cevabı vermişlerdir. Bir diğer soruda ise, ankete katılanların 114'ü kaçakçılar tarafından tehdit edildiklerini ve dayak yediklerini iddia etmişler;ankete katılım sağlayanlarınyüzde 14ü ise aynı soruya tam tersi cevap vermişlerdir. Bu grubun bir diğer sorusunda katılımcıların yaklaşık olarak yüzde 37'si yolda hastalanan veya rahatsız olan insanların kaçakçılar tarafından bırakıldığını beyan etmişlerdir, ayrıca aynı soruya katılımcıların yüzde 13.64'ü kararsızım cevabını verirken;, yüzde 49'ü ise hayır cevabını vermişlerdir.. Bu grubun bir diğer sorusunda katılımcıların yaklaşık olarak yüzde 71'i sınırları

geçmek için saatlerce yürüdüklerini beyan etmişlerdir, ayrıca aynı soruya katılımcıların yüzde 15.91'ü kararsızım cevabını verirken, yüzde 13'ü ise hayır cevabını kullanmışlardır.



Yolda Yaşadıkları Sorunlar



Grafik 9: Katılımcıların Yolda Yaşadıkları Sorunlar

4.8.Katılımcıların Türkiye’de Karşılaştığı Sorunlara İlişkin Bulgular

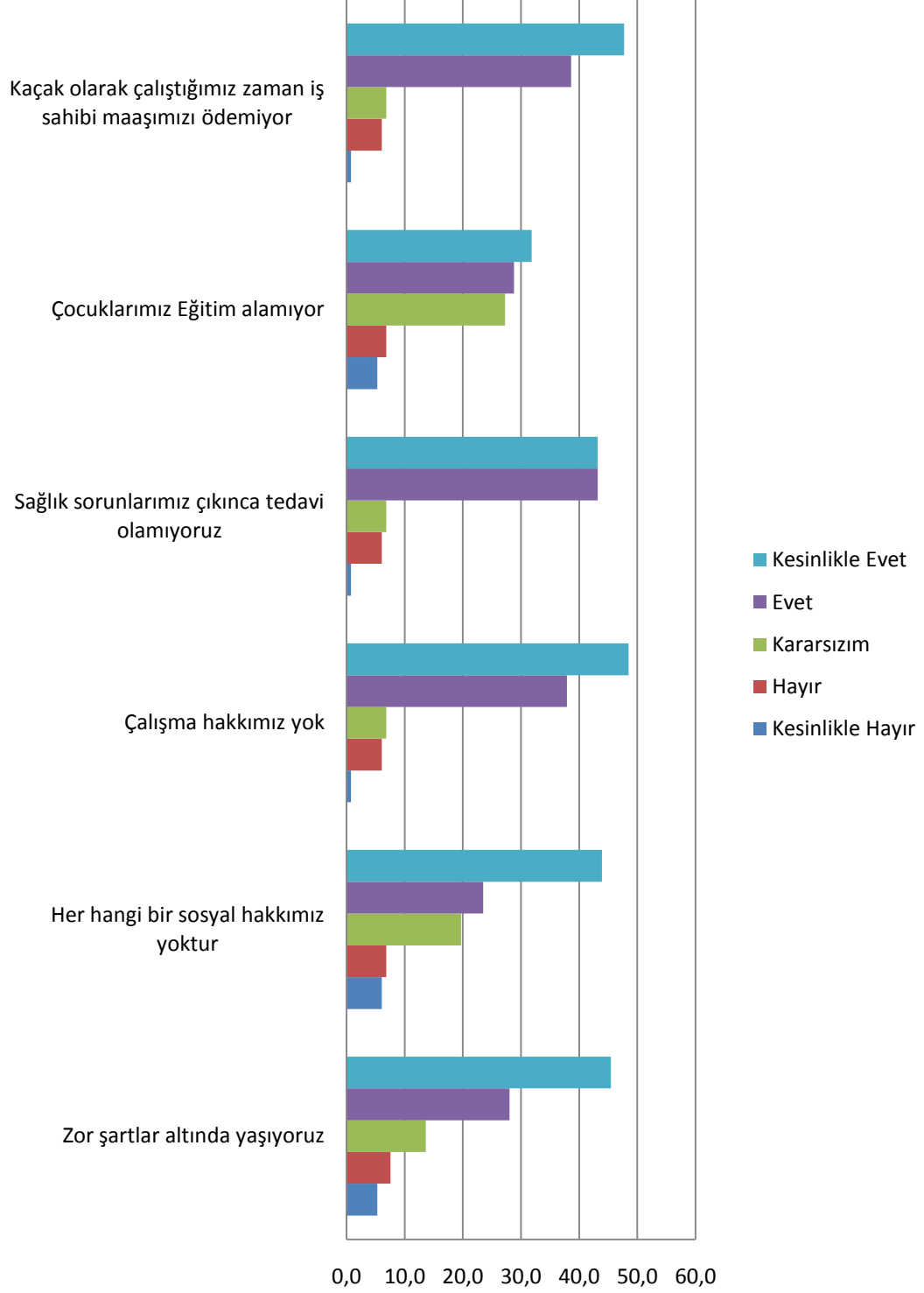
Katılımcıların Türkiye’de Karşılaştığı Sorunlar ile İlgili;

Tablo 16: Frekans Analizi-SPSS, Türkiye’deki Sorunları

Sorular	Kesinlikle Hayır		Hayır		Kararsızım		Evet		Kesinlikle Evet		Total	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Zor şartlar altında yaşıyoruz	7	5.30	10	7.58	18	13.64	37	28.03	60	45.45	132	100
Her hangi bir sosyal hakkımız yoktur	8	6.06	9	6.82	26	19.70	31	23.48	58	43.94	132	100
Çalışma hakkımız yok	1	0.76	8	6.06	9	6.82	50	37.88	64	48.48	132	100
Sağlık sorunlarımız çıkınca tedavi olamıyoruz	1	0.76	8	6.06	9	6.82	57	43.18	57	43.18	132	100
Çocuklarımız eğitim alamıyor	7	5.30	9	6.82	36	27.27	38	28.79	42	31.82	132	100
Kaçak olarak çalıştığımız zaman iş sahibi maaşımızı ödemiyor	1	0.76	8	6.06	9	6.82	51	38.64	63	47.73	132	100

Yukarıdaki tabloda verilmiş olan frekans analizi sonuçlarına göre, ankete katılan 132 mülteçiden 97 kişi yani %73.48’lik bir kısmı çok zor şartlar altında yaşıyor olduklarını belirtmişlerdir, bunun yanında aynı soruya 18 kişi yani katılımcıların yüzde 13.64’ü kararsız olduklarını söylemiştir ve - 17 kişi yani katılımcıların yaklaşık olarak yüzde 13’ü ise hayır cevabını kullanmışlardır. Ayrıca, bu grupta mülteçilere yöneltilen bir diğer soruda ise, herhangi bir sosyal hakka sahip olup olmadıkları sorulmuştur, bu soruya ise katılımcıların yüzde 67’si evet cevabı, yüzde 26’sı kararsızım cevabı ve yaklaşık yüzde 13’ü ise hayır cevabını vermişlerdir. . Bu grupta Türkiye’de çalışma hakkında sahip olup olmadıkları irdelenmiştir;, bu soruya katılımcıların yaklaşık yüzde 87’si Türkiye’de herhangi bir çalışma hakkına sahip olmadıklarını şeklinde yanıt vermiştir;, yüzde 7’si ise tam tersine çalışma hakkını haiz olduklarını belirtip; evet cevabı vermişlerdir. Bu grupta mülteçilere sorulan bir diğer soru ise, sağlık ve eğitim alanlarına yaşadıkları sıkıntılara ilişkindir. Bu soruya cevaben mülteçilerin yaklaşık olarak ortalama yüzde 70’i sağlık ve eğitim sorunlarının çok fazla olduklarını belirtmişler ve hatta sağlık problemleri olunca kimlikleri olmadığı için hastanelere alınmadıklarını söylemişlerdir. Bu gruptaki son sorusuna katılımcılara kaçak olarak çalışınca herhangi bir soruna karşılıp karşılaşmadıkları sorulmuştur. Mülteçilerin bu soruya yönelik cevapları ise; evet cevabı yaklaşık olarak yüzde 87, kararsızımcevabı yaklaşık olarak yüzde 7 ve hayır cevabı da yaklaşık olarak yüzde 7 şeklindedir.

Katılımcıların Türkiye'deki Sorunları



Grafik 10: Katılımcıların Türkiye'de Yaşadıkları Sorunlar

4.9.Katılımcıların Avrupa'ya Gitme Amacına İlişkin Bulgular

Katılımcıların Avrupa'ya Gitme Amacı ile İlgili;

Tablo 17: Katılımcıların Avrupa'ya Gitme Amacı

Sorular	Kesinlikle Hayır		Hayır		Kararsızım		Evet		Kesinlikle Evet		Total	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Güvenli bir ortamda yaşamak için	8	6.06	8	6.06	28	21.21	31	23.48	57	43.18	132	100
insan gibi yaşamak amacıyla	7	5.30	9	6.82	17	12.88	28	21.21	71	53.79	132	100
sosyal yaşam daha iyi olduğu için	4	3.03	9	6.82	9	6.82	42	31.82	68	51.52	132	100
Eğitim şartları daha iyi olduğu için	4	3.03	6	4.55	11	8.33	59	44.70	52	39.39	132	100
Çalışma şartları daha iyi olduğu için	4	3.03	8	6.06	9	6.82	53	40.15	58	43.94	132	100
insan hakları ve can güvenliği için	7	5.30	8	6.06	9	6.82	35	26.52	73	55.30	132	100

Yukarıdaki tabloda verilmiş olan frekans analizi sonuçlarına göre, ankete katılan 132 mülteçiden 88si yani %66.66'lık bir kısmı Afganistan'dan güvenli bir ortamda yaşayamadıklarından ülkelerini terkedip mülteci statüsüne geçiş yaptıklarını belirtmiştir.. Ayrıca, ankete katılanların yüzde 21'i bu soruya kararsızım şeklinde yanıt vermişlerdir;, bununla birlikte, anketi cevaplayan mültecilerin toplam yüzde 12'si yani 16 kişi aynı soruya hayır yanıtını vermişlerdir.

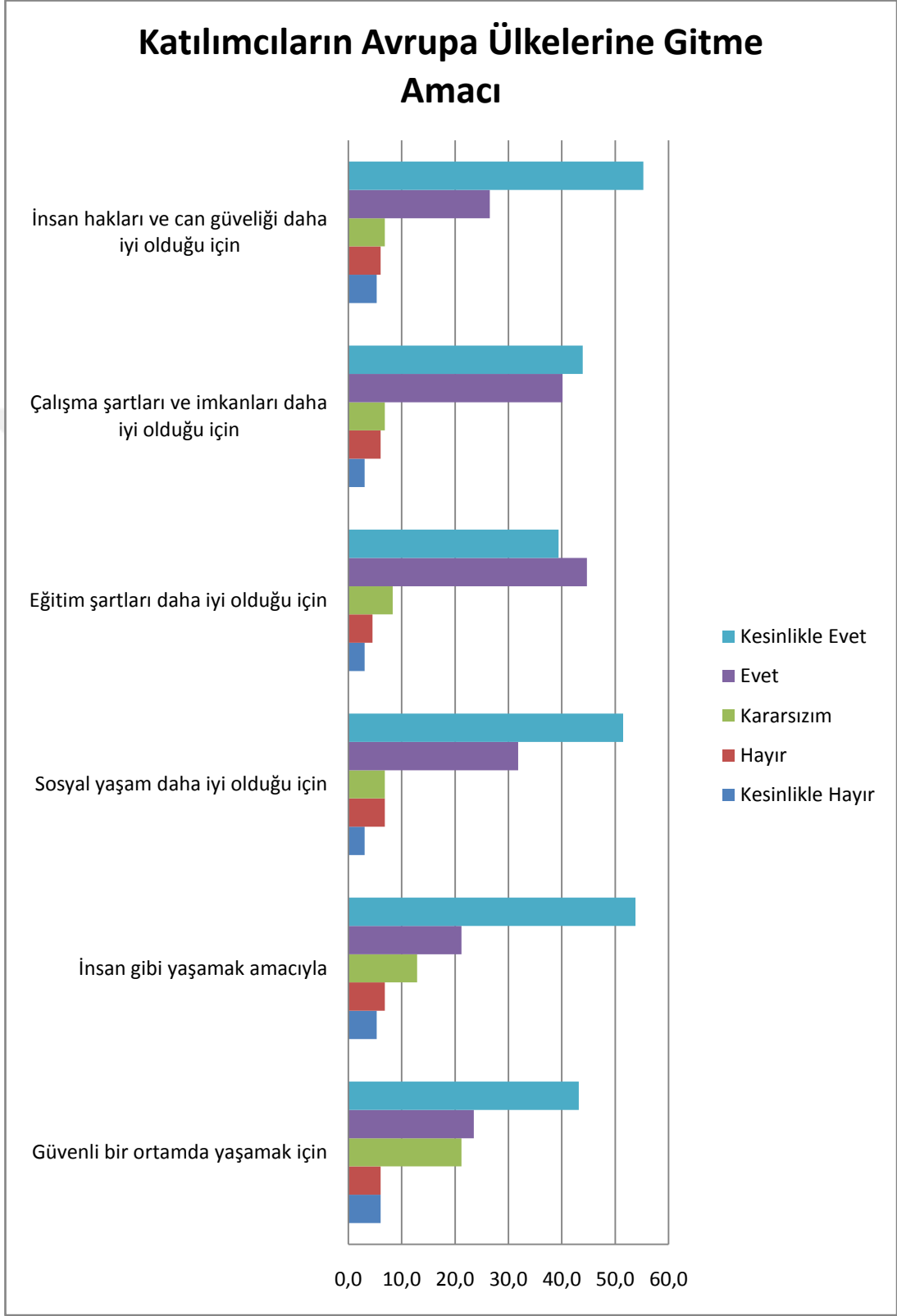
Bu grupta mülteçilere yöneltilen bir diğer soru ise, Avrupa ülkelerinde sosyal yaşamın daha iyi ve standartların daha yüksek olmasından dolayı Avrupa'ya gitme ideallerinin olup olmadığı şeklindedir. r. Bu soruya ise mültecilerin yüzde 83'ü yani katılımcıların 110 kişisi evet cevabı vermiş; katılımcıların yüzde 7'si yani 9 kişi kararsız olduklarını söylemiş ve 13 kişi yani katılımcıların yüzde 10'u hayır cevabını kullanmıştır.

Bu grupta katılımcılara sorulan bir diğer soru ise Avrupa ülkelerindeki eğitim koşullarının daha iyi olmasından dolayı Avrupa'ya göçü tercih edip etmedikleri şeklindedir. Bu soruya ise, katılımcıların yüzde 84'ü evet cevabını vermiş; yüzde 8'i kararsız olduklarını belirtip ve diğer bir yüzde sekizlik grup ise hayır cevabını vermiştir.

Ayrıca bu grupta katılımcılara Avrupa ülkelerindeki çalışma şartlarının iyiliği dolayısıyla Avrupa'ya göç etmek isteyip istemedikleri sorulmuş ve katılımcıların

çoğu yani yaklaşık yüzde 84'ü evet cevabı, yüzde 7'si kararsızım ve yüzde 9'u ise hayır cevabını kullanmışlardır.





Grafik 11: Katılımcıların Avrupa Ülkelerine Gitme Amacı

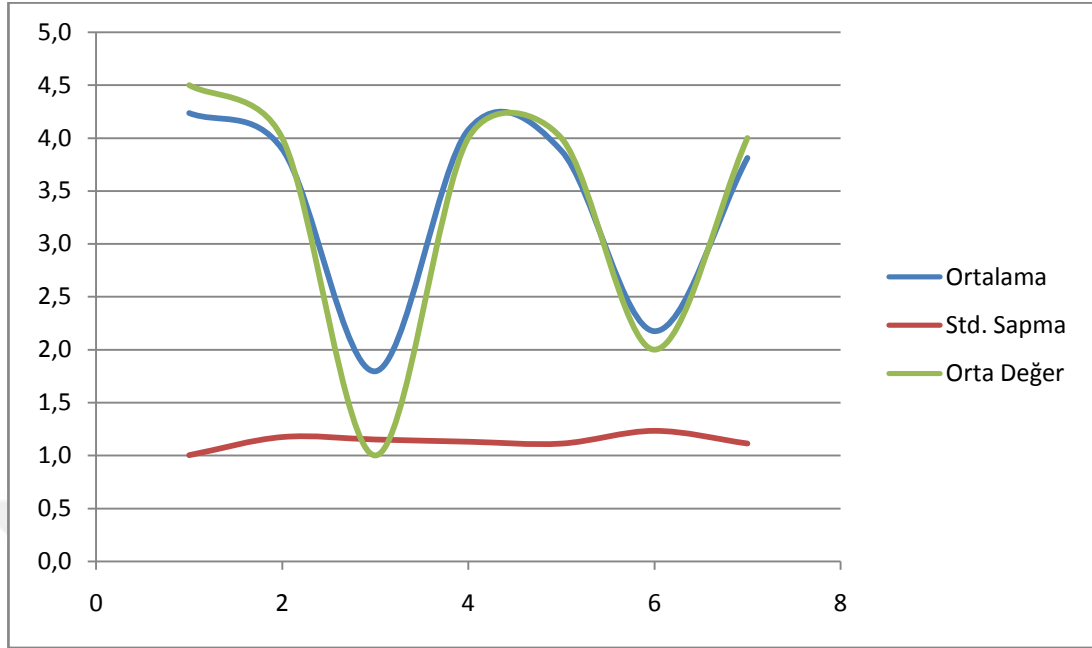
Tüm katılımcılar bütün soruları tam olarak cevaplamıştır, bu yüzden eksik ve geçerli değerler bütün sorular için sırasıyla 0 ve 132 dir. Olası cevaplanacak 5 seçeneğin her birisine ayrı ayrı ağırlık (Değer) verilmiştir. Kesinlikle hayır 1 ağırlığında, Hayır 2 ağırlığında, Kararsızım 3 ağırlığında, Evet 4 ağırlığında ve Kesinlikle Evet 5 ağırlığındadır. Her bir soru değeri 4 olan bir dağılıma sahiptir. IBM SPSS STATISTICS kullanılarak, Ortalama (ortalama seçenek değeri), Ortanca Değer (orta seçenek değeri) ve Standart Sapma (seçeneklerin değişim miktarı) hesaplanmıştır. Standart Sapması sıfıra yakın olan bir soru, o soruda seçeneklerin ortalamaya daha yakın olduğunu göstermekte, tam tersine Standart Sapma değeri yüksek olan bir soru, o soruda seçeneklerin çok geniş bir Range (Dağılım) ile dağıldığını göstermektedir.

Tablo 18: Katılımcıların Maddi Durumu

Sorular	Eksik	Geçerli	Ortalama	Std. Sapma	Orta Değer
Afganistan'da iyi bir gelire sahiptim	0	132	4.2	1.003	5
Yaşadığım bölgede işsizlik oranı çok yüksekti	0	132	3.9	1.174	4
NATO güçlerinin çıkmasıyla birlikte ekonomi çöktü	0	132	4.0	1.151	5
Güvenlik ve istikrarsızlık nedenleriyle işimi kaybettim	0	132	4.1	1.130	4
Devam eden savaşlar nedeniyle ile iç sermaye de yurtdışına taşındı	0	132	3.9	1.112	4
Talibanın yanında DAİŞ'in ortaya çıkışıyla yabancıların ülkede yatırımını durdurdu	0	132	3.6	1.232	4
İstikrarsızlık ve yabancıların yatırımı durmasıyla birlikte işsizlik oranı daha da arttı	0	132	3.8	1.113	4

Tabloda gösterildiği üzere, bu bölümün analiz sonuçları; genel olarak değerlendirildiğinde katılımcıların çoğu “*Evet*” cevabını verdiğini göstermektedir. Birinci ve üçüncü sorular için ise, katılımcıların çoğu “*Kesinlikle Evet*” seçeneğini seçmiş oldukları görülmektedir. Ayrıca, analiz sonuçlarına göre; altıncı soru en çok değişime (Std. Sapma= 1.232) ve birinci soru ise en az değişime (Std. Sapma= 1.003) sahiptir.

Aşağıda Ortalama, Std. Sapma ve Ortanca Değer; yukarıdaki tabloda belirtilen sorular için grafiği daha belirgin bir şekilde sonuçların görülebilmesi ve kolayca değerlendirilebilmesi için verilmiştir.



Grafik 12: Katılımcıların Maddi Durumu

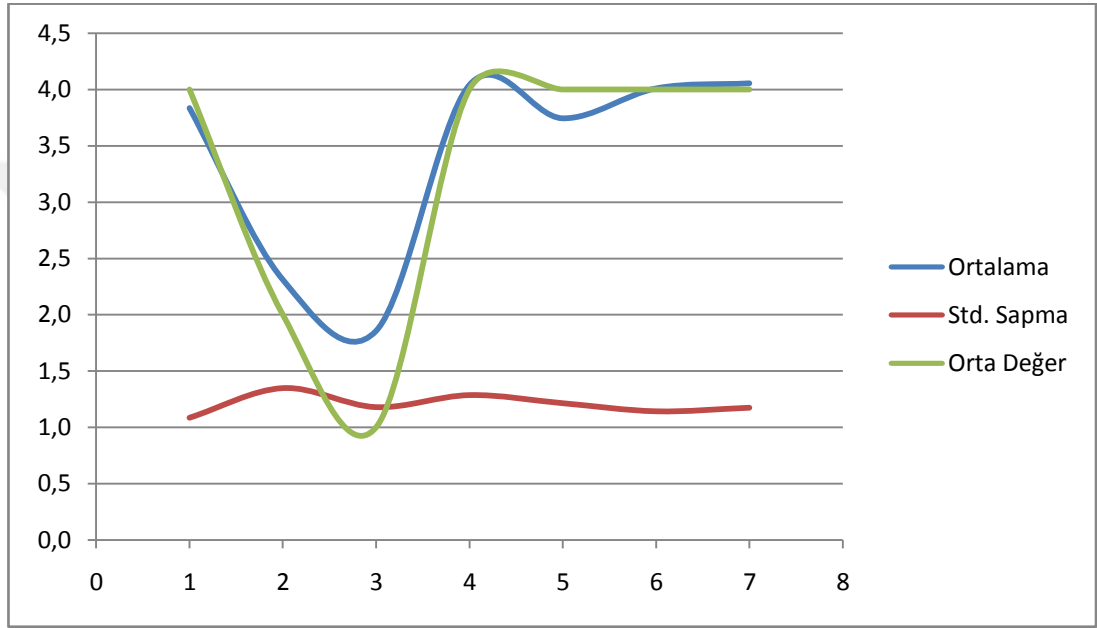
Tablo 19: Katılımcıların Eğitim Durumu

Sorular	Eksik	Geçerli	Ortalama	Std. Sapma	Orta Değer
Savaşlar ve istikrarsızlıklar eğitimimi devam edememe neden oldu	0	132	3.8	1.085	4
Fakirlik yüzünden eğitimime devam ettiremedim	0	132	4.2	1.349	5
Talibanın okulları yakmasıyla çocuklarım eğitimine devam edemedi	0	132	3.9	1.180	5
Yaşadığım bölgede Talibanın etkili olması ve kızların okula gitmelerini yasakladığı için çocuklarım eğitimsiz kaldı	0	132	4.0	1.286	4
Yaşadığım şehirde üniversite olmadığı ve ekonomik sıkıntıdan diğer şehirlere gidemediğim için eğitimimi devam ettiremedim	0	132	3.7	1.215	4
Ailemin tek ekmek getireni olduğum için eğitimime devam edemedim	0	132	4.0	1.142	4
Taliban tarafından okula devam ettiğim takdirde ölümle tehdit edildim	0	132	4.1	1.174	4

Tabloda gösterildiği üzere, bu bölümün analiz sonuçları; genel olarak değerlendirildiğinde katılımcıların çoğu gene “Evet” seçeneğini seçtiklerini göstermektedir. İkinci ve üçüncü sorular için ise, katılımcıların çoğu “Kesinlikle Evet” seçeneğini seçmiş oldukları görülmektedir. Ayrıca, analiz sonuçlarına göre;

ikinci soru en çok değişime (Std. Sapma= 1.349) ve birinci soru ise en az değişime (Std. Sapma= 1.085) sahiptir.

Aşağıda Ortala, Std. Sapma ve Ortanca Değer, yukarıdaki tabloya ait sorular için grafiği daha belirgin bir şekilde sonuçların görülebilmesi ve kolayca değerlendirilebilmesi için verilmiştir.



Grafik 13: Katılımcıların Eğitim Durumu

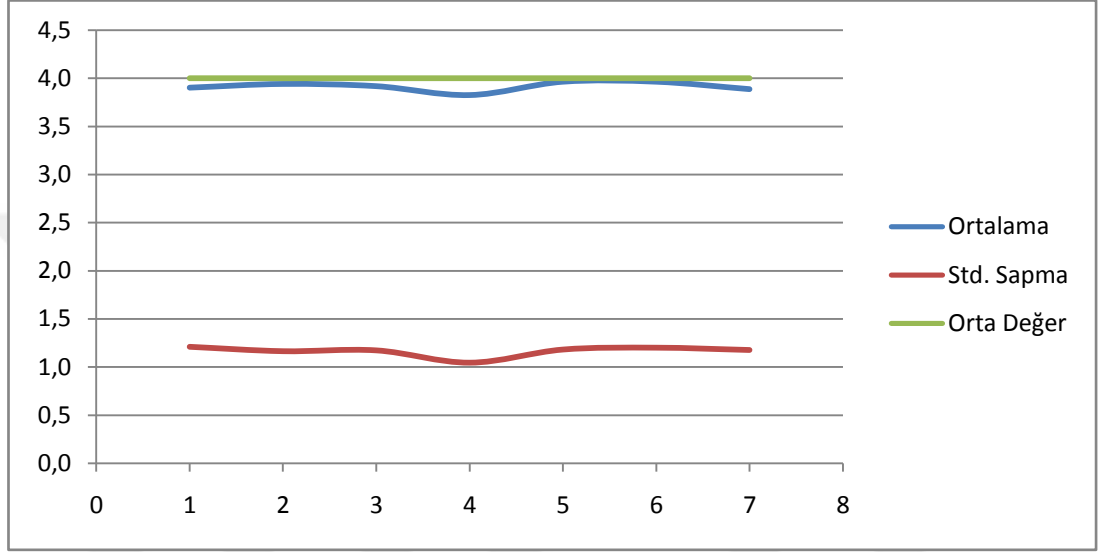
Tablo 20: Katılımcıların Çalışma Durumu

Sorular	Eksik	Geçerli	Ortalama	Std. Sapma	Orta Değer
Afganistan'da çok iyi bir işe sahiptim	0	132	3.9	1.210	4
Güvenlik nedeniyle işimi kaybettim	0	132	3.9	1.164	4
Yabancı kurumda çalışıyordum ve işim çok iyiydi	0	132	3.9	1.172	4
Amerikalılarla birlikte çalışıyordum ve onların çıkmasıyla işimi kaybettim	0	132	3.8	1.045	4
Çok uğraştığıma rağmen iş bulamadım ve o yüzden şuan buradayım	0	132	4.0	1.181	4
Yabancı bir şirkette çalışıyordum güvenlik sebebiyle kapandı	0	132	4.0	1.201	4
Yaşadığım yerde savaş devam ediyordu işimi kaybettim	0	132	3.9	1.176	4

Tabloda gösterildiği üzere, bu bölümün analiz sonuçları; genel olarak değerlendirme yapıldığında katılımcıların tümünün “Evet” seçeneğini seçtiğini görmekteyiz..Ayrıca,

bu bölümün analiz sonuçlarına göre; birinci soru en çok değişime (Std. Sapma= 1.210) ve dördüncü soru ise en az değişime (Std. Sapma= 1.045) sahiptir.

Aşağıda Ortala, Std. Sapma ve Ortanca Değerler bazında yukarıdaki tabloyaait veriler analiz edilmiştir:



Grafik 14: Katılımcıların Çalışma Durumu

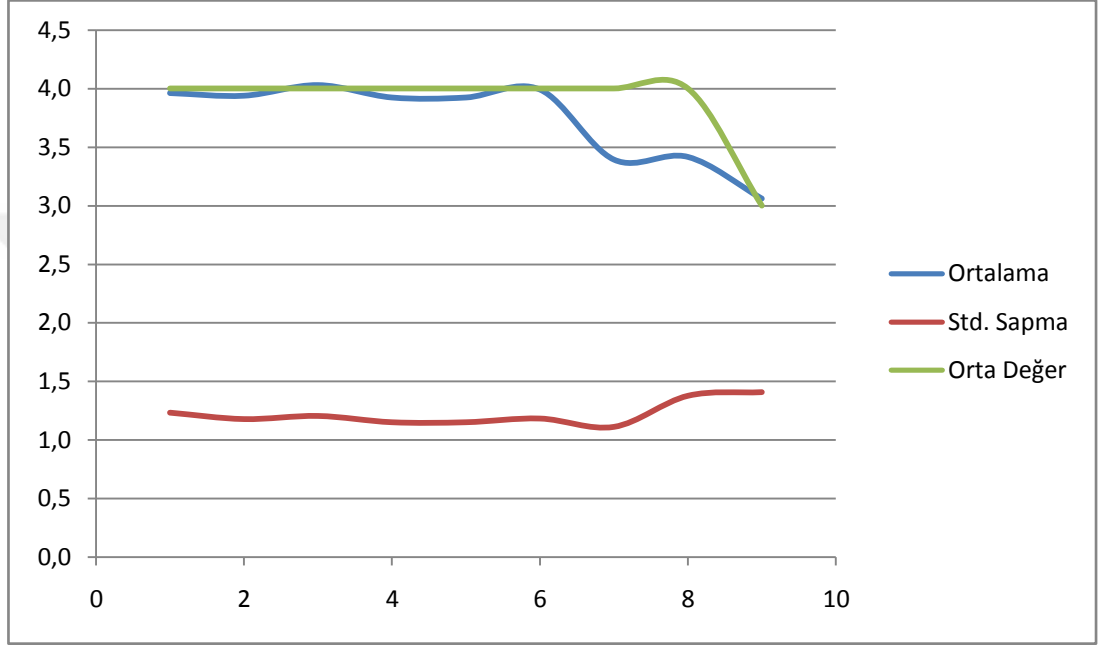
Tablo 21: Katılımcıların Yaşadıkları Bölgenin Güvenlik Durumu

Sorular	Eksik	Geçerli	Ortalama	Std. Sapma	Orta Değer
Yaşadığım bölge Talibanın elindeydi	0	132	4.0	1.232	4
Yaşadığım bölge savaş bölgesiydi	0	132	3.9	1.177	4
Çalıştığım bölge Teröristlerin elindeydi	0	132	4.0	1.204	4
Her geçen gün istikrarsızlıklar artmaya devam devam ediyordum	0	132	3.9	1.150	4
Yaşadığımız yerde geceleyin Taliban saldırıyorlardı	0	132	3.9	1.150	4
Devlette çalışıyordum Taliban'dan ölümle tehditalyordum	0	132	4.0	1.182	4
Can güvenliğimiz yoktu	0	132	3.4	1.110	4
Kaldığım yerde güvelik ve istikrarsızlık sebebiyle işsizlik arttı	0	132	3.4	1.376	4
Hergün patlama ve insan öldürme vardı	0	132	3.1	1.407	3

Tabloda da gösterildiği gibi bu bölümün analiz sonuçları; genel olarak değerlendirme yapıldığında katılımcıların çoğunluğu “*Evet*” seçeneğini seçtiklerini görmekteyiz. . Sadece bu bölümün son sorusunda katılımcılar çoğunlukla “*Karasızım*” seçeneğini seçmişlerdir. Ayrıca, bu bölümün analiz sonuçlarına göre; sonuncu soru en çok

değişime (Std. Sapma= 1.407) ve yedinci soru ise en az değişime (Std. Sapma= 1.110) sahiptir.

Aşağıda Ortala, Std. Sapma ve Ortanca Değer bazında yukarıda belirtilmiş tabloya ait veriler analiz edilmiştir.



Grafik 15: Katılımcıların Yaşadıkları Bölgenin Güvenlik Durumu

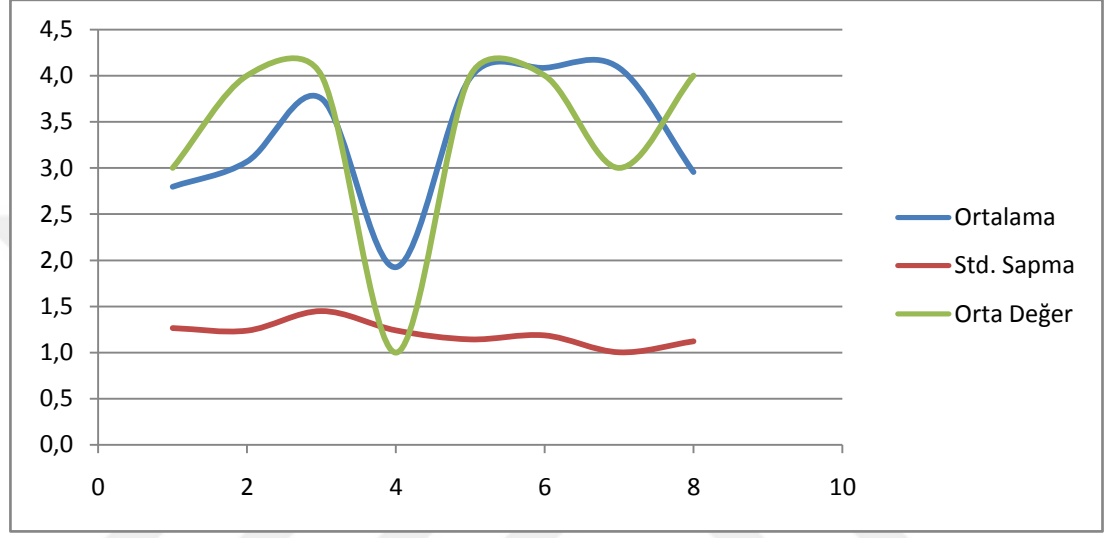
Tablo 22: Katılımcıların Ülkelerinden Ayrılma Nedeni

Sorular	Eksik	Geçerli	Ortalama	Std. Sapma	Orta Değer
Uzun süren ve bitmeyen savaşlar için	0	132	3.0	1.265	4
Hayatımız güvende olmadığı için	0	132	3.1	1.237	4
Her gün yaşam şartları zorlaştığı için	0	132	3.9	1.448	5
Ekonomik durumumuz kötüleştiği için	0	132	3.1	1.239	4
Çocuklarımızın geleceği için	0	132	4.0	1.142	5
Hayatta kalabilmek için	0	132	2.9	1.185	3
Gelecekte istikrarın sağlanmasını güvenmediğimiz için	0	132	4.1	1.003	4
Can güvenliğimiz olmadığı için.	0	132	3.0	1.122	4

Tabloda da gösterildiği gibi bu bölümün analiz sonuçları; genel olarak değerlendirme yapıldığında katılımcıların çoğunluğu “Evet” seçeneğini seçtiklerini görmekteyiz. Bu bölümün üçüncü ve beşinci sorularında katılımcılar çoğunlukla “Kesinlikle Evet” seçeneğini seçmişlerdir, altıncı soruda ise katılımcıların büyük kısmının “Kararsızım”

seçeneğini seçtiklerini görmekteyiz. Ayrıca, bu bölümün analiz sonuçlarına göre; üçüncü soru en çok değişime (Std. Sapma= 1.448) ve yedinci soru ise en az değişime (Std. Sapma= 1.003) sahiptir.

Aşağıda Ortala, Std. Sapma ve Ortanca Değer bazında yukarıdaki tabloya ait veriler analiz edilmiştir



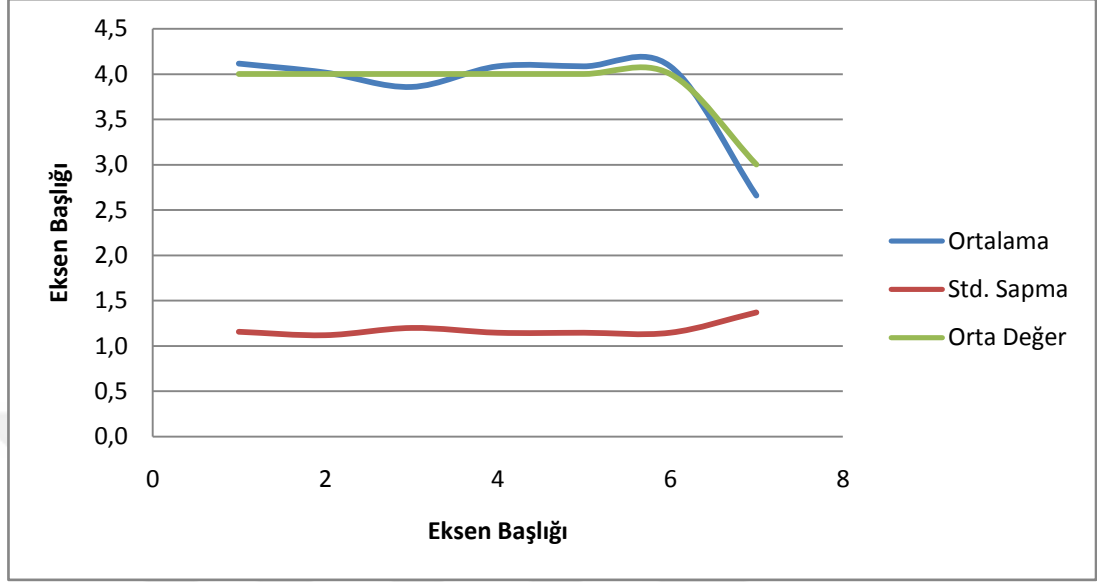
Grafik 16: Katılımcıların Ülkelerinden Ayrılma Nedeni

Tablo 23: Katılımcıların Yolda Yaşadıkları Sorunlar

Sorular	Eksik	Geçerli	Ortalama	Std. Sapma	Orta Değer
Çok tehlikeli dağlık yollardan geçtik	0	132	4.1	1.157	4
Yolda paralarımızı çaldılar	0	132	4.0	1.119	4
Yolda aç ve susuz kaldık	0	132	3.9	1.199	4
Kaçakçılar bir bölgeden başka bölgeye geçmek için bizi satıyorlardı	0	132	4.1	1.146	4
Kaçakçılar tarafından tehdit edildik, dayak yedik	0	132	4.1	1.146	4
Yolda hastalanan veya rahatsız olanları kaçakçılar bırakıyorlardı	0	132	4.1	1.146	4
Saatlerce sınırları geçmek için yürüdük	0	132	4.0	1.369	5

Tabloda da gösterildiği gibi bu bölümün analiz sonuçları; genel olarak değerlendirildiğinde katılımcıların çoğunluğunun “Evet” seçeneğini seçtiklerini görmekteyiz. Bu bölümün sonuncu sorusunda ise katılımcılar çoğunlukla “*Kesinlikle Evet*” seçeneğini seçmişlerdir. Ayrıca, bu bölümün analiz sonuçlarına göre; sonuncu soru en çok değişime (Std. Sapma= 1.369) ve ikinci soru ise en az değişime (Std. Sapma= 1.119) sahiptir.

Aşağıda Ortala, Std. Sapma ve Ortanca Değer bazında yukarıdaki tabloya ait veriler analiz edilmiştir.



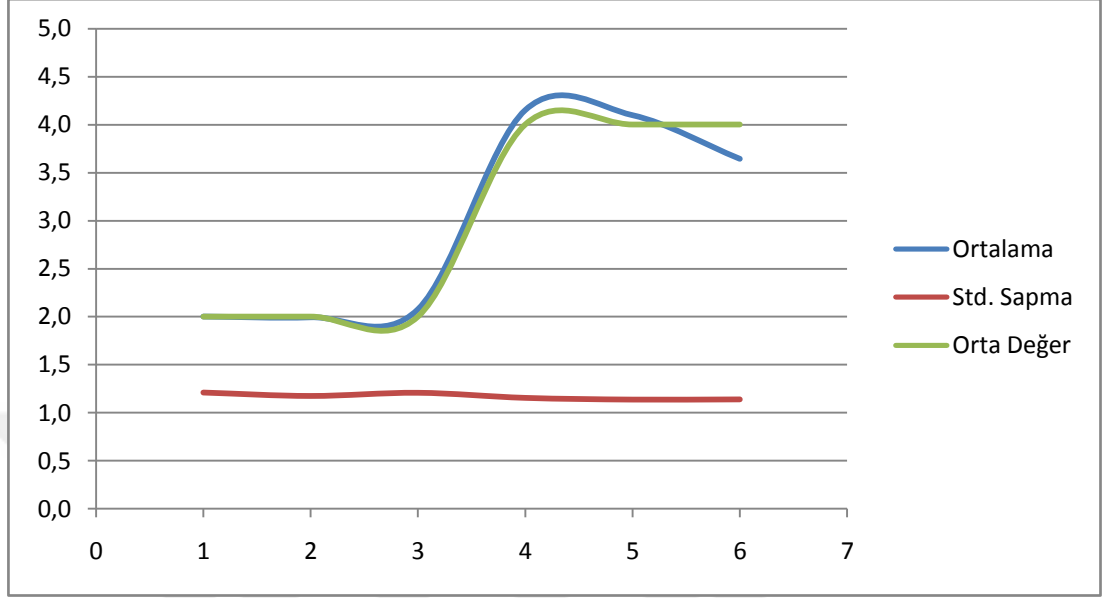
Grafik 17: Katılımcıların Yolda Yaşadıkları Sorunlar

Tablo 24: Katılımcıların Türkiye'deki Sorunları

Sorular	Eksik	Geçerli	Ortalama	Std. Sapma	Orta Değer
Zor şartlar altında yaşıyoruz	0	132	4.0	1.211	5
Her hangi bir sosyal hakkımız yoktur	0	132	4.1	1.175	5
Çalışma hakkımız yok	0	132	4.0	1.208	5
Sağlık sorunlarımız çıkınca tedavi olamıyoruz	0	132	4.1	1.156	5
Çocuklarımız Eğitim alamıyor	0	132	4.2	1.138	5
Kaçak olarak çalıştığımız zaman iş sahibi maaşımızı ödemiyor	0	132	4.1	1.140	5

Tabloda da gösterildiği gibi bu bölümün analiz sonuçları; genel olarak değerlendirme yapıldığında çoğunlukla katılımcıların tümü “Kesinlikle Evet” seçeneğini seçtiklerini göstermektedir. Ayrıca, bu bölümün analiz sonuçlarına göre; birinci soru en çok değişime (Std. Sapma= 1.211) ve beşinci soru ise en az değişime (Std. Sapma= 1.138) sahiptir.

Aşağıda Ortala, Std. Sapma ve Ortanca Değer bazında yukarıdaki tabloya ait veriler analiz edilmiştir



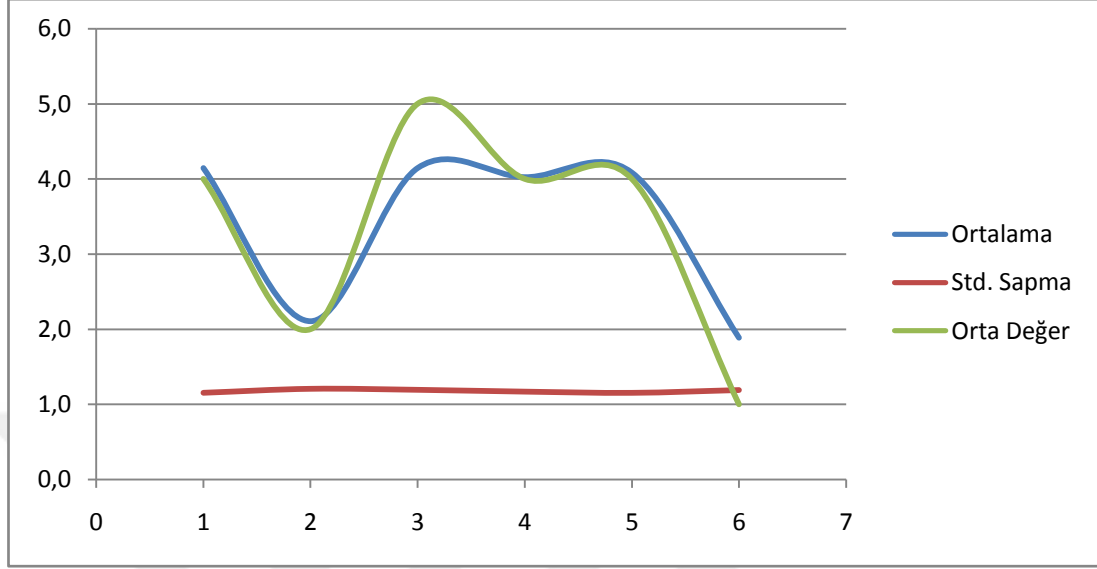
Grafik 18: Katılımcıların Türkiye'deki Sorunları

Tablo 25: Katılımcıların Avrupa'ya Gitme Amacı

Sorular	Eksik	Geçerli	Ortalama	Std. Sapma	Orta Değer
Güvenli bir ortamda yaşamak için	0	132	4.1	1.153	5
İnsan gibi yaşamak amacıyla	0	132	4.0	1.206	5
Sosyal yaşam daha iyi olduğu için	0	132	4.1	1.192	5
Eğitim şartları daha iyi olduğu için	0	132	4.0	1.169	4
Çalışma şartları daha iyi olduğu için	0	132	4.1	1.153	5
İnsan hakları ve can güvenliği için	0	132	4.1	1.189	5

Tabloda da gösterildiği gibi bu bölümün analiz sonuçları; genel olarak değerlendirme yapıldığında katılımcıların çoğunluğu “Kesinlikle Evet” seçeneğini seçtiklerini göstermektedir. Bu bölümün dördüncü sorusunda ise katılımcılar çoğunlukla “Evet” seçeneğini seçmişlerdir. Ayrıca, bu bölümün analiz sonuçlarına göre; ikinci soru en çok değişime (Std. Sapma= 1.206) ve birinci ile beşinci soruları ise en az değişime (Std. Sapma= 1.153) sahiptir.

Aşağıda Ortala, Std. Sapma ve Ortanca Değer bazında yukarıdaki tabloya ait veriler analiz edilmiştir



Grafik 19: Katılımcıların Avrupa'ya Gitme Amacı

4.10. Analiz Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Toplam 132 kişi ile yapılmış olan ve SPSS IBM STATISTICS programı vasıtasıyla frekans analizi yapılmış olan anketin analiz sonuçlarına ve yukarıdaki açıklamalar ile birlikte tablodaki değerler ve grafikler inceleme ve değerlendirme altına alınıp irdelenirse aşağıdaki sonuçlar elde edilecektir;

- Katılımcıların çoğunluğu Afganistan'da devam eden iç savaşlar ve istikrarsızlıklar nedenleriyle eğitimine devam edememiştir ve bunun için de ailesi ve çocuklarının geleceği için ülkeyi terk edip, diğer ülkelere (özellikle Avrupa ülkelerine) sığınmayı tercih etmişlerdir.
- Katılımcıların büyük oranda fakirlik ve geçinememekten dolayı eğitimlerine devam edemediklerini belirtmişlerdir.
- Katılımcıların çoğu okulların Taliban terör örgütü tarafından yakılmasıyla çocuklarının eğitimsiz kaldığını beyan edip; çocuklarının eğitimine devam edebilmeleri için ülkelerini terk ettiklerini belirtmişlerdir.

- Katılımcıların çok büyük bir kısmı ise yaşadıkları bölgede Taliban'ın etkili olduğunu iddia edip, bu terör örgütün bu bölgelerde kızların okula gitmesini yasakladığını beyan etmişlerdir ve çocuklarının eğitimsiz kalmamaları için Avrupa ülkelerine gitmeyi karar verdiklerini belirtmişlerdir.
- Bu ankete göre katılımcıların çoğu eğitimsizdir;ve eğitimsizlik nedeni olarak da yaşadığı yerde üniversitelerin bulunmaması ve ekonomik sıkıntıların varlığını göstermişlerdir.
- Katılımcıların bir kısmı da eğitimsiz kalma nedeni olarak evi geçindirme zorunluluğunu vurgulamış; bu nedenle eğitimi geri plana atmak zorunda kaldıklarını belirtmiştir.. Ankete katılanların diğer bir kısmı ise eğitimsiz olma nedenini, eğitime devam ettiği takdirde Taliban terör örgütü tarafından ölümle tehdit edilme durumu olarak ortaya koymuşlardır.
- Katılımcıların çoğu kendi ülkesinde çok iyi bir gelire sahip olduklarını söylemiştir.
- Katılımcıların yüzde 80'inden fazlası Afganistan'da yaşadıkları bölgede işsizlik oranının çok yüksek olduğunu söylemişlerdir. Buna paralel olarak da iyi bir iş bulmak için ülkelerini terkettiğini belirtmişlerdir.
- Katılımcıların yüzde 70'in üzerinde bir kısmı NATO'nun kısmi olarak çekilmesiyle birlikte Afganistan ekonomisinin çöktüğünü söylemişlerdir.
- Katılımcıların çoğu işsizlik ve istikrarsızlık nedenleriyle işlerini kaybettiklerini söylemiştir.
- Katılımcıların çok önemli bir bölümü ise, devam eden savaşlar nedeniyle iç sermayenin yurtdışına taşındığını iddia etmişlerdir.
- Katılımcıların çok büyük bir kısmı, Taliban terör örgütünün yanı sıra IŞİD'in ortaya çıkmasıyla yabancı yatırımcıların Afganistan'daki yatırımlarını durdurduğunu söylemişlerdir.
- Yukarıdaki bütün bu nedenler, ülkede ekonominin çökmesine ve işsizlik oranının artmasına sebep olmuştur.
- Ankete katılanların yüzde seksen üzeri bir kısmı savaşlar ve istikrarsızlıklar nedeniyle eğitimlerine devam edemediklerini belirtmişlerdir.

- Fakirlik ve yoksulluk sebebiyle eğitimlerine devam edemeyenler, katılımcıların yaklaşık yüzde doksan ikisini oluşturmuştur.
- Katılımcıların ortalama yüzde sekseninden fazlası eğitimlerine devam edememe nedenlerini şu şekilde açıklamışlardır: ; Taliban'ın okulları ateşe vermesi, kızların okula gitmesinin Taliban tarafından yasaklanması,, yaşadıkları bölgede üniversitenin bulunmaması;ekonomik sıkıntılardan dolayı diğer şehirlere göç edememek, 1, aileyi geçindirme gayesiyle çalışmak zorunda olmak, ve okula devam etmemeleri konusunda Taliban tarafından tehdit edilmeleri.
- Yukarıdaki tablolar, grafikler, analiz sonuçları ve açıklamalardan yola çıkarak;aşağıdaki çıkarımlara varabiliriz:
Katılımcıların çoğu kendi ülkesinde iyi bir gelire sahip olmalarına rağmen mülteci olmaya karar vermiştir. Nitekim güvenlik nedeniyle işlerini kaybetmişlerdir, bu mültecilerden bazıları Amerikan askerleriyle çalıştıkları için Taliban tarafından ölümlerle tehdit edilmiştir. İş bulmaya çok çaba göstermelerine rağmen sonuç alamamışlardır. Yabancı sermayeli şirketlerde çalışanlar güvenlik nedeniyle şirketlerinin kapanmasından dolayı işsiz kalmışlardır. ;ayrıca yaşadıkları yerlerdeki süregelen savaş ve huzursuzluk ortamı nedeniyle ülkelerini terk etmeye karar vermişlerdir.
- . Katılımcıların çoğu bitmek bilmeyen savaşlar yüzünden diğer ülkelere sığınmaya karar vermiştir. Ayrıca katılımcıların çoğu gün geçtikçe yaşam şartlarının zorlaştığını delil göstermiştir. Buna ilaveten, çocuklarının geleceğinden endişe etmelerinden ötürü;, ekonomik olarak bir buhran dönemine girmeleri; , can güvenliği sorununun yaşanması nedenleriyle diğer ülkelere sığınmalarında etmen olan hususlardır.
- Afgan mültecilerin, Afganistan – Türkiye yolunda karşı karşıya kaldıkları sorunlar göz önünde bulundurulduğunda aşağıdaki sonuçları çıkartabiliriz:: Mültecilerin çoğu; yolda çok tehlikeli ve dağlık yollardan saatlerce yürüyerek geçtiklerini, yolda aç ve susuz kaldıklarını ve hırsızlar tarafından soyulduklarını belirtmiştir. Ayrıca, bir bölgeden diğer bir bölgeye geçtiklerinde kaçakçılar tarafından başka kaçakçılara satıldıklarını

belirtmişlerdir. Buna ilaveten, kaçakçılar tarafından tehdit edildiklerini, dayak yediklerini beyan edip yolda hastalanan veya rahatsız olanların da kaçakçılar tarafından yolda bırakıldığını söylemişlerdir.

- Mültecilere, Avrupa ülkelerine gitme amaçları sorulduğunda şu yanıtlarla karşılaşılmıştır: Mültecilerin çoğu bu ülkelere sığınma nedenlerinin, güvenli bir ortamda yaşamak, Avrupa’da sosyal yaşamın daha iyi olması, bu ülkelerde eğitim standartlarının daha iyi olması, çalışma şartlarının daha iyi olması ve insan haklarına saygı şeklinde belirtmişlerdir.

Mültecilerin Türkiye’deki durumları ve hangi sorunlarla karşı karşıya kaldıkları ile ilgili sorulan sorulara yönelik olarak da aşağıdaki sonuca ulaşılmıştır, ; Mülteciler Türkiye’de çok zor şartlar altında çalışmaktadırlar ;zira çalışma izinleri olmadığından kaçak olarak çalışmakta ve düşük ücretle çok zor işleri ifa etmektedirler.. Herhangi bir sosyal hakkı haiz değildirler; buna ilaveten hastalanınca ve sağlık bir sorunu ortaya çıkınca, kimlikleri olmadığı için hastaneye alınmadıklarını ve tedavi göremediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca kaçak olarak çalıştıkları için, ücretlerinin ödenmesi iş sahibinin vicdanına ve takdirine bağlıdır ve herhangi bir yasal hakları olmadığından çalıştıklarında hakları alma konusunda da büyük zorluk yaşamaktadırlar.

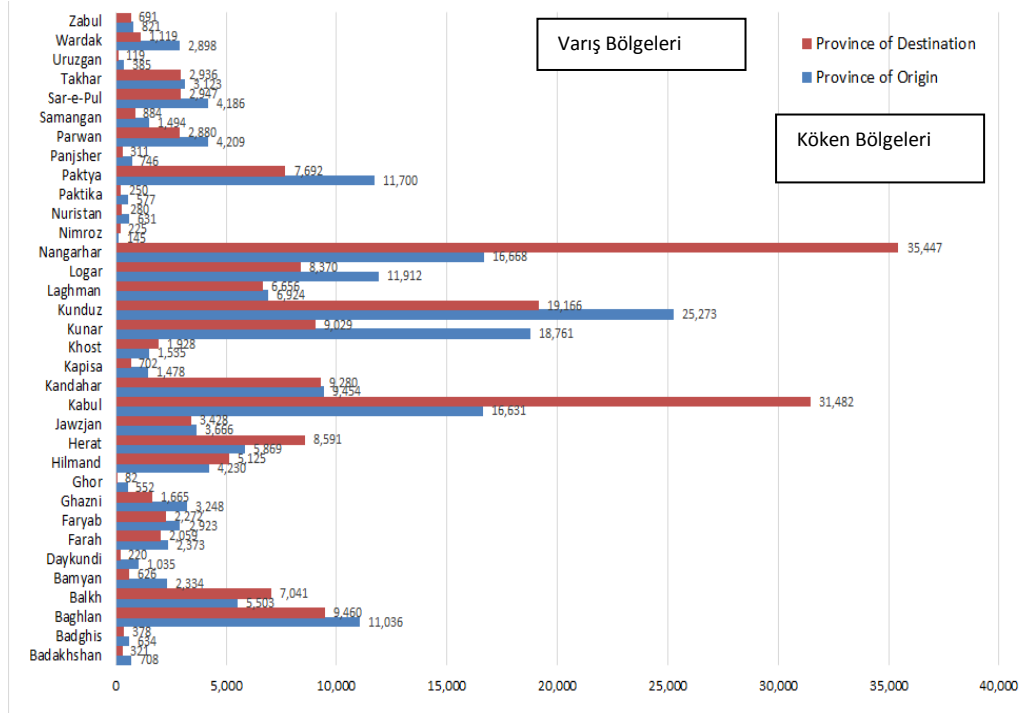
Yukarıda ortaya çıkan analize paralel olarak resmi veriler kullanmak suretiyle bir analiz ortaya koymak adına aşağıdaki tablolar verilmiştir.

Tablo 26: Afgan Mültecilerin Geri Dönüşü, Yerleştirmesi, Bilgilendirmesi Ve Geliştirmesi İçin Farklı Kurumlar Tarafından Harcanan Bütçe

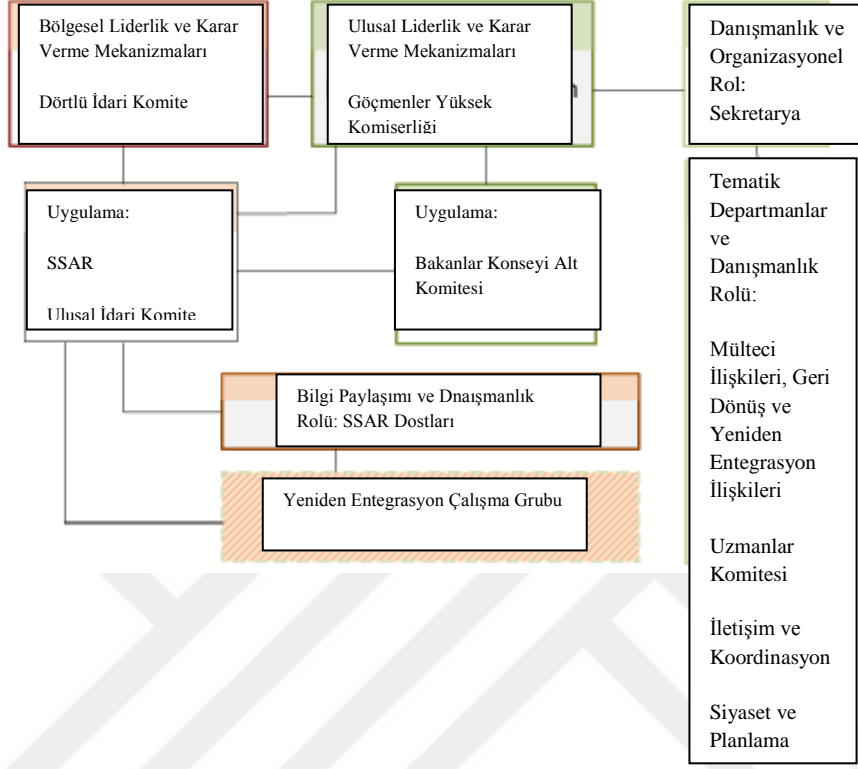
Gönüllü Geri Dönüş	BMMYK	78,776,859	141,776,859
	BMMYK	63,000,000	
Yer ve diğer gerekli toplumsal hizmetler	Mülteciler Bakanlığı	4,628,626	236,150,074
	Şehircilik Bakanlığı	28,800,000	
	Milli Eğitim Bakanlığı	9,105,822	
	Çalışma Bakanlığı	14,000,000	
	BMMYK	61,817,230	

	UN HABITAT	2,449,870	
	UNODC	561,356	
	UNOPS	12,721,676	
	DACAAR	31,510,652	
	NRC	70,181,497	
	WHH	373,345	
Geçim ve yeme-içme	MoAIL	37,711,548	89,752,289
	UNDP	20,140,000	
	BMMYK	23,431,756	
	FAO	3,450,000	
	Mercy Corps	3,600,000	
	NRC	205,000	
	WHH	1,213,985	
Geliştirme	BMMYK	10,077,574	54,647,453
	NRC	44,569,879	
Kapasite	Şehircilik Bakanlığı	2,796,675	4,896,845
	IOM	2,000,000	
	Agha Khan Kurumu	100,170	
Genel Toplam (\$)			527,223,520

Tablo 27: Destekli Dönüş-2012-2015- Köken Bölgeye ve Varış Bölgesine Dönüşler



Tablo 28: Afganistan’da Göç Koordinasyon Mekanizmaları .(Haziran 2015)⁹⁴



Tablo 29: Afganistan Göç Koordinasyon Mekanizması-Temmuz 2015 Bölgesel Düzey⁹⁵

Dörtlü İdari Komite	Üyeler: Afganistan, İran ve Pakistan İslam Cumhuriyetleri Hükümetleri ve UNHCR İnisiyatif kullanma hakkı Çözüme yönelik olarak politika ve strateji oluşturma Afgan Mültecileri Stratejisi (SSAR) Bölgesel politikalara rehberlik etme ve stratejiler oluşturma
Ulusal İdari Komite	Başkan: Mülteciler ve Ülkeye İade Bakanlığı (MORR) Üyeler: 13 Bakan (Bakan yardımcılığı düzeyi), birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) SSAR programı bazlı stratejilerin ve ulusal stratejilerin uygulaması Dörtlü İdari Komite Karar ve rehberlik için konuların dörtlü idari komiteye aktarımı SSAR Afganistan portfolyosunun benimsenmesi
SSAR Dostları	Dönüşümlü Başkanlık: Stratejik Ortak/Donör Bölgesel ve ulusal seviyede bilgi paylaşımı ve uygulama Bölgesel ve ulusal politikalar ve çerçevesi konusunda entegre yaklaşım benimsenmesi konusu dahil olmak üzere Hükümete ve UNHCR'ye politikalar konusunda tavsiyelerde bulunulması Belirlenmiş yeniden entegrasyon ihtiyaçları uyarınca hükümete ve UNHCR'ye tavsiyelerde bulunulması
Yeniden Entegrasyon Çalışma Grubu	Başkan: Mülteciler ve Ülkeye İade Bakanlığı (MORR) ve UNHCR Üyeler: Kilit bakanlar; uygunlayıcı ortaklar ve donörler Yeniden entegrasyon faaliyetlerine sektörel yanıtın koordinasyonu Yeniden entegrasyon üzerine boşluk analizi oluşturma ve SSAR Dostları ve Ulusal İdare Komitesi'ne gereken bilginin aktarılması

⁹⁴ Afganistan İslam Cumhuriyeti, Mülteciler Bakanlığı yıllık dergisi, Mart 2016, Sayfa 8-22

⁹⁵ ibid

Tablo 30: Afganistan Göç Koordinasyon Mekanizması-Temmuz 2015 Bölgesel Düzey⁹⁶

Göç Yüksel Komisyonu	Başkan: Afganistan İslam Cumhuriyeti Başkanı Eşbaşkan: CEO Üyeler: Kilit Bakanlıklar (bakanlık düzeyi) Mültecilik kararı ve mülteciliğin onaylanması Uluslararası partnerlerle iki taraflı ve çok taraflı anlaşmalar yapılması Geri dönüş ve yeniden entegrasyon için ulusal bütçe tanımlama Ulusal politikalar bazında rehberlik sağlanması
Sekretarya	Genel Sekreter ve tematik departmanlardan oluşur Uluslararası organizasyonların (UNAMA, UNHCR ve IOM) Sekretarya nezdinde danışmanlık rolleri uyarınca önerilerde inisiyatif kullanma hakları vardır HCM toplantı hazırlıkları Teknik departmanlar nezdinde HCM konusunda bilgi paylaşımı yapılması
Bakanlar Konseyi Alt-Komitesi	Direktör: CEO Üyeler: Üye Bakanlar (bakanlık düzeyi) Planların, ulusal politikaların ve HCM tarafından alınan kararların uygulanması

⁹⁶ ibid

SONUÇ

Bu çalışmada, 132 kişiyle yapılan yüz yüze anket çalışması şeklinde tasarlanmış olup deneklerin ifadeleri doğrultusunda 57 soruya verilen yanıtlardan elde edilmiş bulgular analiz edilmiştir. Bu çalışma daha yüksek sayıda sığınmacı ile yapılması planlanmış olmasına rağmen sığınmacıların çeşitli kaygıları ve çekinceleri nedeniyle çalışmaya bu sayıda katılım sağlanmıştır. Anket sorularına verilen yanıtların da bu çekince ve kaygılar nedeniyle tam olarak kesinlik arz etmeyebileceğini belirtmek gerekmektedir..Zira üçüncü ülkeler tarafından kabul edilmeleri için realiteden farklı cevaplar verdiklerini ve bazı durumlarda objektif bir bakış açısı ortaya koymadıklarını düşünmekteyiz. . Bu nedenle elimizdeki çalışmada deneklerin ifadelerini temel alarak analiz edildiği halde kimi bilinen sorunlara da ayrıca vurgu yapılmıştır.

Afganistanlı sığınmacılar sadece günümüzün bir sorunu olarak değil, 35 yıllık bir sorun olarak karışımıza çıkan ve git gide büyüyen bir sorundur. Göç sadece Afganistan'da değil birçok ülkede var olan problemlerden biridir. Hiç kimse mülteci olarak doğmamıştır ve bunu yaşamak istememiştir. Afganistan, Suriye, Irak ve daha birçok ülkeden dünyanın çeşitli ülkelerine göçler yaşanmaktadır. Bu mülteciler çoğu zaman dolandırıcıların, organ tacirlerinin, kadın tacirlerinin ve daha birçok gayri meşru yapılarının hedefi olmaktadır. Bir kısmı yollarda hayatlarını kaybederken bir kısmının hayatları da Avrupa'ya geçerken derin denizlerde son bulmaktadır. Avrupa'ya geçmeyi başaranlar da her türlü kötü muameleye maruz kalmaktadırlar. Yaptığım görüşmeler sonucunda; kimsenin “ben mülteci olmak istiyorum” veya “mültecilik güzel bir şey” dediğini duymadım. Ülkelerindeki savaşlardan istikrarsızlıktan bir zorunluluk olarak kaçıp daha iyi bir hayat bulma umuduyla yola çıkan insanların bir çeşit umuda yolculuğudur. Bu insanların pek azı istedikleri o hayatı bir nebze de olsa yakalarken çoğunluğu umutlarına ulaşamamaktadır. Mülteci sorunu son zamanlarda özellikle Suriye savaşıyla birlikte artmıştır. Aynı zamanda Afganistan'daki durumun son yıllarda uluslararası camia tarafından ikinci plana düşmesi, NATO güçlerinin ülkeyi terk etmesi, radikal grupların daha güçlenmesi ve

IŞİD güçlerinin ülkenin kimi yerlerinde hâkimiyet kurması sonucunda Afganistan'dan göçlerin arttığı tespit edilmiştir. Türkiye'nin 1951 sözleşmesine koyduğu coğrafi sınırlama nedeniyle Afganistan'dan gelen sığınmacılar mülteci olarak kabul edilmemektedir. Bu durum Afganistanlı sığınmacıların, Türkiye'de kaldığı sürece çeşitli zorluklarla baş etmek zorunda bırakmaktadır. Çalışma izninin olmaması, sağlık ve eğitim haklarından yararlanamaması ve herhangi bir maddi yardıma ulaşamaması nedeniyle Afganistanlı sığınmacılar yasadışı yollarla üçüncü bir ülkeye gitmek zorunda kalmaktadırlar. Tam da bu noktada Türkiye-Avrupa Birliği GKA'nın bu insanlara karşı olan olumsuz etkisine dikkati çekmekteyiz.

Bu çalışma kapsamında Afganistanlı sığınmacılarla yaptığımız görüşmelerden, ülkeden ayrılma nedenleri için çıkardığımız sonuçları önem sırasına göre aşağıdaki gibi belirtmekteyiz.

1. En önemli gerekçe olarak güvenlik açısından olan istikrarsızlığı görmek mümkündür.. Zira sığınmacıların çoğu Taliban ve IŞİD tehdidi altında olan bölgelerden kaçmış ve ülke dışına çıkmışlardır. Afganistan devletinin ve terörist radikal güçlerle mücadelede yeterli imkanlarının olmaması ve Afgan güvenlik güçlerinin bu gruplara karşı etkin bir mücadelede bulunmaması gün geçtikçe insanlarda umutsuzluğa neden olmaktadır. Uluslararası camianın da Afganistan devletine bu konuda yeterli desteği ve belirgin politikasının olmaması da durumu giderek güçleştirmektedir. Hemen hemen ülkenin her yerinde güvenlik açısından umutsuzluk ve geleceğe yönelik kaygılar devam etmektedir.
2. Ekonomik kaygılar ve işsizlik ülkenin tamamında söz konusu olup insanların ülkeyi terk etmeleri için önemli bir diğer gerekçedir. Geleceğe yönelik güvenlik perspektifinin olmaması yatırımların azalmasına, komşu ülkelerle ticaretin gelişmemesine ve dolayısıyla istihdamın azalmasına neden olmaktadır. Ekonomik imkânsızlıklar nedeniyle bölge insanların bir kısmı belli bir maddi imkan karşısında terörist ve aşırı gruplara katılabilmektedir. Savaşın ve istikrarsızlığının sürmesi ekonomik gelişmelere engel teşkil

etmektedir. Böylece ekonomik darlık ve savaş adeta birbirine tetikleyen bir fasit daire gibi sürüp gitmeye devam etmektedir. Bu dar boğazda kalan insanlar çareyi ülkeden çıkmakta bulmaktadırlar.

3. İnsan kaçakçılığı Afganistan'da önemli bir konudur. Bir yıl öncesine kadar ülkenin hukuksal mevzuatında, insan tacirlerine karşı ciddi ve caydırıcı bir ceza hukukunun olmaması buna bir örnektir. Bu nedenle ülkede insan ticareti kimileri için önemli bir gelir kapısı olarak kullanılmaktadır. Komşu ülkelerle kurulan yasadışı bağlantılarla insan ticareti ağı genişlemiş ve çok boyutlu olarak işlemektedir. Afganistan devletinin insan tacirleriyle yapılan mücadele alanında başarılı olduğunu söylemek mümkün değildir. Ülkeyi terk eden bir kısım sığınmacılar bu kaçakçı şebekeler ve insan tacirleri tarafından aldatılmıştır. Bu şebekeler, insanlara çeşitli vaatlerde bulunarak insanları kandırmaktadırlar.
4. Sığınmacıların bir bölümü ülkede güvenli bir gelecek görmediğinden en azından çocuklarının eğitimini sağlamak ve çocuklarının iyi bir gelecek kurması için ülkeyi terk etmişlerdir. Bu insanlar genellikle orta gelir düzeyine sahiptirler.. Ülkedeki tüm mal varlığını satarak daha iyi bir gelecek için Avrupa ülkelerinde yaşama umuduyla yola çıkmışlardır.
5. Kimi sığınmacılar daha yüksek gelir seviyesine kavuşabilmek amacıyla ülkelerini terk etmişlerdir.
6. Sığınmacıların az bir bölümünü oluşturan kesim ise mevcut yönetime aykırı siyasi görüşü olanlar olup düşünce özgürlüğü ve insan haklarının daha iyi olduğunu düşündüğü Avrupa ülkelerin gitmek için ülkeyi terk etmişlerdir.

Her ne sebeple olursa olsun ülkesini terk edip Avrupa'ya gitme hayaliyle Türkiye'ye gelen sığınmacılar için halihazırda ne gibi somut sorunların olduğu bu çalışmanın diğer bir konusudur. Bu sorunlar kısaca şöyle özetlenebilir;

1. Afganistanlı mülteciler dışında kalan diğer mülteciler 2 yıldan az bir sürede cevap alıp, üçüncü bir ülkeye gönderilirken, Afganistanlı sığınmacılar ortalama 7 yıl kadar BMMYK tarafından dosyalarının değerlendirilmesini

beklemektedirler. Dosyaların yavaş değerlendirilmesi büyük sorunlara neden olmaktadır.

2. Afganistanlı sığınmacılar dosya işlemleri için bekledikleri uzun süre boyunca BMMYK'dan her hangi maddi bir destek alamamaktadırlar.
3. Her 100 mülteci den sadece 1 tanesi BMMYK'nın maddi yardımına ulaşırken dosyası reddedilen kişi hiç bir maddi yardım almamaktadır.
4. BMMYK tarafından tam olarak anlaşılmayan kimi dosyaların fazlaca bir araştırma yapılmadan reddedildiği bazı durumlar da olabilmektedir.
5. Başka illerden Ankara'ya gelip dosya işlemlerinin takibini yapabilmeleri için Türkiye'nin güvenlik güçlerinden izin alıp gelmeleri gereken sığınmacılar bu izni her zaman kolaylıkla alamamaktadırlar.
6. Türkiye'de sığınmacıların yaşadıkları illerde çalışmalarını yasaklayan kanun nedeniyle sığınmacılar kaçak çalışmaktadırlar. Bu da ek bir soruna neden olmaktadır.
7. Sadece mülteci olarak kabul edilen veya mültecilik başvurusunun cevaplanmasını bekleyenlerden BMMYK sorumlu olduğu için geri kalan sığınmacılar i sağlık, eğitim ve tıbbi hizmetlerden yararlanmamaktadırlar. Çok sayıda mülteci ve özellikle çocuklarda ekonomik yoksunluktan dolayı yetersiz beslenme sıkıntısı yaşanmaktadır.
8. Sığınmacılar, vatandaşların yararlandığı hizmetlerden yararlanma, banka hesabı açma ve kendi cep telefonunu kullanma hakkına bile sahip değillerdir.
9. Sığınmacı bir ailede doğan çocuk hiç bir sağlık ve tıbbi hizmetten yararlanamamaktadır.

Yukarıda sıralanan göç gerekçelerine bakıldığında; en önemli nedenin savaş ve güvensizlik ortamı olduğu görülmektedir. Bu nedenle Afganistan'ın siyasi ve güvenlik koşullarının daha iyi hale gelmesi için uluslararası camianın ülkeye kalıcı barışın gelmesi için daha etkin rol almasının gerektiğini düşünmekteyiz. Afganistan'daki istikrarsızlığın sebeplerinden olan terör örgütleri, uyuşturucu ticareti ve insan kaçakçılığı engellenmesi konularında Afganistan devletinin yetersiz kaldığı gözlemlenmektedir. . Son 15 yılda NATO ve uluslararası camiadan en az 60 ülkeden

güvenlik güçlerinin bulunduğu bu ülkede, bu konularda ve özellikle uyuşturucu üretimi ve ticareti konusunda etkili bir mücadelenin yapıldığını iddia etmek gerçekçi değildir. Bu konuda müdahil ülkeler ve uluslararası camianın Afganistan devletine yapacağı etkin yardımına ihtiyaç vardır. Ülkede güvenliğin sağlanmasıyla, göçlerin azalmasına ve hatta durdurulmasına yönelik önemli ve gerçekçi bir katkı sağlanabileceği kanaatindeyiz.

Afganistanlı sığınmacıların üçüncü bir ülkeye kabulü konusunda BMMYK'nin daha etkin ve hızlı bir biçimde karar alması bir çözüm yolu olabilir. Ancak kabul eden ülkelerin, tanımış oldukları sınırlı kapasitelerinin önemli bir kısmını Suriyeli mültecilere kaydırduğu bu dönemde bu çözümün pek de mümkün olamayacağını düşünmekteyiz. Türkiye'nin 1951 sözleşmesine koymuş olduğu coğrafi sınırlamayı kaldırması ve Afganistanlı sığınmacıları mülteci olarak kabul etmesinin bir diğer çözüm yolu olabileceğini düşünmekteyiz.

KAYNAKÇA

Kitaplar	
AKAN, Y. ve ARSLAN, İ.: 2008	Göç Ekonomisi , Ankara: Ekin Basın Yayın.
AKÇAY, B. ve GÖÇMEN, İ.: 2012	Avrupa Birliği; Tarihçe, Teoriler, Kurumlar ve Politikalar . Seçkin Yayınevi
AKKURT, M.: 2005	Afganistan'ın Yapılanmasında Siyasi ve Ekonomik Stratejiler .IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
ARAS, B. ve TOKTAŞ, Ş.: 2008	Güvenlik, Demokrasi ve İstikrar Sarmalında Suriye ve Afganistan .Seta Yayınları.
ARMAOGLU, F.: 1984	20 Yüzyıl Siyasi Tarihi 1914-1980 . Ankara: Tisa Matbaası.
BAL, H.: 2008	Kent Sosyolojisi .Isparta: Turhan Kitabevi.
CANBOLAT, İ. S.: 2011	Avrupa Birliği ve Türkiye: Uluslarüstü Bir Sistemle Ortaklık .Alfa Aktüel.
CASTLES, S., MILLER, M. J., BAL, B. U. ve AKBULUT, İ.: 2008.	Göçler Çağı: Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri .İstanbul Bilgi Üniversitesi.
ÇETİN, A.: 2004.	İnsan Ticareti Suçu (TCK Md: 201/B).

ÇIÇEKLI, B. ve DEMİR, O. Ö.: 2013	Türkiye Koridorunda Yasadışı Göçmenler ,Ankara.
EKŞİ, N.: 2016	Türkiye Avrupa Birliği Geri Kabul Antlaşması , İstanbul.
EVIK, V. S.: 2017	“İnsan Ticareti Suçu” , Erdoğan Teziç’e Armağan, Galatasaray Üniversitesi Yayınları Armağan Serisi No. 5.
GIDDENS, A.: 2010	“Göçmenlerin Emek Piyasası Üzerindeki Etkisi” ,Sosyoloji Ba_Langıç Okumaları, Ed. Anthony Giddens, Ankara: Say Yayınları.
GORDON, M.: 1999	Sosyoloji Sözlüğü , (Çev. Osman Akınhay Ve Derya Kömürcü), Bilim Sanat Yayınları, Ankara.
GÜNDÜZ, S.: 2001	Afganistan Taliban ve Ladin ,Birey Yayıncılık, Birinci Baskı.
HAYATULLAH JAWAD ET AL.: 2016	Reasons of The Current Afghan Migration To The UE .ARC.
İÇDUYGU, A.: 2012	Kentler ve Göç , ‘Türkiye, İtalya, İspanya’,İstanbul Bilgi Üniversitesi, İstanbul.
JOHNSON, C. ve KHANDAK, N.:	Karalıktaki Ülke Afganistan , Tahran.

2002	
KESKİN, A. ve ALTIN, N.: 2009	Geçmişten Günümüze Türk-Afgan İlişkileri. Genelkurmay Basımevi
KILIÇ, T.: 2006	Bir İnsan Hakkı Olarak İltica, Uluslararası Göç Sempozyumu, Zeytinburnu Belediyesi Yayınları, İstanbul.
LAÇİNER, S., ÖZCAN, M. ve BAL, İ.: 2004	Türkiyeli Avrupa: Türkiye'nin Üyeliğinin AB'ye Olası Etkileri. USAK.
ÖZGÜR, N. ve ÖZER, Y.: 2010	Türkiye'de Sığınma Sisteminin Avrupalılaştırılması. Derin Yayınları.
POLAT, İ.: 2006	11 Eylül Terör Saldırıları ve Amerika Birleşik Devletlerinin Afganistan Müdahalesi (Doctoral Dissertation, Sosyal Bilimler)
REÇBER, K.: 2012	Avrupa Birliği Hukuku ve Temel Metinleri. Dora Yayıncılık
SARAY, M.: 2002	Afganistan Ve Türkler. Ankara: Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi (ASAM) Yayınları.
SENER, E.: 2001	Hukuk Sözlüğü, Seçkin, Ankara.

ŞAFAK, A.: 2002	Ansiklopedik Hukuk Sözlüğü. Selim Kitabevi.
ŞİMŞİR, B. N.: 1993	Atatürk ve Yabancı Devlet Başkanları. Türk Tarih Kurumu Basımevi.
TEKELİ, İ.: 2008	Göç ve Ötesi (Vol. 3). Tarih Vakfı.
ÜNER, S.: 1972	Nüfusbilim Sözlüğü (Vol. 17). Hacettepe Üniversitesi.
Dergiler ve Makaleler:	
AKBAŞ, Z.: 2011	ABD'nin Ortadoğu Politikalarının Sürdürülebilirliği ve Ortadoğu'da Güç Mücadelesi. History Studies, ABD ve Büyük Ortadoğu İlişkileri Özel Sayısı , s.1-18.
AKÇAPAR, Ş. K.: 2012	Uluslararası Göç Alanında Güvenlik Algılamaları ve Göçün İnsani Boyutu. Küreselleşme Çağında Göç: Kavramlar, Tartışmalar , Der: S. Gülfer İhlamur-Öner ve N. Aslı Şirin Öner, İletişim Yayınları, 1, s. 563-576.
AKSOY, ZEYNEP; 2012	Uluslararası Göç ve Kültürlerarası İletişim; Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi ;cilt:5; sayı.20;s.292
AYDIN, M., ÖZCAN, N. A. ve	Riskler ve fırsatlar kavşağında Irak'ın

KAPTANOĞLU, N.: 2007	geleceği ve Türkiye. Tepav.
CASTLES, S.: 2000	International Migration at the Begining of the Twenty-First Century: Global Trends and Issues. International Social Science Journal ,52(165), s. 269-281.
DENİZ, T.: 2014	Uluslar Arası Göç Sorunu Perspektifinde Türkiye. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi , 181(181), 175-204.
ELSUWEGE, P. V.: 2011	Readmission Agreements Concluded by the EU, Universiteit GENT, Belguim.
ERDAL, H.: 2008	Organize Bir Suç Türü Olarak İnsan Ticareti ve Türkiye Örneği. Polis Bilimleri Dergisi , 10, s. 79-90.
ERKMEN, S.: 2010	“ABD’nin Irak’tan Çekilme Süreci: Irak’ta İşgalin Sonu Mu, Sonun Başlangıcı Mı?” Ortadoğu Analiz , 2(21), s. 9.
FERHAT PİRİNÇÇİ, F.: 2004	“2003 Savaşı Sonrası Süreçte Irak’ta Siyasal Yapılanma”, Fırat Üniversitesi Orta Doğu Araştırmaları Merkezi Müdürlüğü İkinci Orta Doğu Semineri: Dünden Bugüne Irak (Uluslararası Katılımlı) , Elazığ, Fırat Üniversitesi Basımevi, 2, 483
HAYATULLAH, J., JAN, K. ve	Reasons of the current Afghan migration to

KRISTOF, G.: 2016	the UE. A report by: Afgan human rights research anda advocacy organisation.
GÖÇMEN, İ.: 2014	Ankara Avrupa Birliği Çalışmaları Dergisi ,5(1), s. 23-24.
GÜLER, A.: 2013	Uluslararası Mülteci Rejimi: Afganistan Örneği Üzerinden Bir Rejim Etkinliği Analizi. International Relations/Uluslararası İlişkiler , 9(36), s. 101-107
İÇDUYGU, A., ERDER, S. ve GENÇKAYA, Ö. F.: 2009	Türkiye'nin Uluslararası Göç Politikaları, 1923-2023: Ulus-devlet Oluşumundan Ulus-ötesi Dönüşümlere, MiReKoç Proje Raporları , (1), s. 235.
KAÇAN, M.: 2015	Türkiye'deki Afgan Mültecilerin Durumu , http://www.multeci.net/index.php?option=com_content&view=article&id=339%3Aatuerkiyedeki-afgan-mueltecilerin-durumu&catid=51%3Aamkacan&Itemid=28&lang=tr ; 03.04.2015 (Erişim Tarihi: 05.06.2016)
KEARNEY, M.: 1996	From the invisible hand to visible feet: Anthropological studies of migration and development. Annual Review of Anthropology ,s. 331-361.

KELLY, E.: 2002	Journeys of jeopardy: A review of research on trafficking in women and children in Europe. IOM International Organization, 11.
KIRMAN, A.: 2012	“Müslümanların İslamofobi İle İmtihani”, Diyanet Aylık Dergisi , 262, 5
Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütünün Antlaşma Metni, Washington D.C., 04 Nisan 1949	American Foreign Policy 1950-1955 Basic Documents Volume 1 Department of State Publication 6446 General Foreign Policy Series 117, Washington, DC : Government Printing Office, 1957
MESSINA, A. M. ve LAHAV, G. EDS.: 2006	The migration reader: exploring politics and policies (pp. 470-493). Boulder, CO: Lynne Rienner
Mitchell, M. I.: 2015, June	The Perils of Population Movements in International relations: new directions for rethinking the migration-conflict nexus. In Trabajo presentado en el Canadian Political Science Association Annual Meeting, Edmonton, ab, OASIS , 2015, 22, s.23-47
NIHAT U., N.: 2012	“Batı Medyasında Müslüman Algısı”, Diyanet Aylık Dergisi , 262, 19.

SAKMAN, T.: 2014	“Göç ve Güvenlik: Avrupa Birliği’nde Göçün Güvenlik Perspektifinde Yorumlanması”, Uluslararası Güvenlik Kongresi Bildiri Kitabı , Ed: Hasret Çomak ve Ayşegül Gökalp Kutlu, Kocaeli Üniversitesi Matbaası, 1. Baskı, Kocaeli.
SEDELMEIER, U.: 2011	Europeanisation in new member and candidate states, Living Reviews in European Governance , 6(1), s. 29.
SEVER, H. VE SEVER, M.: 2013	“Avrupa Birliği ve Türkiye Ekseninde Yasadışı Göç ve İltica Paradoksu: Domino Etkisi Sonrası Yaşananlar”, Polis Bilimleri Dergisi , 15(2), s. 92.
TURAN, S.: 2005	Öğrenen toplumlara doğru Avrupa Birliği eğitim politikalarında yaşam boyu öğrenme. Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi , 5(1), s. 87-98.
Öztürk, E: 2009	Türk hukukunda insan ticareti suçu el kitabı 2009, Ankara
UYSAL, V. ve AYTEN, A.: 2011	“Karikatür Krizi Bağlamında Yerel-Evrensel Tutumlar ve Dindarlık”, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi ,29(2), s. 28.

YABANCILAR VE ULUSLARARASI KORUMA KANUNU.: 2013	TC İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Yayınları , Yayın No: 3;Ankara
YILMAZ, A.: 2014	International Periodic For The Language, Literature and History of Turkish or Turkic , 9(2), s. 1685.
Elektronik Kaynaklar	
AFGANISTAN HAZARALARI DERNEĞİ	Türkiye’deki Afgan mültecilerin sorunu http://www.afganistanhazaralariderneği.org.tr [Erişim tarihi: 20.06.2015]
ALJAZEERA	Afgan mültecilerin zor durumu http://www.aljazeera.com [Erişim tarihi: 22.06.2015]
BBC	ISI codomed to support Taleban http://www.bbc.co.uk/persian/afghanistan/2010/06/100613_k01_isi_taliban.shtml [Erişim tarihi: 20.06.2014]
BBC TÜRKÇE	Ankara'daki Afgan mülteciler bir buçuk aydır oturma eyleminde, http://www.bbc.com/turkce/haberler/2014/05/140530_afgan_multeciler). http://agridahaber.com/afgan-multeci-issizlikten-intihar-etti-42059h.htm),

DAVULCU, B.: 2013	<p>“Bir Savaş, Bin Kaçış: Afganların Parçalanmış Göçü”, Aksiyon,</p> <p>”http://www.aksiyon.com.tr/aksiyon/haber-34752-173-bir-savas-bin-kacis-afganlarin-parcalanmis-gocu-.htm, [Erişim tarihi: 22.09.2015]</p>
EUROPEAN COMMISSION	<p>European Agenda on Migration – Legislative documents</p> <p>http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-is-new/news/news/docs/20131216-roadmap_towards_the_visafree_regime_with_turkey_en.pdf</p> <p>[Erişim tarihi: 22.07.2015]</p>
FROTAN, Z. H.	<p>“Afgan mülteci çocukları neden intihar ediyor?”,</p> <p>http://multeci.net/index.php?option=com_content&view=article&id=250:afgan-muelteci-cocuklar-neden-intiharediyor&catid=46:zkira</p> <p>[Erişim tarihi: 25.07.2015]</p>
HABER 7	<p>Avrupa’ya vizesiz giriş için ilk imza atıldı,</p> <p>http://www.haber7.com/dis-politika/haber/1106166-avrupaya-vizesiz-giris-icin-ilk-imza-atildi</p> <p>[Erişim tarihi: 28.07.2015]</p>
HÜRRİYET DAILY NEWS	<p>Afghan refugees enter fourth week of protests over asylum status in</p>

	<p>Turkey,http://www.hurriyetdailynews.com/afghan-refugees-enter-fourth-week-of-protests-over-asylum-status-in-turkey.aspx?pageID=517&nID=66203&NewsCatID=341 [Erişim tarihi: 22.08.2015]</p>
İKTİSADİ KALKINMA VAKFI	<p>Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşması'nın 5N1K'sı, 26 Haziran 2014, http://www.ikv.org.tr/images/upload/data/files/gkanin_5n1ksi%281%29.pdf, [Erişim tarihi: 14.07.2015]</p>
Jones, J. and Chappell, R. (2004).	<p>National Statistics of United Kingdom, Population and Demography Division Office for National Statistics, <i>Population Trends</i>, s.17-21, www.ons.gov.uk</p>
KIRIŐCI, K.	<p>“Türkiye'ye Yönelik Göç Hareketlerinin Değerlendirilmesi”, http://www.ata.boun.edu.tr/htr/Kaynakca/312/Kemal_kirisci_%20turkiyeye%20yonelik%20ogoc%20hareketlerinin%20degerlendirilmesi_bilanco.pdf, [Erişim tarihi: 22.05.2015]</p>
MÜLTECİ HAKLARI KOORDİNASYONU,	<p>www.multecihaklari.org [Erişim tarihi: 10.07.2015]</p>
O'LEARY, A.: 2014	<p>2014and beyond: Implications for displacement, <i>Forced Migration Review</i>,</p>

	No:46, p.4. http://www.fmreview.org/afghanistan , [erişim tarihi: 12.07.2015]
SPUTNİK TÜRKİYE	Afganlar Ülkelerini Neden Terk Ediyor? , http://tr.sputniknews.com/analiz/20150911/1017690492.html#ixzz3mCHgeXwq [Erişim tarihi: 22.07.2015]
SPUTNİK TÜRKİYE	Afganistan'daki 4. Göç Dalgasının Sebepleri , http://tr.sputniknews.com/asya/20150917/1017801755.html#ixzz3mCL6gFXa [Erişim tarihi: 15.06.2015]
TÜRK DİL KURUMU, BÜYÜK TÜRKÇE SÖZLÜK,	“Göç”, www.tdk.gov.tr , [Erişim tarihi: 25.01.2015]
TÜRKİYE CUMHURİYETİ AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI	Türkiye-AB vize muayiyeti ve geri Kabul anlaşması hakkında temel sorular ve yanıtlar http://www.ab.gov.tr [Erişim tarihi: 13.04.2015]
TÜRKİYE CUMHURİYETİ AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI	Türkiye-AB Vize Muafiyeti Süreci Ve Geri Kabul Anlaşması Hakkında Temel Sorular Ve Yanıtları , http://www.ab.gov.tr/files/pub/turkiye_ab_vize_muafiyeti_sureci_ve_geri_kabul_anlasmasi_hakkinda_temel_sorular_ve_yanitlari.pdf , [Erişim tarihi: 22.10.2015]

TÜRKİYE CUMHURİYETİ AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI	Türkiye-AB Vize Muafiyeti Süreci Ve Geri Kabul Anlaşması Hakkında Temel Sorular Ve -Yanıtları , http://www.ab.gov.tr [Erişim tarihi: 22.07.2015]
TÜRKİYE CUMHURİYETİ DIŞ İŞLERİ BAKANLIĞI	Geri Kabul anlaşması nedir ne değildir? http://www.mfa.gov.tr/ [Erişim tarihi: 12.04.2015]
TÜRKİYE CUMHURİYETİ EKONOMİ BAKANLIĞI	Geri Kabul anlaşmasının iktisadi yönleri http://www.ekonomi.gov.tr/ [Erişim tarihi: 12.05.2015]
T.C. BAŞBAKANLIK KAMU DİPLOMASİSİ KOORDİNATÖRLÜĞÜ	Sorularla AB'ye vizesiz seyahat süreci , http://kdk.gov.tr/haber/sorularla-abye-vizesiz-seyahat-sureci/349 [Erişim tarihi: 21.03.2015]
T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ,	Göç ve göçmenlik sorunu http://www.goc.gov.tr , [Erişim tarihi: 06.04.2015]
ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ	Türkiye'deki Afgan sığınmacı ve mültecilerin durumu ile ilgili göç idaresi genel Müdürlüğü'ne yazılan mektup , http://www.amnesty.org.tr/ai/node/2410 , Erişim Tarihi: 8 Mayıs 2014.
ULUSOY, O.	“Geri Kabul Anlaşması AB ve Türkiye” , http://www.multeci.net/index.php?

	option=com_content&view=article&id=271:geri-kabul-anlamas-ab-ve-tuerkiye&catid=47:orcun (Erişim Tarihi: 10.08.2016)
UNITED NATIONS HIGH COMMISSIONER FOR REFUGEES (UNHCR)	“UNHCR urges more countries to establish refugee resettlement programmes”, Basın Açıklaması, No: 5 Temmuz 2010, http://www.unhcr.org/news/press/2010/7/4c31cd236/unhcr-urges-countries-establish-refugee-resettlement-programmes.html , [Erişim tarihi: 01.10.2015]
ZAMAN GAZETESİ	Türkiyedeki Afgan mülteciler http://www.zaman.com.tr/yorum_turkiyedeki-afgan-multeciler_2225119.html , [Erişim tarihi: 01.02.2015]
KAFKAS ÜNİVERSİTESİ	Türkiyede göç olgusu, göç edenlerin kentlere olan etkileri ve çözüm önerileri http://www.kafkas.edu.tr/dosyalar/iibfdergi/file/03/7.pdf [Erişim tarihi: 01.10.2015]
MULTECİ NET	Türkiye’deki Afgan mültecilerin durumu http://www.multeci.net [Erişim tarihi: 11.02.2016]
www.hurriyet.com	Yunanistan'dan Geri Gönderilen İlk

	Sığınmacı Grubu Türkiye'de http://www.haberler.com/turkiye-ye-geri-gonderilecek-ilk-multeci-kafilesi-8322102-haberi/), [Erişim tarihi: 11.04.2016]
www.pro asyl.de	Die verweigerung von familiennachzug hat tödliche folgen http://www.proasyl.de/fileadmin/fmdam/1_E_U_Fluechtlingspolitik/proasyl_pushed_back_24.01.14_a4.pdf , [Erişim tarihi: 01.04.2016]
www.refworld.org	Readmission agreements: a mechanism for returning irregular migrants http://www.refworld.org/docid/4bdadc1c3.html 5 http://assembly.coe.int/ASP/XRef/X2H-DW-XSL.asp?fileid=17874&lang=en , [Erişim tarihi: 01.09.2015]
WWW.USAK.ORG.TR	Haber analiz http://www.usak.org.tr/analiz_det.php?id=17&cat=365366685#.VfwaoJfxHDc Erişim Tarihi 10.09.2015
www.danistay.gov.tr	1967 Protokolü ile değişik Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1951 Sözleşmesi, 1A(2) Maddesi Erişim tarihi: 22.07.2015
www.madde14.com	Ukrayna Türkiye Geri Kabul Anlaşması http://www.madde14.org/index.php?title=Ukrayna_T%C3%BCrkiye_Geri_Kabul_Anla%C5%9Fmas%C4%B1

	[Erişim tarihi: 01.09.2015]
ANKARA ÜNİVERSİTESİ	Yabancıların çalışmas izinleri hakkında kanun http://dergiler.ankara.edu.tr [Erişim tarihi: 01.09.2015]
AMNESTY.ORG	http://livewire.amnesty.org/2013/11/14/on-the-fringes-of-europe-no-warm-welcome-for-refugees-in-bulgaria/ https://www.amnesty.org/en/news/cyprus-abusive-detention-migrants-and-asylum-seekers-flouts-eu-law-2014-03-18-7 [Erişim tarihi: 01.09.2015]
Afganistan mülteciler bakanlığı web sitesi	Mültecilerin kayıt altına alınması ve yerleştirilmesi http://morr.gov.af/fa/page/article [Erişim tarihi: 01.09.2015]
www.multecihaklari.org	Mültecilerin hakları ve hak ihlalleri http://multecihaklari.org/index.php?option=com_content&view=article&id=149:abdolkhani-vekarimnia-tuerkiye&catid=25:ahm-kararlar2010/11/refoulement-report.pdf http://www.refworld.org/pdfid/4d1049262.pdf [Erişim tarihi: 11.10.2015]
www.aedh.eu	Eu-readmission challenges

	<p>http://www.aedh.eu/AEDH-opposes-the-EU-s-readmission.html 4</p> <p>Erişim tarihi: 23.09.2015</p>
AKSIYON.COM	<p>Bir savaş bin kaçış; Afganların parçalanmış gücü</p> <p>http://www.aksiyon.com.tr/dosyalar/bir-savas-bin-kacis-afganlarin-parcalanmis-gocu_534693</p> <p>[Erişim tarihi: 01.03.2015]</p>
UNFPA	<p>International Migration and Human Rights, Global Migration Group Publication, 2008, s. 2</p> <p>http://www.globalmigrationgroup.org/system/files/uploads/documents/Int_Migration_Human_Rights.pdf</p> <p>Erişim tarihi: 25.07.2015</p>
UNHCR	<p>“2005 Statistical Yearbook: Afghanistan”</p> <p>http://cso.gov.af/Content/files/Population(2).pdf</p> <p>Erişim tarihi: 22..01.2016</p>
UNITED NATIONS	<p>International Migration Report: 2013..., s. 6.</p> <p>http://www.un.org/en/development/desa/population/publications/pdf/migration/migrationreport2013/Full_Document_final.pdf</p> <p>Erişim Tarihi: 10. 01. 2015</p>

UNHCR	<p>“2005 Statistical Yearbook: Iraq http://www.unhcr.org/statistics/country/4641be5c0/2005-unhcr-statistical-yearbook-country-data-sheet-iraq.html Erişim tarihi: 26.01.2016</p>
HURRIYEDAİLYNEWS.COM	<p>“Afghan refugees enter fourth week of protests over asylum status in Turkey”, http://www.hurriyetdailynews.com/afghan-refugees-enter-fourth-week-of-protests-over-asylum-status-in-turkey.aspx?pageID=238&nID=66203&NewsCatID=341, (Erişim Tarihi: 8 Mayıs 2014),</p>
Kirişçi, K.	<p>Türkiyeye yönelik göç hareketlerin değerlendirilmesi http://www.ata.boun.edu.tr/htr/Kaynakca/312/Kemal_kirisci_%20turkiyeye%20yonelik%20ogoc%20hareketlerinin%20degerlendirilmesi_bilanco.pdf, s.116-117 Erişim Tarihi:11.09.2015</p>
Diğer Kaynaklar	
13.12.2000 tarihinde Türkiye tarafından imzalanan sözleşme, 30.01.2003 tarih ve 4800 sayılı yasa ile uygun bulunarak iç hukuka dahil edilmiştir (RG.04.02.2003, S.25014)	
Afganistan Mültecileri, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, Zeytinburnu/İstanbul, 2015	Türkiye’deki Afgan mültecilerin sorunları

Hürriyet Gazetesi; 1 Mart 2002 tarihli nüshası, s.18	
INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR MIGRATION,	World Migration Report 2013: Migrant Well-Being and Development, International Organization for Migration Publication , İsviçre, 2013, s. 43, 81
İHAD, 2011	2011 Yılı Türkiye İltica ve Sığınma Hakkı İzleme Raporu , İnsan Hakları Araştırmaları Derneği, 2012, s. 14-15
OECD, 2009	The Future of International Migration to OECD Countries Regional Note West Africa, OECD/IFP Secretariat , Fransa, 2008-2009, s. 2-4
ÖZMEN, S.: 2008	“Mahmut Tarzi’nin Hayatı, İnkılâpçılığı ve Faaliyetleri”, (Doktora Tezi) , Marmara Üniversitesi, Türkiye Araştırmalar Enstitüsü, Yayınlanmayan, İstanbul.
ÖZTÜRK E.: 2014	“Türk Asıllı Afgan Mültecilerin 12 Eylül Döneminde İskan ve İstihdamı”, (Yüksek Lisans Tezi) , Ankara 2014,Ankara üniversitesi
POLITICAL CONDITIONS,	Security And Human Rights Situation in Afghanistan, Report on İmmigration Service,

	2002
T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI, EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, ARAŞTIRMA PLANLAMA VE KOORDINASYON DAİRESİ BAŞKANLIĞI,	Sınır Aşan Örgütlü Suçlar ve Türkiye, Ankara, EGM basımevi, 2003, s. 113-114.
T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	Göç Terim Sözlüğü, Göç İdaresi resmi internet sayfası, https://www.icisleri.gov.tr/ s.22, Erişim tarihi: 23.09.2015

EKLER

Ek-1: Anket Formu

Değerli katılımcılar, vereceğiniz bilgiler sadece bilimsel amaçlı bir araştırma olup herhangi resmi veya gayri resmi kuruma verilmeyecektir.						
Lütfen, ifadeler hakkındaki görüşlerinize denk gelen 1-5 aralıklı ölçekteki değeri işaretleyiniz.						
(1) Kesinlikle Böyle düşünmüyorum, (2) Çoğunlukla böyle düşünmüyorum, (3) Kararsızım, (4) Çoğunlukla böyle düşünüyorum. (5) Kesinlikle böyle düşünüyorum.						
KATILIMCILARIN MADDİ DURUMLARI						
1	Afganistan'da iyi bir gelire sahiptim	1	2	3	4	5
2	Yaşadığım bölgede işsizlik oranı çok yüksekti	1	2	3	4	5
3	NATO güçlerinin çıkmasıyla birlikte ekonomi çöktü	1	2	3	4	5
4	Güvenlik ve istikrarsızlık nedenleriyle işimi kaybettim	1	2	3	4	5
6	Devam eden savaşlar nedeniyle ile iç sermaye de yurt dışına taşındı	1	2	3	4	5
7	Taliban'ın yanında DAİŞ'in ortaya çıkışıyla yabancıların ülkede yatırımını durdurdu	1	2	3	4	5
8	İstikrarsızlık ve yabancıların yatırımı durmasıyla birlikte işsiz oranı daha da arttı	1	2	3	4	5
KATILIMCILARIN EĞİTİM SEVİYESİ						
1	Savaşlar ve istikrarsızlıklar eğitimimi devam edememe neden oldu	1	2	3	4	5
2	Fakirlik yüzünden eğitimime devam ettiremedim	1	2	3	4	5
3	Taliban'ın okulları yakmasıyla çocuklarım eğitime devam edemedi	1	2	3	4	5
4	Yaşadığım bölgede Taliban'ın etkili olması ve kızların okula gitmelerini yasakladığı için çocuklarım eğitimsiz kaldı	1	2	3	4	5
5	Yaşadığım şehirde üniversite olmadığı ve ekonomik sıkıntıdan değer şehirlere gidemediğim için eğitimimi devam ettiremedim	1	2	3	4	5
6	Ailemin tek ekmek getireni olduğum için eğitimime devam edemedim	1	2	3	4	5
7	Taliban tarafından okula devam ettiğim takdirde ölümle tehdit edildim	1	2	3	4	5
KATILIMCILARIN İŞ DURUMLARI						
1	Afganistan'da çok bir işe sahiptim	1	2	3	4	5
2	Güvenlik nedeniyle işimi kaybettim	1	2	3	4	5
3	Yabancı kurumda çalışıyordum ve işim çok iyiydi	1	2	3	4	5
4	Amerikalılarla birlikte çalışıyordum ve onların çıkmasıyla işimi kaybettim	1	2	3	4	5

5	Çok uğraştığıma rağmen iş bulamadım ve o yüzden şuan buradayım	1	2	3	4	5
7	Yabancı bir şirkette çalışıyordum güvenlik sebebiyle kapandı	1	2	3	4	5
8	Yaşadığım yerde savaş devam ediyordu işimi kaybettim	1	2	3	4	5
KATILIMCILARIN YAŞADIKLARI BÖLGENİN DURUMU						
1	Yaşadığım bölge Taliban'ın elindeydi	1	2	3	4	5
2	Yaşadığım bölge savaş bölgesiydi	1	2	3	4	5
3	Çalıştığım bölge Teröristlerin elindeydi	1	2	3	4	5
4	Her geçen gün istikrarsızlıklar artmaya devam devam ediyordum	1	2	3	4	5
5	Yaşadığımız yerde geceleyin Taliban saldırıyorlardı	1	2	3	4	5
6	Devlette çalışıyordum Taliban'dan ölümle tehdit oluyordum	1	2	3	4	5
7	Can güvenliğimiz yoktu	1	2	3	4	5
8	Kaldığım yer güvelik ve istikrarsızlık sebebiyle işsizlik artırdı	1	2	3	4	5
9	Her gün patlama ve insan öldürme vardı	1	2	3	4	5
KATILIMCILARIN AFGANİSTAN'DAN ÇIKMA NEDENİ						
1	Afganistan'dan uzun süren ve bitmeyen savaşlar için	1	2	3	4	5
2	Hayatımız güvende olmadığı için	1	2	3	4	5
3	Her gün yaşam şartları zorlaştığı için	1	2	3	4	5
4	Ekonomik durumumuz kötüleştiği için	1	2	3	4	5
5	Çocuklarımızın geleceği için	1	2	3	4	5
6	Hayatta kalabilmek için	1	2	3	4	5
7	Gelecekte istikrarın sağlanmasını güvenmediğimiz için	1	2	3	4	5
8	Can güvenliğimiz olmadığı için.	1	2	3	4	5
KATILIMCILARIN AFGANİSTAN - TÜRKİYE YOLUNDA YAŞADIKLARI SORUNLAR						
1	Çok tehlikeli dağlık yollardan geçtik	1	2	3	4	5
2	Yolda paralarımızı çaldılar	1	2	3	4	5
3	Yolda aç ve susuz kaldık	1	2	3	4	5
4	Kaçakçılar bir bölgeden başka bölgeye geçmek için bizi satıyorlardı	1	2	3	4	5
5	Kaçakçılar tarafından tehdit edildik, dayak yedik	1	2	3	4	5
6	Yolda hastalanan veya rahatsız olanları kaçakçılar bırakıyorlardı	1	2	3	4	5
7	Saatlerce sınırları geçmek için yürüdük	1	2	3	4	5
KATILIMCILARIN TÜRKİYE'DEKİ SORUNLARI						
1	Zor şartlar altında yaşıyoruz	1	2	3	4	5
2	Her hangi bir sosyal hakkımız yoktur	1	2	3	4	5
3	Çalışma hakkımız yok	1	2	3	4	5
4	Sağlık sorunlarımız çıkınca tedavi alamıyoruz	1	2	3	4	5
5	Çocuklarımız Eğitim alamıyor	1	2	3	4	5

6	Kaçak olarak çalıştığımız zaman iş sahibi maaşımızı ödemiıyor	1	2	3	4	5
KATILIMCILARIN AVRUPA'YA GİTME AMACI						
1	Güvenlik bir ortamda yaşamak için	1	2	3	4	5
2	İnsan gibi yaşamak amacıyla	1	2	3	4	5
3	Sosyal yaşam daha iyi olduğu için	1	2	3	4	5
4	Eğitim şartları daha iyi olduğu için	1	2	3	4	5
5	Çalışma şartları daha iyi olduğu için	1	2	3	4	5
6	İnsan hakları ve can güvenliği için	1	2	3	4	5



Ek 2: Etik Kurul İzin Formu



T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER
ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU BAŞKANLIĞI



18/04/2016

İlgili makama,

İÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Ekramuddin Bayazidi "Türkiye-AB Arasındaki Geri Kabul Anlaşması Çerçevesindeki Afgan Mültecilerin Durumu (2001 sonrası)" konu başlıklı çalışması ile 11/02/2016 tarihinde İÜ Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'na başvurmuştur. 18/04/2016 tarihinde gerçekleştirilen inceleme sonucunda, adı geçen çalışmada etik açıdan bir sorun olmadığına oybirliği ile karar verilmiştir. Gereğini bilgilerinize saygılarımızla sunarız.

Unvanı/Adı/Soyadı	Kurumu	Araştırma ile ilişkisi	Karar	İmza
Prof. Dr. Naci Tolga SARUÇ	İktisat Fakültesi	E <input type="checkbox"/> H <input checked="" type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> Onay <input type="checkbox"/> Katılmadı <input type="checkbox"/> Red <input type="checkbox"/> M.Katılmadı	
Prof. Dr. Mustafa Hamdi SAYAR	Edebiyat Fakültesi	E <input type="checkbox"/> H <input checked="" type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> Onay <input type="checkbox"/> Katılmadı <input type="checkbox"/> Red <input type="checkbox"/> M.Katılmadı	
Prof. Dr. Sema KURTULUŞ	İşletme Fakültesi	E <input type="checkbox"/> H <input checked="" type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> Onay <input type="checkbox"/> Katılmadı <input type="checkbox"/> Red <input type="checkbox"/> M.Katılmadı	
Prof. Dr. Ayşe Oya ÖZÇELİK	İşletme Fakültesi	E <input type="checkbox"/> H <input checked="" type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> Onay <input type="checkbox"/> Katılmadı <input type="checkbox"/> Red <input type="checkbox"/> M.Katılmadı	
Prof. Dr. Ayşen AKKOR GÜL	İletişim Fakültesi	E <input type="checkbox"/> H <input checked="" type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> Onay <input type="checkbox"/> Katılmadı <input type="checkbox"/> Red <input type="checkbox"/> M.Katılmadı	
Prof. Dr. Mustafa ERTÜRK	İlahiyat Fakültesi	E <input type="checkbox"/> H <input checked="" type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> Onay <input type="checkbox"/> Katılmadı <input type="checkbox"/> Red <input type="checkbox"/> M.Katılmadı	
Prof. Dr. Selim YAZICI	Siyasal Bilgiler Fakültesi	E <input type="checkbox"/> H <input checked="" type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> Onay <input type="checkbox"/> Katılmadı <input type="checkbox"/> Red <input type="checkbox"/> M.Katılmadı	
Doç. Dr. Haluk ZÜLFİKAR	İktisat Fakültesi	E <input type="checkbox"/> H <input checked="" type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> Onay <input type="checkbox"/> Katılmadı <input type="checkbox"/> Red <input type="checkbox"/> M.Katılmadı	
Prof. Dr. Binhan Elif YILMAZ	İktisat Fakültesi	E <input type="checkbox"/> H <input checked="" type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> Onay <input type="checkbox"/> Katılmadı <input type="checkbox"/> Red <input type="checkbox"/> M.Katılmadı	
Prof. Dr. Nur NACAR LOGIE	Eğitim Bilimleri Enstitüsü	E <input type="checkbox"/> H <input checked="" type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> Onay <input type="checkbox"/> Katılmadı <input type="checkbox"/> Red <input type="checkbox"/> M.Katılmadı	
Doç. Dr. Esra İŞMEN GAZIOĞLU	Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi	E <input type="checkbox"/> H <input checked="" type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> Onay <input type="checkbox"/> Katılmadı <input type="checkbox"/> Red <input type="checkbox"/> M.Katılmadı	
Doç. Dr. Murat ŞEKER	İktisat Fakültesi	E <input type="checkbox"/> H <input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/> Onay <input type="checkbox"/> Katılmadı <input type="checkbox"/> Red <input checked="" type="checkbox"/> M.Katılmadı	
Doç. Dr. Sevtap METİN	Hukuk Fakültesi	E <input type="checkbox"/> H <input checked="" type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> Onay <input type="checkbox"/> Katılmadı <input type="checkbox"/> Red <input type="checkbox"/> M.Katılmadı	
Doç. Dr. Özlem SERTEL BERK	Edebiyat Fakültesi	E <input type="checkbox"/> H <input checked="" type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> Onay <input type="checkbox"/> Katılmadı <input type="checkbox"/> Red <input type="checkbox"/> M.Katılmadı	
Yrd. Doç. Dr. Şebnem SAYHAN	Sosyal Bilimler Enstitüsü	E <input type="checkbox"/> H <input checked="" type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> Onay <input type="checkbox"/> Katılmadı <input type="checkbox"/> Red <input type="checkbox"/> M.Katılmadı	



T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER
ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU BAŞKANLIĞI



Sayı : 2016/110

Tarih: 18.04.2016

Konu : Ekramuddin Bayazidi

Sayın Ekramuddin BAYAZİDİ
İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Avrupa Birliği Anabilim Dalı Avrupa Toplulukları Bilim Dalı
Tezli Yüksek lisans Programı Öğrencisi

Sorumlu araştırmacılığımı üstlendiğiniz 2016/12 dosya numaralı "Türkiye-AB Arasındaki Geri Kabul Anlaşması Çerçevesindeki Afgan Mültecilerin Durumu (2001 sonrası)" başlıklı çalışma kurulumuzun 18.04.2016 tarih 22 sayılı toplantısında görüşülerek etik yönden uygun bulunmuş olup, karar ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Naci Tolga SARUÇ
Sosyal ve Beşeri Bilimler
Araştırmaları Etik Kurulu Başkanı

Ek : Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu Kararı

Telefon: (212) 440 20 89/10689

İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü 34452 Beyazıt/İSTANBUL

Faks: (212) 440 20 88

e-posta: sosyalbilimleretikkurul@istanbul.edu.tr